

INTERNATIONAL MAGAZINE
RNI No. 61816/95

30/-

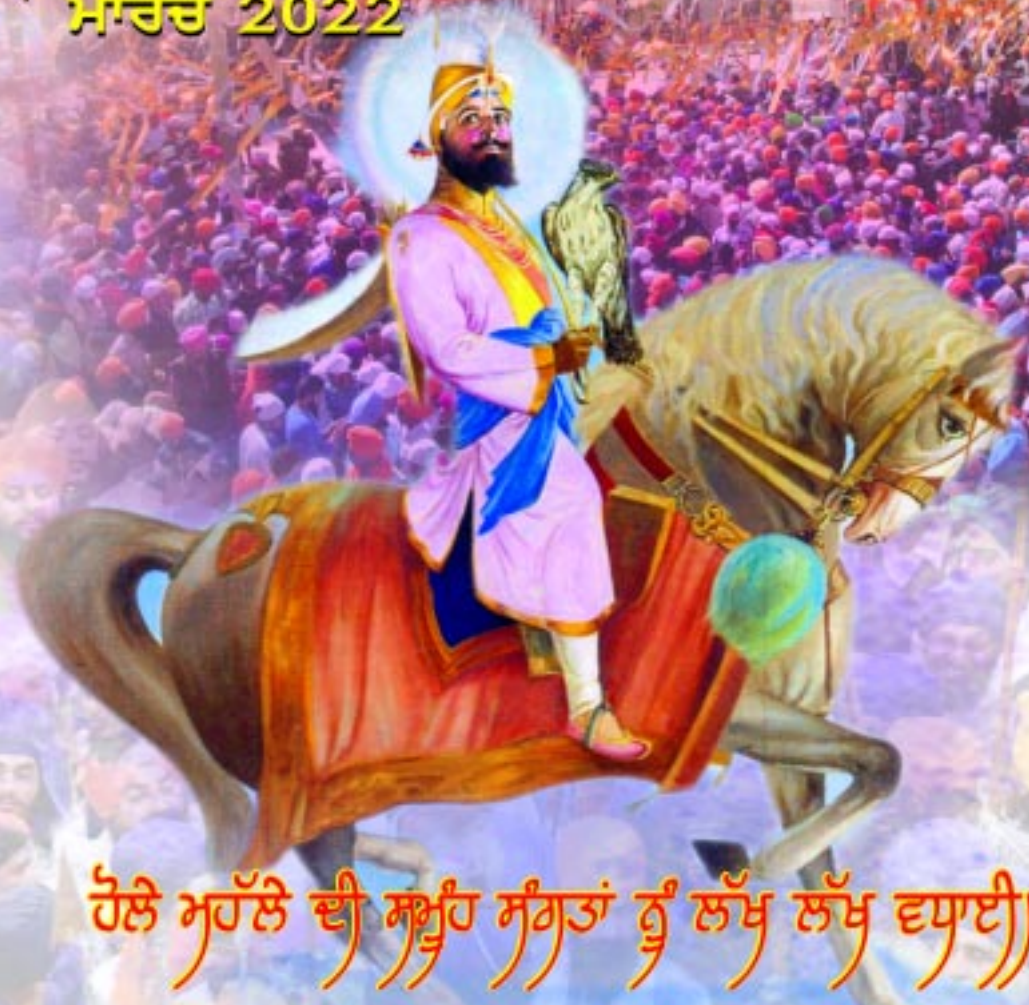
ਬ੍ਰਹਮੁ ਦੀਸੈ ਬ੍ਰਹਮੁ ਸੁਣੀਐ ਏਕੁ ਏਕੁ ਵਖਾਣੀਐ॥
ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕਰਣਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਜਾਣੀਐ॥

ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਕੜੁ ਸਾਹਿਬ

ਆਤਮ ਮਾਰਗ

ਮਾਰਚ 2022

ਹੋਲੇ ਮੁਹੱਲੇ ਦੀ ਸ਼ਾਹਿਦ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ॥

GURU GOBIND SINGH VIDYA MANDIR SENIOR SECONDARY SCHOOL RATWARA SAHIB

C.B.S.E.
Affiliated

Best School in the Region

**ADMISSION
OPEN**

LIMITED SEATS

NURSERY To IX

XI (SCIENCE, COMMERCE & HUMANITIES)

- Day starts with Japuji Sahib Path, Ardas and Naam Simran
- Classrooms under CCTV Camera
- Excellent Results
- Sikh Martial Arts - Gatka for Boys & Girls
- Divinity Classes / Gurbani / Kirtan
- Experienced & Well Qualified Teachers
- New Techniques for Quality Education
- Mobile Equipped Transport Facility
- Emphasis on Spoken English
- Well Equipped Laboratories
- Language Lab
- Well-Stocked Library
- Computer Education
- Smart Classrooms
- Internet Facility
- Excellent Sports Facilities
- Cricket Academy

**PO MULLANPUR GARIBDAS (NEW CHANDIGARH),
DISTT S.A.S. NAGAR**

E-mail : ggsvmschool@yahoo.in | Website : www.ggsvm.com

Mrs. Ritu Oberoi (Principal 9781115656), Er. Jaswant Singh (Director 9646101996)

Contact : 0160-2255003, 97813-34004, 97813-30153

ਆਤਮ ਮਾਰਗ

ਸਾਲ-ਸਤਾਈਵਾਂ, ਮਹੀਨਾ-ਮਾਰਚ, 2022
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ

ਸੰਚਾਲਕ

ਸੱਚਖੰਡ ਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਸੰਤ ਮਾਤਾ (ਬੀਜੀ) ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ

ਚੇਅਰਮੈਨ

ਐਡੀਟਰ-ਇਨ-ਚੀਫ

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

ਚੀਫ ਐਡੀਟਰ

ਭਾਈ (ਡਾ.) ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸਬੰਧੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ

ਜੇਕਰ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 15 ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਅਤੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸਬੰਧੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੰਬਰਾਂ ਤੇ ਦਫਤਰੀ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਫੋਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ ਜੀ।

ਫੋਨ :- 84378-12900, 94172-14391,
94172-14379

Email : atammarg1@yahoo.co.in

Postal Address for any Enquiry,
Money Order, Cheque and drafts :

'ATAM MARG' MAGAZINE

Gurdwara Ishar Parkash, Ratwara Sahib
(New Chandigarh) P.o. Mullanpur
Garibdas, Teh. Kharar, Distt. S.A.S
Nagar (MOHALI) - 140901, Pb. India

SUBSCRIPTION - ਚੰਦਾ - (ਦੇਸ਼)

ਸਾਲਾਨਾ	ਜੀਵਨ ਕਾਲ (20 ਸਾਲ)	ਫੀ ਕਾਪੀ
300/-	3000/	30/-
320/-	3020/-	(For outstation cheques)

SUBSCRIPTION FOREIGN (ਵਿਦੇਸ਼)

	Annual	Life (20 years)
U.S.A.	60 US\$	600 US\$
U.K.	40 £	400 £
Canada	80 Can \$	800 Can \$
Australia	80 Aus \$	800 Aus \$

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੇ ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਤੇ ਐਡੀਟਰ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਜੈ ਆਫਸੈਟ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼, 905 ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ, ਫੇਜ਼-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ', ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ, ਛਾਕਖਾਨਾ ਮੁੱਲਾਪੁਰ ਗਰੀਬਦਾਸ, ਤਹਿਸੀਲ ਖਰੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ (ਮੋਹਾਲੀ) ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

Media Broadcast (Ratwara Sahib)

Please visit us on internet at :-

For Atam Marg Email : atammarg1@yahoo.co.in,
Website & Live video -

www.ratwarasahib.org

www.ratwarasahib.com

www.ratwarasahib.in

Apps: RATWARASAHIB TV
(for both apple & andriod)
(Avaible 24 Hours)

Email : sratwarasahib.in@gmail.com

Live Programme & Cable Tv Network

98728-14385, 94172-14385

98147-12900

ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਦੇ ਕੇਂਦਰ

ਅਮਰੀਕਾ - ਭਾਈ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ

001-408-263-1844

ਕਨੇਡਾ - ਭਾਈ ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਵੈਨਕੂਵਰ

001-604-433-0408

ਭਾਈ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

001-604-862-9525

ਭਾਈ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ

001-431-336-4555

ਇੰਗਲੈਂਡ - ਬੀਬੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕੌਰ ਅਤੇ
ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ

0044-121-200-2818

ਭਾਈ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਰਾਜ)

0044-7968734058

ਆਸਟਰੇਲੀਆ- ਬੀਬੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ :

0061-406619858

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ

- ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮੈਗਜ਼ੀਨ
9417214391, 84378-12900, 9417214379
- ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਸ.ਸ.ਸਕੂਲ
(ਜੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਈ.) 0160-2255003
- ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਸਿਲਾਈ ਸੈਂਟਰ: 96461-01996
- ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਸ.ਸ.ਸਕੂਲ
(ਪੀ.ਐਸ.ਈ.ਬੀ.) 95920-55581
- ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ: 92176-93845
- ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡੀਵਾਇਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਨਰਸਿੰਗ
94172-14382
- ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡੀਵਾਇਨ ਕਾਲਜ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ
94172-14382
- ਅਕਾਲ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ : 98157-28220

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ

ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ - 98551-32009

ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਾ - 94647-12900

ਹੋਰ ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰ

98889-10777, 96461-01996, 9417214381

ਤੱਤਕਰਾ

1.	ਸੰਪਾਦਕੀ	5
	ਭਾਈ (ਡਾ.) ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	
2.	ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ	7
	ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲੇ	
3.	ਮਹਿਮਾ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਕੀ..... ॥	11
	ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	
4.	ਇਕ ਦੇਖਿਆ ਇਕ ਮੰਨਿਆ..... ॥	21
	ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	
5.	ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਦਾ ਮਾਰਗ	32
	ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	
6.	ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ	37
	ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ	
7.	ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਰਥ ਭੰਡਾਰ	39
	ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਰੰਧਾਵੇ' ਵਾਲੇ	
8.	ਜਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਆਏ	42
	ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ	
9.	ਰੂਹਾਨੀ ਮਿਲਾਪ	46
	ਭਾਈ (ਡਾ.) ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	
10.	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ	48
	ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ	
11.	ਨਾਮ-ਜਪ-ਸਿਮਰਨ: ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ?	51
	ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ	
12.	ਸੁਆਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ	54
	ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ	
13.	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ :- ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ
ਇੰਟਰਨੈਟ ਵੈਬਸਾਈਟ, ਕੀਰਤਨ ਲਾਈਵ ਟੈਲੀਕਾਸਟ,
ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ, ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਫਾਰਮ
ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ	56

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਭਾਈ (ਡਾ.) ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਭਗਤਾ ਮਨਿ ਆਨੰਦੁ ਹੈ ਸਚੈ ਸਬਦਿ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ॥

ਅੰਗ- ੬੯

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਆਨੰਦ' ਸ਼ਬਦ ਅੱਖਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਅਨੰਦ' (ਮਿਟਿਆ ਸੋਗ ਮਹਾ ਅਨੰਦ ਬੀਆ, ਅਨਦ (ਅਨਦ ਸੁਖ ਮੰਗਲ ਬਨੇ, ਅਨਦੁ (ਅਨਦੁ ਕਰੈ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਸਮਾਰੈ), ਆਨੰਦੁ (ਆਨੰਦੁ ਆਨੰਦੁ ਸਭੁ ਕੋ ਕਰੈ ਆਨੰਦੁ ਗੁਰੂ ਤੇ ਜਾਣਿਆ ॥), ਆਨੰਦ (ਸੁਖ ਸਹਜ ਆਨੰਦ ਰਸ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਉ) ਅਤੇ ਅਨੰਦਿ (ਸਦਾ ਅਨੰਦਿ ਰਹਹਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਗੁਣ ਕਹਿ ਗੁਣੀ ਸਮਾਵਣਿਆ)। ਭਾਵ ਅਨੰਦ, ਅਨਦ, ਅਨਦੁ, ਆਨੰਦੁ, ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਅਨੰਦਿ। ਛੇ ਅੱਖਰੀ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੋਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਲੱਗਭੱਗ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਹਨ। ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ (ਰਚਿਤ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ) ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੰਦ ਦੇ ਅਰਥ, ਖੁਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋਸ਼ (ਰਚਿਤ ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਾਹ, ਚਾਉ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹਨ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਾਬਦਿਕ ਅਰਥਾਂ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਅਨੰਦ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਨੰਦ, ਸੁਖ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਭਾਵ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਸੁੱਖ ਭੌਤਿਕ ਹੈ। ਸੁੱਖ ਛਿਨ ਭੰਗਰ ਹੈ। ਸੁੱਖ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਸੁੱਖ ਸਦੀਵੀ ਨਹੀਂ ਛਿਨ-ਭੰਗਰ ਹੈ। ਸੁੱਖ ਅਸੀਮ ਨਹੀਂ, ਸੀਮਾ ਬੱਧ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਸੰਸਾਰਿਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੁਖਮ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਤਾਂਗੀ ਇਹ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਪਦਾਰਥ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹਨ। ਜੋ ਉਪਜਿਓ ਸੋ ਬਿਨਸਿ ਹੈ ਪਰੇ ਆਜੁ ਕੈ ਕਾਲਿ॥ (ਅੰਗ-੧੪੨੯) ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤਯ ਕੋਸ਼ (ਰਚਿਤ ਸ੍ਰੀ ਮੰਗਲ ਲਾਲ ਪਾਂਡੇ) ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਖ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਸੁੱਖ ਲੌਕਿਕ ਹੈ। ਪਰਾਲੌਕਿਕ ਨਹੀਂ। ਸਮੁੱਚੀ ਵੀਚਾਰ ਦਾ ਭਾਵ ਸੁੱਖ ਚਲਾਇਮਾਨ ਹੈ। ਸਦੀਵੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਛਿਨਭੰਗਰ ਹੈ। ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਸੁਖ ਦਾ ਅਭਾਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬੁਝ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਘਾਟ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਦੁਨਿਆਵੀ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਣ ਤੇ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਸੁੱਖ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਰਤਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ, ਧਨ, ਸੰਪਤੀ, ਔਲਾਦ, ਨੌਕਰ, ਚਾਕਰ, ਸਵਾਰੀਆਂ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਇਤਿਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। ਪਰ ਮਨ 'ਚ ਖੇੜਾ ਨਹੀਂ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਖਾਲੀਪਣ ਹੈ, ਅਧੂਰਾਪਣ ਹੈ। ਅਸ਼ਾਂਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਭਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਧੂਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਾਂ, ਅਧੂਰਾਪਣ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕਿਸੇ ਸ਼ੈਅ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਧਨ ਦੀ, ਔਲਾਦ ਦੀ, ਨੌਕਰੀ, ਚਾਕਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰੁਤਬਾ, ਇਨਾਮ ਇਤਿਆਦਿਕ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਖ ਦੇ ਸਾਧਨ ਭਾਸਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੁਖ ਦਾ ਭੰਡਾਰਾ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਥੋੜ ਚਿਰੀ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਵੀ ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਅਸ਼ਾਂਤ, ਬੇਚੈਨ, ਮੁਰਝਾਇਆ, ਸਾਹਸਗੀਣ, ਉਤਸ਼ਾਹਗੀਣ, ਝੁਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਸਾਰ ਅੱਜ ਬੇਚੈਨ ਹੈ। ਅਸ਼ਾਂਤ ਹੈ। ਸਮੱਸਿਆ ਇਕ-ਦੁਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅੱਜ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਤੌਰ 'ਤੇ (ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ) ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਉੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਭ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਛੋੜ ਛਾੜ ਨਾਲ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਆ ਜਾਵੇ? ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਸੀ ਦਵੰਦ ਘਟ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲੀ ਭਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਕ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਮੁਹੱਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਕ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨੇੜਤਾ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਰਾਹੀਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਵਰਗੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਨੇ ਵਿਖਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਪਰ ਅੰਦਰਲੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਹੱਲ, ਇਸ ਅਸ਼ਾਂਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਅਸਲੀ ਅੰਦਰਲੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਖੇੜਾ ਭਾਵ ਅਨੰਦ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤੇ ਫਿਰ ਵਿਹਾਰਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਾਸੀ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਆਨੰਦ, ਖੇੜਾ, ਚਾਅ, ਉਮਾਹ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ

ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੋੜ ਅਨੰਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਹੈ।

ਅਨੰਦ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੂਲ ਲਖਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰਥਿਕ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਣਗੇ। ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਿਖਰਲਾ ਭਾਵ ਅੰਤਿਮ ਗੋਲ ਤੇ ਲਖਸ਼ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਮਰਿਆਦਾ ਵਾਲਾ ਤੇ ਨਿਯਮਾਂਵਲੀ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਨੰਦ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਰੂਪ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਏਪੀਕਿਉਰਸ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕੇ 341-270 ਈ. ਪੂਰਬ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਈਸਾ ਜੀ ਤੋਂ 270 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਾਰੇ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੰਦ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਅਨੰਦ ਚੰਗੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੁਖ ਮਾੜੇ ਹਨ, ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਅਨੰਦ ਹੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਸ ਪੁਰਾਤਨ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਚੰਗੇਰੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਲ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦਾ ਸੰਕਲਪ' ਹੈ। ਇਥੇ 'ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ' ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਅਨੰਦ, ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਾ ਨਸ਼ਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਨੰਦ ਦੀ ਹੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਬਹੁਤਿਆਂ ਮਤਾਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਤਿਆਗ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਕਿ ਅਧੂਰੀ ਹੀ ਰਹੀ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕੀ, 'ਨਾ ਇਤਕੇ ਨਾ ਉਤਕੇ, ਵਿਚੇ ਖਾਏ ਗੁਤਕੇ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਈ। ਨਾ ਏਧਰਲੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਰਹੇ ਨਾ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਲਗ ਸਕੇ। ਵਿਚ ਵਿਚਾਲੇ ਗੋਤੋ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ। **'ਸਤਗੁਰਿ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਿੱਧ ਜੋਗੀਆਂ, ਨਾਥਾਂ ਨੂੰ ਲਾ ਦਿਤਾ ਪਾਰ। ਬਖਸ਼ ਦਿਤਾ ਪਾਰਲਾ ਕਿਨਾਰਾ। ਦਸ ਦਿਤਾ ਅਸਲੀ ਅਨੰਦ। ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੰਦ ਦਾ ਮੂਲ ਆਤਮਾ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਹੈ। ਅਨੰਦ ਅਵਸਥਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਤੇ ਪਛਾਣ ਹੀ ਅਨੰਦ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀ ਦਰਸਾਂਦੀ ਹੈ -**

ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪ ਹੈ ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਪਛਾਣੁ ॥

ਮਨ ਹਰਿ ਜੀ ਤੇਰੈ ਨਾਲਿ ਹੈ ਗੁਰਮਤੀ ਰੰਗੁ ਮਾਣੁ ॥

ਅੰਗ- ੪੪੧

ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ ਤ ਸਰਧਾ ਪੂਰੀਐ ॥
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ ਨ ਕਬਹੂੰ ਝੂਰੀਐ ॥
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ ਤਾ ਦੁਖੁ ਨ ਜਾਣੀਐ ॥
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ ਤਾ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਮਾਣੀਐ ॥
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ ਤਾ ਜਮ ਕਾ ਡਰੁ ਕੇਹਾ ॥
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ ਤਾ ਸਦ ਹੀ ਸੁਖੁ ਦੇਹਾ ॥
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ ਤਾ ਨਵ ਨਿਧਿ ਪਾਇਐ ॥
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ ਤ ਸਚਿ ਸਮਾਈਐ ॥ ੨੫ ॥

ਅੰਗ- ੧੪੯

ਸਰਧਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ, ਕਦੇ ਨਾ ਝੂਰਨਾ, ਦੁਖ ਦਾ ਅਭਾਸ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਹਰ ਰੰਗਿ ਮਾਣਨਾ, ਜਮਾਂ ਦਾ ਡਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਸਦਾ ਦਾ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ, ਨਵ ਨਿਧੀਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣੇ ਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸਚਿ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਹੋ ਜਾਣੀ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਇਆਲਤਾ ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਭੌਤਿਕ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੀਮਾ ਬੱਧ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਅਨੰਦ ਅਸੀਮ ਹੈ। ਉਹ ਨਿੱਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਵਸਥਾ ਜਾਂ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਣਹੋਂਦ ਨਹੀਂ। ਸੰਸਾਰਿਕ ਸੁੱਖ ਲੌਕਿਕ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਲੌਕਿਕ ਹੈ। ਇਥੇ 'ਹੋਵੈ ਅਨੰਦ ਘਣਾ' ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਦਾ ਅਭਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਫਿੱਕਾ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। 'ਇਹ ਰਸ ਛਾਡੋ ਉਹ ਰਸ ਆਵਾ' ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਸ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਸਦੀਵੀ ਰਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਬਾਣੀ 'ਚ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

ਫਰੀਦਾ ਸਕਰ ਖੰਡੁ ਨਿਵਾਤ ਗੁੜੁ ਮਾਖਿਉ ਮਾਂਝਾ ਦੁਧੁ ॥

ਸਭੇ ਵਸਤੁ ਮਿਠੀਆਂ ਰਬ ਨ ਪੁਜਨਿ ਤੁਧੁ ॥ ੨੭ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੭੯

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਉਹ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਦੱਸਣਾ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ-

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਗੁੰਗੈ ਗੁੜੁ ਖਾਇਆ

ਪੂਛੈ ਤੇ ਕਿਆ ਕਹੀਐ ॥ ੪ ॥ ੭ ॥ ੫੧ ॥

ਅੰਗ- ੩੩੪

ਗੁੰਗਾ ਗੁੜ ਖਾ ਕੇ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੁਆਦ ਸੀ, ਬਸ ਇਸ਼ਾਰੇ ਮਾਤਰ ਹੀ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੰਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਉਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ -

ਅਨੰਦੁ ਭਇਆ ਮੇਰੀ ਮਾਏ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੈ ਪਾਇਆ ॥

ਅੰਗ- ੯੧੭

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਇਸ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਸਮਰੱਥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੀ ਹਨ -

ਜਿਸੁ ਵਖਰ ਕਉ ਲੈਨਿ ਤੂ ਆਇਆ ॥

ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੰਤਨ ਘਰਿ ਪਾਇਆ ॥

ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨੁ ਲੇਹੁ ਮਨ ਮੋਲਿ ॥

ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹਿਰਦੇ ਮਹਿ ਤੋਲਿ ॥

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 10 ਤੇ)

ਚੇਤਿ

ਸੰਗਰਾਂਦ-ਮਾਰਚ 14 (ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ)

ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲੇ

ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ਮਾਂਝ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੪

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਕਿਰਤਿ ਕਰਮ ਕੇ ਵੀਛੁੜੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲਹੁ ਰਾਮ ॥
 ਚਾਰਿ ਕੁੰਟ ਦਹ ਦਿਸ ਭੁਮੇ ਥਕਿ ਆਏ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਸਾਮ ॥
 ਧੇਨੁ ਦੁਧੈ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਕਿਤੈ ਨ ਆਵੈ ਕਾਮ ॥
 ਜਲ ਬਿਨੁ ਸਾਖ ਕੁਮਲਾਵਤੀ ਉਪਜਹਿ ਨਾਹੀ ਦਾਮ ॥
 ਹਰਿ ਨਾਹ ਨ ਮਿਲੀਐ ਸਾਜਨੈ ਕਤ ਪਾਈਐ ਬਿਸਰਾਮ ॥
 ਜਿਤੁ ਘਰਿ ਹਰਿ ਕੰਤੁ ਨ ਪ੍ਰਗਟਈ ਭਠਿ ਨਗਰ ਸੇ ਗ੍ਰਾਮ ॥
 ਸਰਬ ਸੀਗਾਰ ਤੰਬੋਲ ਰਸ ਸਣੁ ਦੇਹੀ ਸਭ ਖਾਮ ॥
 ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਕੰਤ ਵਿਹੁਣੀਆ ਮੀਤ ਸਜਣ ਸਭਿ ਜਾਮ ॥
 ਨਾਨਕ ਕੀ ਬੇਨੰਤੀਆ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦੀਜੈ ਨਾਮੁ ॥
 ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਸੁਆਮੀ ਸੰਗਿ ਪ੍ਰਭ
 ਜਿਸ ਕਾ ਨਿਹਚਲ ਧਾਮ ॥ ੧ ॥

ਚੇਤਿ ਗੋਵਿੰਦੁ ਅਰਾਧੀਐ ਹੋਵੈ ਅਨੰਦੁ ਘਣਾ ॥
 ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਪਾਈਐ ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਭਣਾ ॥
 ਜਿਨਿ ਪਾਇਆ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਣਾ ਆਏ ਤਿਸਹਿ ਗਣਾ ॥
 ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਤਿਸੁ ਬਿਨੁ ਜੀਵਣਾ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਜਣਾ ॥
 ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਪੂਰਿਆ ਰਵਿਆ ਵਿਚਿ ਵਣਾ ॥
 ਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਈ ਕਿਤਤਾ ਦੁਖੁ ਗਣਾ ॥
 ਜਿਨੀ ਰਾਵਿਆ ਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿੰਨਾ ਭਾਗੁ ਮਣਾ ॥
 ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕੰਉ ਮਨੁ ਲੋਚਦਾ ਨਾਨਕ ਪਿਆਸ ਮਣਾ ॥
 ਚੇਤਿ ਮਿਲਾਏ ਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਸ ਕੈ ਪਾਇ ਲਗਾ ॥ ੨ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੩

ਕਿਰਤਿ ਕਰਮ ਕੇ ਵੀਛੁੜੇ
 ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲਹੁ ਰਾਮ॥

ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੂਰਬਲੇ ਕਿਰਤਿ=ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਰਮਾਂ ਕੇ=ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਵੀਛੁੜੇ=ਜੁਦਾ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ=ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮੇਲਹੁ=ਮੇਲਣਾ ਕਰੋ ਵਾ: ਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ! ਅਸੀਂ ਪੂਰਬਲੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲੋਂ ਵੀਛੁੜੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਆਪ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਰਾਮ=ਰਮੇ ਹੋਏ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲਣਾ ਕਰੋ।

ਚਾਰਿ ਕੁੰਟ ਦਹ ਦਿਸ ਭਰਮੇ
 ਥਕਿ ਆਏ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਸਾਮ॥

ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਕੁੰਟ ਰੂਪ ਜੋ ਦਹ=ਦਸ ਦਿਸ=ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ, ਉਸ ਵਿਚ ਭਰਮਦੇ ਹੋਏ, (ਚਾਰਿ ਕੁੰਟ=ਪੂਰਬ,

ਪੱਛਮ, ਉਤਰ, ਦੱਖਣ ਤੇ ਚਾਰ ਉਪ-ਦਿਸ਼ਾ ਈਸ਼ਾਨ, ਨੈਰਤ, ਵੈਵ ਤੇ ਅਗਨਿ। ਚਾਰ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਚਾਰ ਉ-ਦਿਸ਼ਾ ਇਹ ਚਾਰ ਅਤੇ ਚਾਰ ਅੱਠ ਦਿਸ਼ਾ ਬਣੀਆਂ। ਨੌਵਾਂ ਪਾਤਾਲ ਅਤੇ ਦਸਵਾਂ ਆਕਾਸ਼। ਇਹ ਦਸ ਦਿਸ਼ਾ ਹਨ) ਵਾ: ਚਾਰਿ ਕੁੰਟ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਚਾਰ ਖਾਣੀਆਂ, ਦਸੇ ਦਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਚੌਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਭਰਮਦੇ ਹੋਏ ਵਾ: ਚਾਰਿ ਕੁੰਟ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਮਨ, ਬੁੱਧ, ਚਿੱਤ, ਅਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜ ਕਰਮ ਇੰਦਰੇ, ਪੰਜ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਾਸ਼ਨਾ ਰੂਪੀ ਦਸ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭ੍ਰਮੇ=ਭਰਮਦੇ ਹੋਏ ਥੱਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ=ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਰਮੇਸ਼ਰ! ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸਾਮ=ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਏ ਹਾਂ।

ਧੇਨੁ, ਦੁਧੈ ਤੇ ਬਾਹਰੀ
 ਕਿਤੈ ਨ ਆਵੈ ਕਾਮ॥

ਜਿਵੇਂ ਬਾਣੀਏ ਦੇ ਘਰ ਧੇਨੁ=ਗਊ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ=ਬਿਨਾਂ, ਹਲ ਖੂਹ ਆਦਿ ਜੋੜਨ ਦੇ ਕਿਤੈ=ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਮ=ਕੰਮ ਨ=ਨਹੀਂ ਆਵੈ=ਆਉਂਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਗਊ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਲਏ ਗਏ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਵਾ: ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮਾਂ ਰੂਪ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਮਨੁੱਖਾ ਦੇਹ ਰੂਪੀ ਗਊ ਹੈ, ਉਹ ਜੀਵ ਰੂਪ ਬਾਣੀਏ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਵਾ: ਬੁੱਧ ਰੂਪ ਗਊ ਪਾਸੋਂ ਧਰਮ, ਅਰਥ, ਕਾਮ, ਮੋਖ ਚਾਰੇ ਫਲਾਂ ਰੂਪੀ ਦੁੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਵਾ: ਨਾਮ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰੇਮ ਪਦਾਰਥ ਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਮੁਕਤ ਪਦਾਰਥ ਰੂਪੀ ਦੁੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਦੇਹ ਰੂਪੀ ਗਊ ਕਿਸ ਕੰਮ ਹੈ ਅਥਵਾ ਧੇਨੁ=ਬੁੱਧੀ ਰੂਪੀ ਗਊ ਜੋ ਸਰੂਪ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਥਿਆ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸਚੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬੁੱਧੀ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਜਲ ਬਿਨੁ ਸਾਖ ਕੁਮਲਾਵਤੀ
 ਉਪਜਹਿ ਨਾਹੀ ਦਾਮ॥

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਲ=ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨੁ=ਬਗ਼ੈਰ ਸਾਖ=ਖੇਤੀ ਕੁਮਲਾਵਤੀ=ਕੁਮਲਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਦਾਮ=ਦਮੜਿਆਂ (ਰੁਪਇਆਂ) ਰੂਪੀ ਲਾਭ

ਉਪਜਹਿ=ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਰੂਪੀ ਵੇਲ ਦੀਆਂ ਕਰੁਣਾ, ਮੁੱਦਤਾ, ਮੈਤ੍ਰੀ ਅਪੇਖਿਆ ਰੂਪੀ ਸਾਖ=ਟਾਹਣੀਆਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਜਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰਨ ਰੂਪ ਸੂਤ ਨਹੀਂ ਕੱਤਦੀਆਂ, ਮੰਨਣ ਰੂਪ ਫਲ, ਨਿਧਿਆਸਣ ਕਰਨ ਰੂਪ ਚੁੰਏਂ (ਡੋਡੀਆਂ) ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਫਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਇਉਂ ਮੁਕਤੀ ਰੂਪ ਦਮਤੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਭਾਵ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਹਰਿ ਨਾਹ, ਨ ਮਿਲੀਐ ਸਾਜਨੈ
ਕਤ ਪਾਈਐ ਬਿਸਰਾਮ॥

ਹੇ ਨਾਹ=ਪਤੀ ਹਰਿ=ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਾਜਨੈ=ਸੱਜਣ! ਜੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲੀਐ=ਮਿਲਾਪ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਤ=ਕਿਸ -ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਸਰਾਮ=ਟਿਕਾਉ ਨੂੰ ਪਾਈਐ=ਪਾਉਣਾ ਕਰੀਏ। ਭਾਵ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਅਥਵਾ = ਹਰਿ=ਹਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਨਾਹ=ਪਤੀ ਜੋ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਸਾਜਨੈ=ਮਿੱਤਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਕਤ=ਕਿਥੇ ਬਿਸਰਾਮ=ਇਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪਾਈਐ=ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀਏ ਭਾਵ ਅਭਿਨਾਸੀ ਪਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਲ ਕਿਤੇ ਵੀ ਟਿਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਚੌਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਇੰਦ੍ਰਪੁਰੀ, ਸ਼ਿਵਪੁਰੀ, ਬ੍ਰਹਮਪੁਰੀ ਆਦਿ ਹਨ।

ਜਿਤੁ ਘਰਿ ਹਰਿ ਕੰਤੁ ਨ ਪ੍ਰਗਟਈ,
ਭਠਿ ਨਗਰ ਸੇ ਗ੍ਰਾਮ॥

ਜਿਤੁ=ਜਿਸ ਦੇ ਘਰਿ=ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਕੰਤੁ=ਪਤੀ ਹਰਿ=ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਪ੍ਰਗਟਈ=ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸੇ=ਉਹ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਨਗਰ=ਸ਼ਹਿਰ ਇੰਦਰੀਆਂ ਰੂਪ ਗ੍ਰਾਮ=ਪਿੰਡ ਭੱਠੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਥਵਾ - ਜਿਸ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਅੰਤਸਕਰਨ ਰੂਪੀ ਘਰ ਵਿਚ ਹਰਿ=ਹਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੰਤੁ=ਪਤੀ ਪ੍ਰਗਟਈ=ਪ੍ਰਤੱਖ ਨ=ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਨਗਰ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਭਾਵੇਂ ਵੱਡੇ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਭਾਵੇਂ ਗ੍ਰਾਮ=ਛੋਟੇ ਸਰੀਰ ਭਾਵ ਮੱਧਰੇ ਕੱਦ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਸਭ ਭਠਿ=ਭੱਠੀ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖ ਤੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਅੱਗ ਹੈ ਵਾ: ਭਾਵੇਂ ਨਗਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੇਹਾਂ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਹਾਂ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਰੂਪੀ ਪਉਣ ਨਾਲ ਪਾਪਾਂ ਰੂਪੀ ਕੋਇਲੇ ਖੁੱਖਣ ਤੋਂ ਭੱਠ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੜਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੂਬ ਸੀਗਾਰ ਤੰਬੋਲ ਰਸ
ਸਣੁ ਦੇਹੀ ਸਭ ਖਾਮ॥

ਜਿਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ

ਦਿੰਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਸੂਬ=ਸਾਰੇ ਸੀਗਾਰ=ਸਜਾਵਟ ਦੇ ਸਾਮਾਨ, ਨੱਥ ਆਦਿਕ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਬਸਤਰ ਪਾ ਲੈਣੇ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੀਗਾਰ ਚੱਬੇ ਹੋਏ ਤੰਬੋਲ=ਪਾਨਾਂ ਦੇ ਬੀੜੇ ਅਤੇ ਖਾਧੇ ਹੋਏ ਰਸ ਕਸ ਦੇਹੀ ਦੇ ਸਣੁ=ਸਹਿਤ ਖਾਮ=ਕੱਚੇ ਹਨ। (ਕੱਚੇ ਨੂੰ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿਚ ਖਾਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਇਉਂ ਜਗਿਆਸੂ ਰੂਪ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸੂਬ=ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਰੂਪੀ ਸਿੰਗਾਰ ਮਹਾਵਾਕਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨ ਰੂਪੀ ਤੰਬੋਲ=ਪਾਨਾਂ ਦੇ ਬੀੜੇ, ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਤੇ ਜੋਗਾ ਨੰਦ ਆਦਿ ਸਣੁ=ਸਮੇਤ ਦੇਹੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਖਾਮ=ਕਚਿਆਈ ਵਾਲੇ ਹਨ ਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਕੰਤ ਵਿਹੁਣੀਆ
ਮੀਤ ਸਜਣ ਸਭਿ ਜਾਮ॥

ਜੋ ਜੀਵ ਰੂਪ ਇਸਤਰੀ ਸੁਆਮੀ=ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭ=ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੰਤ=ਪਤੀ ਤੋਂ ਵਿਹੁਣੀਆ=ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮੀਤ=ਮਿੱਤਰ ਸੱਜਣ ਜਮਾਂ ਦੇ ਵਤ ਦੁਖਦਾਈ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਹੇ ਪ੍ਰਭ=ਸਮਰੱਥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸੁਆਮੀ=ਮਾਲਕ ਜਿਥੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਤ (ਕੰ+ਅੰਤ) ਕੰ=ਸੁਖ ਅੰਤ=ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ, ਐਸੀ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਵੈਰਾਗ, ਬਿਬੇਕ, ਸੱਜਣ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਸਤੁ ਸੰਤੋਖ ਆਦਿ ਸਭਿ=ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਜਮਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਦੁਖਦਾਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਇਤਨਾ ਚਿਰ ਸਾਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਨਾਨਕ ਕੀ ਬੇਨੰਤੀਆ

ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦੀਜੈ ਨਾਮ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੂਰੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰੋ ਕਿ ਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ! ਸਾਡੀ ਜਨਾਂ ਕੀ=ਦੀ ਇਹੋ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਦੀਜੈ=ਦੇਣਾ ਕਰੋ।

ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਸੁਆਮੀ ਸੰਗਿ ਪ੍ਰਭ
ਜਿਸ ਕਾ ਨਿਹਚਲ ਧਾਮ॥੧॥

ਹੇ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰੂਪ ਸੁਆਮੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ! ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਭ=ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸੰਗਿ=ਨਾਲ ਮੇਲਹੁ=ਮੇਲਣਾ ਕਰੋ ਜੀ, ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ=ਦਾ ਨਿਹਚਲ=ਅਚਲ ਸਰੂਪ ਰੂਪੀ ਧਾਮ=ਘਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵ

ਵੱਲੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ ਹਨ।

ਚੇਤਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ - ਅੱਗੇ ਚੇਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੁਆਰਾ ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਰੁੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਛੇ ਰੁੱਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਛੇ ਰੁੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਹੈ, ਇਹ ਚੇਤ ਅਤੇ ਵੈਸਾਖ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਰੁੱਤ ਹੈ।

ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਚੇਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੁਆਰਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੇਤ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਹੀਨਾ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

**ਚੇਤਿ ਗੋਵਿੰਦੁ ਅਰਾਧੀਐ
ਹੋਵੈ ਅਨੰਦੁ ਘਣਾ॥**

ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਚੇਤ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਤਦ ਹੀ ਸਫਲਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ (ਗੋ+ਵਿੰਦੁ) ਗੋ=ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿੰਦੁ=ਰੱਖਿਅਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਅਰਾਧੀਐ=ਅਰਾਧਣਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਘਣਾ=ਬਹੁਤ ਅਨੰਦੁ=ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੈ=ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਭਜਨ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਭੋਗਣ ਵਾਸਤੇ।

ਅਥਵਾ - (ਚੇਤਿ ਗੋਵਿੰਦੁ ਅਰਾਧੀਐ) ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਚੇਤਿ=ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੌਂਕ ਅਵਸਥਾ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੋਵਿੰਦੁ=ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਅਰਾਧੀਐ=ਧਿਆਉਣਾ ਕਰੀਏ ਵਾ: (ਚੇਤਿ ਗੋਵਿੰਦੁ ਅਰਾਧੀਐ) ਗੋ=ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਵਾਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਵਿੰਦੁ=ਜਾਨਣ ਯੋਗ ਹੈ ਵਾ: ਗੋ=ਇੰਦਰੀਆਂ ਦਾ ਜੋ ਵਿੰਦੁ=ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਚੇਤਨ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਰਾਧੀਐ=ਧਿਆਉਣਾ ਕਰੀਏ ਵਾ: (ਚੇਤਿ ਗੋਵਿੰਦੁ ਅਰਾਧੀਐ) ਗੋ=ਧਰਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਵਿੰਦੁ=ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਉਣਾ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਰੂਪੀ ਚੇਤ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ। (ਹੋਵੈ ਅਨੰਦੁ ਘਣਾ) ਕੇਵਲ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਘਣਾ= ਬਹੁਤਾ ਅਨੰਦੁ=ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਨੰਦ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੰਦ ਦੀ

ਸਥਿਰਤਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੁਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ।

**ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਪਾਈਐ
ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਭਣਾ॥**

ਉਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭਜਨ ਦੇ ਘਨੇ ਅਨੰਦ ਵਾ: ਨਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰਸ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ, ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰ ਕੇ ਪਾਈਐ=ਪਾਈਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਰਸਨਾ ਦੁਆਰਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰੀਏ, ਅਰਥਾਤ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰਸਨਾ 'ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਸੁਆਸ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਸਕਾਰ ਧੋਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਅਜਪਾ ਜਾਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੋਮਾਂ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਹੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

**ਜਿਨਿ ਪਾਇਆ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਣਾ
ਆਏ ਤਿਸਹਿ ਗਣਾ॥**

ਜਿਨਿ=ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜਾਣ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ=ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਪਾਇਆ=ਪਾਉਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਿਸਹਿ=ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਸਫਲ ਗਣਾ=ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾ: ਭਜਨ ਤੋਂ ਹੀਣਿਆਂ ਨੂੰ ਗਣਾ=ਜਮ ਗਣ ਲੈਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਵਾ: ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਗਣ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

**ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਤਿਸੁ ਬਿਨੁ ਜੀਵਣਾ
ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਜਣਾ॥**

ਜੋ ਇਕ ਖਿਨੁ=ਛਿਨ ਮਾਤਰ ਵੀ ਤਿਸੁ=ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨੁ=ਬਗੈਰ ਜੀਵਣਾ=ਜਿਉਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਣਾ=ਜਣਿਆ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਬਿਰਥਾ=ਬੇਅਰਥ ਹੀ ਹੈ ਵਾ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਬੇਅਰਥ ਹੀ ਜਣਾ=ਜਾਨਣਾ ਕਰੇ। (ਪੋਠੋਹਾਰ ਵਿਚ ਜਣਾ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਜਿਉਣਾ ਕਿਸੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ)

**ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਪੂਰਿਆ
ਰਵਿਆ ਵਿਚਿ ਵਣਾ॥**

ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਜਲਿ=ਪਾਣੀ, ਥਲਿ=(ਖੁਸ਼ਕ ਜਗ੍ਹਾ) ਮਹੀਅਲਿ=ਵਿਚ ਵਾ: ਮਹੀ=ਧਰਤੀ ਅਲਿ=ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ, ਪੂਰਿਆ=ਪਰੀਪੂਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਣਾ=ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰਵਿਆ=ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਥਵਾ - ਜਲਿ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਗਿਆਨ-ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ
ਬਲਿ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਕਰਮ-ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ, ਮਹੀ ਦੀ ਨਿਆਈਂ
ਸਬੂਲ ਦੇਹੀ, ਅਲਿ=ਅਕਾਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਅੰਤਸ਼ਕਰਨ
ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪਰੀਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ
ਵਣਾ=ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਵੀ ਰਵਿਆ=ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਈ
ਕਿਤੜਾ ਦੁਖੁ ਗਣਾ॥

ਸੋ=ਉਹ ਐਸਾ ਸਮਰੱਥ ਪ੍ਰਭੂ=ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਚਿਤਿ=ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਆਵਈ=ਆਉਂਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਕਿਤੜਾ=ਕਿਤਨੇ ਕੁ ਦੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ, ਗਣਾ=ਗਿਣਨਾ
ਕਰੀਏ।

ਜਿਨੀ ਰਾਵਿਆ ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ
ਤਿੰਨਾ ਭਾਗੁ ਮਣਾ॥

ਜਿਨੀ=ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋ=ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅਨੰਦ
ਨੂੰ ਰਾਵਿਆ=ਮਾਣਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ
ਹੈ, ਤਿੰਨਾ=ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਣਾ=ਉੱਤਮ, ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ, ਭਾਗ
ਹਨ ਵਾ: ਉਹਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਣਾ=ਮਣਾਂ ਮੂੰਹੀ ਭਾਗ
ਹਨ।

ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕੰਉ ਮਨੁ ਲੋਚਦਾ
ਨਾਨਕ ਪਿਆਸ ਮਨਾ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿ=ਪਰਮੇਸ਼ਰ
ਦੇ ਦਰਸਨਾ ਕੰਉ=ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਲੋਚਦਾ=ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ
ਜਗਿਆਸੂ ਜਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਤੁਹਾਡੇ
ਦਰਸਨਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ।

ਚੇਤਿ ਮਿਲਾਏ ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ
ਤਿਸ ਕੈ ਪਾਇ ਲਗਾ॥੨॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚੇਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਦੇ
ਹਜ਼ੂਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਰੂਪੀ ਚੇਤ ਦੇ
ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸੋ=ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ=ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸ਼ੌਕ
ਅਵਸਥਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾਏ=ਮੇਲ ਲੈਂਦਾ
ਹੈ। ਤਿਸ=ਉਹਨਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਕੈ=ਦੇ ਪਾਇ=ਚਰਨੀਂ
ਲਗਾ=ਲੱਗੀਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮੇਲ
ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਵਾ: ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦੇਵੇ, ਉਸ
ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਣਾ ਕਰੀਏ ਵਾ: ਪ੍ਰਤੱਖ
ਚੇਤ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਫਲਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ
ਐਸੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ
ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹਾਂ।

ਲਾਦਿ ਖੋਪ ਸੰਤਹ ਸੰਗਿ ਚਾਲੁ ॥
ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਬਿਖਿਆ ਜੰਜਾਲੁ ॥
ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥
ਮੁਖ ਉਜਲੁ ਹਰਿ ਦਰਗੁ ਸੋਇ ॥
ਇਹੁ ਵਾਪਾਰੁ ਵਿਰਲਾ ਵਾਪਾਰੈ ॥
ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ ॥

ਅੰਗ- ੨੮੩

ਇਹ ਸੌਦਾ ਵਿਰਲੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ
ਦੇ ਵਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।

ਹੈਨਿ ਵਿਰਲੇ ਨਾਹੀ ਘਣੇ ਫੈਲ ਫਕਤੁ ਸੰਸਾਰੁ॥ ਅੰਗ- ੧੪੧੧

ਗਿਆਨ ਮਾਰਗ, ਕਰਮ ਮਾਰਗ ਤੇ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ
ਇਸ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਇਹੀ
ਅਸਲੀ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਹੈ। ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਆਤਮ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਇਸੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਪਿਆਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ'
ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ। ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਭਨਾਂ
ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇ। ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਬੇਗਮਪੁਰਾ
ਬਣ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਰਾ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ
ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹਿਤ ਦਿਨ
ਰਾਤ ਤੱਤਪਰ ਹਨ। ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ, ਕੀਰਤਨ
ਦੀਵਾਨਾਂ, ਆਡੀਉ, ਵੀਡੀਉ ਕੈਸਟਾਂ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ
ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰ ਦਾ
ਸੁਨੇਹਾ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਆਤਮ
ਮਾਰਗ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਆਪਣਾ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਇਸ
ਅੰਕ ਨਾਲ 27 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੈਲ
2022 ਤੋਂ ਇਸ ਨੇ 28ਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਣਾ
ਹੈ। ਰੂਹਾਨੀ ਵੀਚਾਰਾਂ ਦਾ ਦਰਿਆ, ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਿਰੰਤਰ
ਜਾਰੀ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜਾਰੀ
ਰਹੇਗਾ। ਇਹੀ ਸਾਡੀ ਤਮੰਨਾ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ। ਅਨੰਦ
ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੀ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਆਉ
ਇਸ 'ਅਨੰਦ' ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਹੋਰ ਫੈਲਾਈਏ ਤੇ
ਵਧਾਈਏ, ਘਰ-ਘਰ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ
ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਨ ਇਹ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ
ਰਹੇ ਹਨ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹੱਥੀਂ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਰੀਨੀਊਲ ਕਰਨ
ਦੀ। ਨਵੇਂ ਸਾਲਾਨਾ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਰਹੇ
ਹਨ। ਹੋਰ ਹਨੇਰ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਈ ਕਿਰਨਾਂ ਪਹੁੰਚਾਈਏ ਤਾਂ ਜੋ 'ਆਪ ਜਪਹੁ
ਅਵਰਾ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵਹੁ' (ਅੰਗ-੨੮੯) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ
ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਸਾਡਾ ਵੀ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਵੀ
ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣ ਸਕੀਏ। ਇਹੀ ਸਾਡੀ
ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਹੈ -

ਦੇਹੁ ਸਜਣ ਅਸੀਸੜੀਆ ਜਿਉ ਹੋਵੈ ਸਾਹਿਬ ਸਿਉ ਮੇਲੁ॥

ਅੰਗ - ੧੨

ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਵੀਚਾਰ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਸਦਕਾ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ
ਜੀ।

ਮਹਿਮਾ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਕੀ..... ॥

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਬਾਨੀ, ਟਰੱਸਟ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ।

ਸ਼ਾਨ -

ਸਤਿਨਾਮੁ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ,
ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀਓ ਮਹਾਰਾਜ!

ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਦਨ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ॥
ਡੋਲਨ ਤੇ ਰਾਖਹੁ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕਰਿ ਹਥ ॥

ਅੰਗ - ੨੫੬

ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਪ੍ਰਭ ਆਇਆ ਪਰਿਆ ਤਉ ਸਰਨਾਇ॥
ਨਾਨਕ ਕੀ ਪ੍ਰਭ ਬੇਨਤੀ ਅਪਨੀ ਭਗਤੀ ਲਾਇ॥

ਅੰਗ - ੨੫੯

ਧਾਰਨਾ - ਨਾ ਵਿਸਰੋ ਮਹਾਰਾਜ ਹੀਏ ਤੇ ਨਾ ਵਿਸਰੋ।

ਧੀਰਉ ਦੇਖਿ ਤੁਮਾਰੈ ਰੰਗਾ ॥
ਤੁਹੀ ਸੁਆਮੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ
ਤੁਹੀ ਵਸਹਿ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਖਿਨ ਮਹਿ ਥਾਪਿ ਨਿਵਾਜੇ ਠਾਕੁਰ
ਨੀਚ ਕੀਟ ਤੇ ਕਰਹਿ ਰਾਜੰਗਾ ॥ ੧ ॥

ਕਬਹੂ ਨ ਬਿਸਰੈ ਹੀਏ ਮੇਰੇ ਤੇ
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਇਹੀ ਦਾਨੁ ਮੰਗਾ ॥ ੨ ॥ ੧੫ ॥ ੧੦੧ ॥

ਅੰਗ- ੮੨੪

ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਗੱਜ ਕੇ ਬੋਲਣਾ, ਸਤਿਨਾਮੁ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੰਕੋਚਦੇ ਹੋਏ ਆਪ ਹਫ਼ਤਾ ਵਾਰੀ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਖੇਚਲ ਕਰਕੇ ਦੂਰ-ਦਰਾਜ਼ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਇਕ ਟਰੱਕ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਦੂਰ-ਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਬੜੀ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੁੰਦੈ? ਕੁਛ ਐਸਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਗੰਮ ਦੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹੈ ਜਿਹਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਕ ਤਾਂ ਆਹ ਦੁਨੀਆਂ ਹੋ ਜਿਹਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਉਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਲਾਈਟ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੁੰਦੈ, ਦੂਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਦੂਜਾ ਇਥੇ ਬੇਅੰਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ, ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਦਾ ਤੁਸੀਂ (re-remote control) ਦੂਰ ਦਾ ਬਟਨ ਦੱਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਥੋਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਰੰਟ ਬਣ ਕੇ, wave (ਹਵਾ ਦਾ ਬੁੱਲ੍ਹਾ) ਬਣ ਕੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਜੇ ਬਟਨ ਘੁੰਮਾਉਣਾ ਚਾਹੈ, ਕਈ ਬਟਨ ਐਸੇ ਸਖਤ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਘੁੰਮਦੇ ਨਹੀਂ। ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਬਟਨ ਦੱਬ ਦਿਓ ਦੂਰ ਬੈਠੇ,

ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੰਗਲ ਸਤਾਰੇ ਵਿਚ, ਜਿਹੜਾ 14 ਕਰੋੜ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਥੇ ਇਕ ਰੌਬੋਟ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਪੁਰਜਾ ਮੋਢੇ ਦਾ ਢਿੱਲਾ ਹੋ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਨੇ, ਉਹ ਪੁਰਜਾ ਵੀ ਚੁਕਿਆ ਤੇ ਮੋਢੇ ਵਿਚ ਫਿੱਟ ਕਰਕੇ, ਫੇਰ ਮਸ਼ੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਾ ਦਿਤੀ। 14 ਕਰੋੜ ਮੀਲ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਇਕ ਮਸ਼ੀਨ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦੈ। ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਲੇਕਿਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਬੰਬ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਦੂਰੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦੈ। ਐਸੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਵਿਅਕਤ ਦੁਨੀਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ, ਦਿਸਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਕੁਛ ਐਸਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਅਵਿਅਕਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਸਤੇ, ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਛ ਉਹਦੇ ਭਾਗ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ। ਕੁਛ ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਮਿਹਰ ਹੋਵੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ। ਫੇਰ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਰਦੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਕੋਲ ਬੈਠਾ, ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੇ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਬਣੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਦੇਸ਼ ਕੀਹਨੂੰ ਦੇਵੇ? ਉਹ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦੇਵੇ? ਉਹ ਬੰਦੇ ਦੇ ਤਾਂ ਭਾਗ ਬਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਕਿ ਸਤਿਸੰਗ 'ਚ ਆਵੇ। ਨਾਉਂ ਕੱਟ ਦਿਤਾ ਉਹਦਾ ਕਿ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਇਥੇ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਯੁਧਿਸ਼ਠਰ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਚੀਜ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੰਗਤ, ਜਿਥੇ ਸਤਿ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਹਰੀ ਦਾ ਜਸ ਹੁੰਦੈ। ਪਰ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਉਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਮਿਲਦੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਮਸਤਕ ਦੇ ਵਿਚ ਰੇਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕੋਈ। ਕੋਈ ਸੁਭ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਵਧ ਜਾਂਦੈ। ਉਹ ਫੇਰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤ ਦਿੰਦੈ। ਰੀਮੋਟ

ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਦਿਮਾਗ। ਦੂਜੇ ਦਾ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਵੀ ਬਟਨ ਦੱਬ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਇਥੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿੰਤੂ ਕਰਿਆ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਉਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਮਹਾਰਾਜ! ਆਪ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਹਰ ਬੰਦਾ ਹੀ ਸਤਿਸੰਗ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤੇ ਜੇ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਤਿਸੰਗ ਹੋ ਰਿਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਏਗਾ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਰਾਜਨ! ਨਹੀਂ ਐਸੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਗੰਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਖੇਲੂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਪੁੰਨ ਕਰਮ ਉਹਨੂੰ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਨੇ ਅੰਦਰ। ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਨਿਰਣੇ 'ਤੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚੀ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਗੱਲ ਕਰਾ ਦਿਤੀ। ਕਹਿੰਦੇ, ਅੱਜ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ, ਹਾਂ ਜੀ। ਚਲੋ ਕਹਿੰਦੇ, ਦੇਖੀਏ। ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸ਼ੌਂਕ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦੇਖਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਹੋਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸਭ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਗ ਗਏ। ਨਕੂਲ ਤੇ ਸਹਿਦੇਵ ਜਿਹੜੇ ਸੀ ਇਹ ਘੋੜਿਆਂ ਤੇ ਗਊਆਂ ਦੀ ਖਾਸ ਪਰਖ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀ। ਇਕ ਨੇ ਗਊਆਂ ਦੀ ਬਾਤ ਛੇੜ ਦਿਤੀ, ਇਕ ਨੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਬਾਤ ਛੇੜ ਦਿਤੀ। ਅਰਜਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦਸਿਆ ਕਿ ਬੜੇ-ਬੜੇ ਹੋਏ ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਅੱਜ ਆਏ ਹੋਏ ਨੇ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਭੀਮ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਯੂਪਿਸ਼ਟਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਬੜੀਆਂ ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸਤਿਸੰਗ ਵੀ ਸੀ ਉਥੇ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ? ਕਹਿੰਦੇ, ਹਾਂ ਜੀ। ਜਮਨਾ ਦੀ ਬਰੇਤੀ ਦੇ ਉਤੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਧੂ ਆਏ ਹੋਏ ਸੀ ਤੇ ਉਥੇ ਹਰੀ ਦਾ ਜਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਗਏ ਨਾ ਉਥੇ? ਕਹਿੰਦੇ, ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦੇਖ ਆਈਏ, ਫੇਰ ਆ ਜਾਵਾਂਗੇ ਪਰ ਉਥੇ ਹੀ ਸਮਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਗ ਗਿਆ। ਉਥੋਂ ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਸਤਿਸੰਗ 'ਚ ਜਾਣ ਦਾ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਮਹਾਰਾਜ! ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਦੇਖਿਆ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਪਿਆਰਿਓ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਕ ਮਹਾਨ ਖੁਮਾਰੀ ਮੈਂ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੋੜ ਹੀ ਨਾ ਪਈ ਕਿ ਮੈਂ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦੇਖਾਂ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਿਉਂ ਰਾਜਨ! ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਗਏ?

ਤੁਹਾਡੇ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣੇ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਭਾਗ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਤਿਸੰਗ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ -

ਧਾਰਨਾ - ਬਿਨ ਭਾਗਾਂ ਸੰਗਤ ਨਾ ਮਿਲਦੀ,
ਬਿਨ ਸੰਗਤ ਮੈਲ ਭਰੀਜੈ।

ਬਿਨੁ ਭਾਗਾ ਸਤਸੰਗੁ ਨ ਲਭੈ

ਬਿਨੁ ਸੰਗਤਿ ਮੈਲੁ ਭਰੀਜੈ ਜੀਉ ॥ ੩ ॥ ਅੰਗ- ੯੫

ਟੋਲ੍ਹਣਾ ਪੈਂਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਲੱਭਦਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਜਿਹੜੀ ਮੈਲ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ -

ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਮਲੁ ਲਾਗੀ

ਕਾਲਾ ਹੋਆ ਸਿਆਹੁ ॥

ਖੰਨਲੀ ਧੋਤੀ ਉਜਲੀ ਨ ਹੋਵਈ ਜੇ ਸਉ ਧੋਵਣਿ ਪਾਹੁ ॥

ਅੰਗ- ੯੫੧

ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ। ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੁਰਲੱਭ ਨੇ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ -

ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਹੈ ਸਿਰਿ ਕਰਮਨ ਕੈ ਕਰਮਾ ॥

ਅੰਗ- ੯੪੨

ਪਰ ਨਾਲ ਸ਼ਰਤ ਲਾ ਦਿਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿ ਜੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਰਮ ਹਨ ਇਹ ਮਿਲਦੇ ਨੇ ਉਹਨੂੰ -

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਭਇਓ ਪਰਾਪਤਿ

ਜਿਸੁ ਪੁਰਬ ਲਿਖੇ ਕਾ ਲਹਨਾ ॥

ਅੰਗ- ੯੪੨

ਜਿਹਦੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ, ਉਹਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੀਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ।

ਸੋ ਆਪਾਂ ਹਫ਼ਤਾ ਵਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਖੇਚਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਦੂਰੀਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਾਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਪਿਆਰਿਆ ਤੇਰੇ ਕਰਮ ਨੇ। ਉਹ ਸੁਭ ਕਰਮ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਤੈਨੂੰ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ। ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਹੀਣਾ ਬੰਦਾ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੈ। ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਸੱਪ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸੱਪ ਹੈ, ਮਣੀ ਦਾ ਗਲਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੈ ਤੇ ਕੀੜੇ ਮਕੌੜੇ ਚਾਨਣੇ 'ਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਕੀੜੇ ਖਾਂਦੇ ਉਸ ਚਾਨਣੇ ਨਾਲ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਜੋ ਗਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੁੰਦੈ, ਇਕ ਤਾਂ ਮੋਤੀ ਚੁਗਣ ਵਾਲਾ

ਹੁੰਦੈ। ਉਹ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਦੈ, ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੈ, ਸੇਵਾ ਕਰਦੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੈ, ਫੇਰ ਚੌਂਕੜਾ ਮਾਰ ਕੇ, ਆਪਣੀ ਚਿੱਤ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੈ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਧੂਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਹਰਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੈ। ਲੇਕਿਨ ਲੈਬਰਟਰੀ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਤੇ ਆਕਸੀਜਨ ਦੇ ਵਿਚ 2:1 (H2O) ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਰੰਟ ਗੁਜ਼ਾਰਦੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਣੀ ਬਣ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ। ਹਵਾ ਦੀ ਬਣੀ ਗੈਸ ਪਾਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਲੈਬਰਟਰੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਪਾਣੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੀ ਲਵੇ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾ ਦਏਗਾ। ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਅਜੇ ਬਣਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਣਿਆ ਹੈਗਾ ਕਿ ਆਕਸੀਜਨ ਵੀ ਹੈ ਇਥੇ, ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਵੀ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਗੈਸਾਂ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਨੇ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਣੀ ਬਣਿਆ ਹੈ ਸਾਰਾ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਪਿਆਸਾ ਮਰ ਜਾਏਗਾ, ਫਾਰਮੁਲਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਪਿਆਸਾ ਮਰ ਜਾਏਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਾਣੀ ਬਣਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ ਹੁੰਦੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਮੁਰਦਾ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੋ, ਮੂਰਖ ਹੈ -

ਪੜਿਆ ਮੁਰਖੁ ਆਖੀਐ ਜਿਸੁ ਲਭੁ ਲੋਭੁ ਅਹੰਕਾਰੁ ॥

ਅੰਗ- ੧੪੦

ਜਿਹਨੇ ਲਭ ਤੇ ਲੋਭ ਤੇ ਅਹੰਕਾਰ, ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਵਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਕਹਿੰਦੇ ਉਹ ਤਾਂ ਮਹਾਂ-ਮੂਰਖ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਨਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਆਖੋ। ਪੜ੍ਹਿਆ ਉਹ ਹੈ -

ਨਾਨਕ ਸੋ ਪੜਿਆ ਸੋ ਪੰਡਿਤੁ ਬੀਨਾ

ਜਿਸੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਗਲਿ ਹਾਰੁ ॥

ਅੰਗ- ੯੩੮

ਜਿਹਦੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਸਾਹ ਜਾਂਦੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੁੰਦੈ, ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੁੰਦੈ, ਕਹਿੰਦੇ ਉਹ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਐ, ਬਾਕੀ ਤਾਂ ਸਭ ਅਨਪੜ੍ਹ ਨੇ। ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਨਾਲ ਕੈਟਾਗਿਰੀ 'ਚ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਮੂਰਖ ਨੇ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਆਦਮੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਕਰਦੀ। ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਨੇ, ਫੇਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਤਾ ਲਗਦੈ, ਅੰਦਰਲੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦੈ, ਸੋਝੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦੈ, ਫੇਰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲੀ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੈ। ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਫਲ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਗਧਿਆਂ

ਦੇ ਉਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੱਦ ਦਿਓ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੱਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਮਨ ਦੇ ਉਤੇ। ਉਹਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ। ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਣਾ। ਉਹਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਹਾਤਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੈ। ਸਾਰੇ ਮਹਾਤਮਾਵਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਬਣਿਆ ਹੈ ਸਤਿਸੰਗ ਨੂੰ ਮੁਖ ਦੁਆਰ ਆਖਿਐ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦਾ। ਵੱਡਾ ਗੇਟ ਜਿਹੜਾ ਹੁੰਦੈ। ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਗੇਟ। ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ, ਸਤਿਸੰਗ। ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਕਿਹੜਾ ਗੇਟ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ, ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵੈਰਾਗ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੈ। ਇਹ ਪਕੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਕੜ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲਗਦੈ। ਉਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਉਹਨੂੰ ਵੈਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਦੂਸਰਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੈਰਾਗ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਲੰਘੇਗਾ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ ਆਏਗੀ। ਸਤਿ ਤੇ ਅਸਤਿ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਗੱਲ ਵਿਚਾਰੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਕੀ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੋਠੀਆਂ ਪਾ ਕੇ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ-ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਤੁਰ ਗਏ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਤੁਰ ਜਾਣੈ? ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਹੈ?

ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਂਦੈ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਪਿਆਰਿਆ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਆਇਆ ਹੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਉਹ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਸੁਰੱਖਿਸ਼ਿਤ ਪਈ ਹੈ -

ਜਿਸੁ ਵਖਰ ਕਉ ਲੈਨਿ ਤੂ ਆਇਆ ॥

ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੰਤਨ ਘਰਿ ਪਾਇਆ ॥

ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨੁ ਲੇਹੁ ਮਨ ਮੋਲਿ ॥

ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹਿਰਦੇ ਮਹਿ ਤੋਲਿ ॥

ਲਾਦਿ ਖੋਪ ਸੰਤਹ ਸੰਗਿ ਚਾਲੁ ॥

ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਬਿਖਿਆ ਜੰਜਾਲੁ ॥

ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥

ਮੁਖ ਉਜਲ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਸੋਇ ॥

ਇਹੁ ਵਾਪਾਰੁ ਵਿਰਲਾ ਵਾਪਾਰੈ ॥

ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ ॥

ਅੰਗ- ੨੮੩

ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਫੇਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੁੰਦੈ, ਵਿਵੇਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੈ, ਆਖਰੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਆ ਜਾਂਦੈ ਰੱਬ ਦਾ। ਵਿਵੇਕ ਵਿਚ ਸਤਿ ਤੇ ਅਸਤਿ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਹੁੰਦੈ ਕਿ ਸਤਿ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੋਈ? ਸਰੀਰ

ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਤਿ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਣੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਥੋਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਆਈ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕਰੇ। ਫੇਰ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਆਈ 'ਤੇ ਸਭ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਥੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਉਤੇ ਕੋਈ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਥੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਛਾਂਟਾ-ਛਾਂਟੀ ਕਰਕੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦੇ। ਜਿਹੜੇ ਖੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦੇ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਮਿਲਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਛ ਅਧੂਰਾ ਰਹਿ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਮਿਲ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ। ਸੋ ਇਥੇ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਫੇਰ ਸਤਿ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਸਤਿ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਹੋਇਆ-

ਮਰਣਹਾਰੁ ਇਹੁ ਜੀਅਰਾ ਨਾਹੀ॥ ਅੰਗ- ੧੮੮

ਉਹਦੀ ਵੀ ਫੇਰ ਪਛਾਣ ਕਰਦੈ ਕਿ ਇਹ ਜੀਅਰਾ ਕਿਸਨੂੰ ਆਖਦੇ ਨੇ। ਉਹਦਾ ਵੀ ਇਕ ਸਰੀਰ ਹੁੰਦੈ 19 ਤੱਤਾਂ ਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਸੂਖਸ਼ਮ ਸਰੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਾਹਾਂ ਵੀ ਇਕ ਸਰੀਰ ਹੁੰਦੈ ਜਿਹੜਾ ਕੇਵਲ ਖਿਆਲ ਦਾ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਆਤਮਾ। ਵਿਵੇਕ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਤਮਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਮੈਂ ਕਿੱਡੇ ਭੁਲੇਖੇ 'ਚ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਕਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਇਹੀ ਸਮਝੀ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਾਰ ਹਾਂ। ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਸਮਝੀ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੋਠੀ ਹਾਂ। ਸੋ ਵਿਵੇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਦਰਲੀ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਨੇ। ਜਿਹਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣੈ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਿਸੰਗ 'ਚ ਆਉਣਾ ਉਹਦੇ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਕਿਵੇਂ ਵੜ ਜਾਏਗਾ। ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ -

ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਹੈ ਸਿਰਿ ਕਰਮਨ ਕੈ ਕਰਮਾ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਭਇਓ ਪਰਾਪਤਿ

ਜਿਸੁ ਪੁਰਬ ਲਿਖੇ ਕਾ ਲਹਨਾ ॥ ਅੰਗ- ੬੪੨

ਇਹਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਿੰਨੀ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ, ਦੱਸੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ ਸਤਿ ਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਧਾਰਨਾ - ਸੁਣਿਓ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ

ਮਹਿਮਾ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਸੰਗ ਦੀ।

ਮਹਿਮਾ ਸਾਧੂ ਸੰਗ ਕੀ ਸੁਨਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ ॥

ਮੈਲੁ ਖੋਈ ਕੋਟਿ ਅਘ ਹਰੇ ਨਿਰਮਲ ਭਏ ਚੀਤਾ ॥ ੧ ॥

ਅੰਗ- ੮੦੯

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ

ਨੇ। ਪਿੰਗਲਾ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹ ਪਰਬਤ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੈ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਮੂਰਖ ਜਿਹੜਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਆਣਾ ਬਣ ਜਾਂਦੈ। ਅੰਨ੍ਹਾ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਦੇਖਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦੈ, 'ਮਹਿਮਾ ਸਾਧੂ ਸੰਗ ਕੀ ਸੁਨਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ ॥ ਮੈਲੁ ਖੋਈ ਕੋਟਿ ਅਘ ਹਰੇ ਨਿਰਮਲ ਭਏ ਚੀਤਾ ॥' ਆਦਮੀ ਦੇ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਅੰਦਰ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਦੀਆਂ ਤੈਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤੈਹਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਪਈਆਂ ਨੇ। ਉਹ ਕਰਦੀ ਕੀ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਵਾਂਝਾ ਰਖਦੀ ਹੈ, ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਓਨਾਂ ਚਿਰ ਹਉਮੈ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸਬੱਰ ਹੈ ਉਹ ਟੁੱਟਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਮ ਚਿੰਬੜੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਉਹਨੂੰ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਦੇ ਵਿਚ ਫੇਰ ਭਵੇਟਣੀਆਂ ਦੇਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਮੈਲ ਹੋਰ ਲੱਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਤਾਂ 'ਮੈਲ ਖੋਈ'; ਦੂਸਰਾ ਪਾਪ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਲਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ। ਹੈ, ਫਲ ਦੇਣੋਂ ਹਟਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੇ ਅਸੀਂ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਚੰਗੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਮਾੜੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਿਆਮਾਨ ਕਰਮ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਜਿਹੜੇ ਕਿਰਿਆਮਾਨ ਕਰਮ ਚੰਗੇ ਨੇ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਵਰਗਾਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਇਥੇ ਸੁਖ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਜਿਹੜੇ ਪਾਪ ਨੇ ਉਹ ਇਥੇ ਵੀ ਦੁੱਖ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਦਰਗਾਹ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਦੁੱਖ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਜਾ ਕੇ ਸਟੋਰ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਜਿਥੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਉਹ ਸੰਚਿਤ ਕਰਮ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਰਮ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਦੁਬਾਰਾ, ਫੇਰ ਉਹਨਾਂ ਕਰਮਾਂ 'ਚੋਂ ਛਾਂਟਾ-ਛਾਂਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਈ ਆਹ ਜਨਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਕਰਮ ਭੁਗਤਾਉਣੇ ਨੇ। ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦੈ। ਉਹ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਲੇਖ ਜੀਵ ਲੈ ਕੇ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੈ -

ਜੈਸੀ ਕਲਮ ਵੁੜੀ ਹੈ ਮਸਤਕਿ ਤੈਸੀ ਜੀਅੜੇ ਪਾਸਿ ॥

ਅੰਗ- ੭੪

ਉਥੋਂ ਹੀ ਇਹਦੀ ਮੰਜਲ (destination) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦੈ ਕਿ ਇਸ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਨੇ ਕਰਨੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਲ ਇਹਨੇ ਭੋਗਣੇ ਨੇ, ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਦੁਖ ਦੇਣੈ, ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸੁਖ ਦੇਣੈ। ਉਹ ਜੀਵ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੈ ਪੰਡਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦੀਆਂ। ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ -

ਭੋਗੇ ਬਿਨ ਭਾਗੇ ਨਹੀ ਕਰਮ ਗਤੀ ਬਲਵਾਨ॥

(ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ)

ਉਹ ਤਾਂ ਭੋਗਣੇ ਪੈਣੇ ਨੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਦੇਖਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀਗਾ। ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਤੂੰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਭੋਗੇ ਬਿਨ ਜਾਣੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੂੰ ਖਾਹਮ-ਖਾਹ ਲੜਦੈਂ -

ਧਾਰਨਾ - ਦਦਾ ਦੋਸੁ ਨ ਦੇਉ ਕਿਸੈ,
ਦੋਸੁ ਕਰੰਮਾ ਆਪਣਿਆ।

ਦਦੈ ਦੋਸੁ ਨ ਦੇਉ ਕਿਸੈ ਦੋਸੁ ਕਰੰਮਾ ਆਪਣਿਆ ॥
ਜੋ ਮੈ ਕੀਆ ਸੋ ਮੈ ਪਾਇਆ ਦੋਸੁ ਨ ਦੀਜੈ ਅਵਰ ਜਨਾ ॥

ਅੰਗ - ੪੩੩

ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਦੋਸ ਹੈ। ਉਹ ਕਰਮ ਕਿਥੋਂ ਆ ਗਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਨੇ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ। ਉਹ ਸੰਚਿਤ ਕਰਮ ਕੋਠੇ ਦੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਏ। ਲੇਖੇ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਮੁੜ ਕੇ ਸਰੀਰ ਧਾਰਨ ਕਰਦੈ, ਚਾਹੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਕਰਦੈ, ਚਾਹੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਦਾ ਕਰਦੈ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪਰਾਲਬਧ ਕਰਮ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਪਰਾਲਬਧ ਕਰਮ ਜਦੋਂ ਬਣ ਜਾਣ ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਹਟਿਆ ਕਰਦੇ, ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਭੋਗਣੇ ਹੀ ਪੈਣੇ ਨੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲਓ ਕਿ ਸੰਚਿਤ ਕਰਮ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਭੱਥੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਹੋਏ ਤੀਰ ਨੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਮਾਨ 'ਤੇ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿਤੇ ਗਏ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਚਲ ਗਿਆ ਤੀਰ ਸੋ ਚਲ ਗਿਆ, ਉਹ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਲਗਣਾ ਹੀ ਲਗਣਾ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਲੱਗੇ, ਚਾਹੇ ਲੱਖ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਲੱਗੇ।

ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਿਤਰਾਸ਼ਟਰ ਜਦੋਂ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੋ ਚੁਕਿਆ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਪੰਜੇ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਜਿੰਨਾਂ ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਧ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਦੇ ਵੀ। ਸਿਰਫ 10 ਬੰਦੇ ਬਚੇ ਸੀ 45 ਲੱਖ 'ਚੋਂ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੀ। ਵੱਡਾ ਜਿਹੜਾ ਦੁਰਯੋਧਨ ਸੀ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾ ਲੱਭਿਆ, ਗਿਰਝਾਂ ਨੇ ਖਾ ਲਈ ਦੇਹੀ ਉਸਦੀ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਅਫਸੋਸ ਕਰਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਗੱਲ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ। ਯੁੱਧ ਹੋਇਐ ਇਕ ਨੇ ਜਿੱਤਣਾ ਸੀ, ਇਕ ਨੇ ਮਰਨਾ ਸੀ। ਬੰਦੇ 45 ਲੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸੀ, 10 ਬਚੇ ਤਾਂ ਕੀ ਬਚੇ। ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਫੇਰ

ਇਹ ਕਿ ਯੁੱਧ ਦੇ ਵਿਚ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਵਰਗ ਲੋਕ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦੈ। ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਜੇ ਸ਼ਸਤਰ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੀਵੀਂ ਗਤੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹਦੀ। ਭੂਤਾਂ ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦੈ। ਸੋ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਹਾਨ ਯੋਧਿਆਂ ਵਰਗੇ ਯੁੱਧ ਕੀਤੇ। ਪਰ ਮਹਾਰਾਜ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਾਇਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ, ਧੱਕਾ ਹੋਇਐ ਮੇਰੇ ਨਾਲ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਰਾਜਨ! ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਧੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਭੋਗੀਦੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪਾਪ ਕਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕਹਿੰਦੇ, ਤੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤੈ? ਕਹਿੰਦੇ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਸੋ ਜਨਮ ਦੇਖ ਲਿਆ ਆਪਣਾ ਪਿਛਲਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਜਿਹੜੀ ਸੁਰਤ ਹੈ ਜਮਾਂਦਰੂ ਸੁਖਮਨਾ ਨਾੜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਸੁਖਮਨਾ ਨਾੜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹਦੀ ਸੁਰਤ ਹੋਵੇ ਉਹਨੂੰ ਸੋ ਜਨਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ। ਭੂਤ, ਭਵਿੱਖਤ, ਵਰਤਮਾਨ ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੈ। ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਰਮ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਿਹਦੇ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਫਲ ਭੋਗਣਾ ਪਵੇ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ 107ਵਾਂ ਜਨਮ ਦੇਖ। ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਜਨਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਮਾਸ ਮਿਲਿਆ ਨਾ, ਇਹਨੇ ਸੋ ਬੱਚਾ ਹੰਸ ਦਾ ਪਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਬਾਵਰਚੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਖਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਰੋਜ਼ ਬਣਾਓ ਇਹ ਚੀਜ਼। 100 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 100 ਬੱਚਾ ਇਹਨੇ ਖਾ ਲਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਨ-ਸਰੋਵਰ ਤੋਂ ਆਏ, ਹੰਸ ਐਸਾ ਭਾਵੁਕ (sensitive) ਪੰਛੀ ਹੈ, ਇਹ ਬੱਚੇ ਮਰਨ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਥੇ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ, ਘੁੰਮ-ਘੁੰਮ ਕੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਗਿਰ ਕੇ ਮਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ। ਇਕ ਸਾਰਸ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਕਰਦੀ। ਜੇ ਸਾਥੀ ਮਰ ਜਾਏ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਂ ਮੂਰਖ ਹੀ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਨੇ। ਸੋ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਦਿਖਾ ਦਿਤਾ।

ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਿਉਂ ਰਾਜਨ! ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੀਗੇ ਜਿਹੜੇ ਤੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾ ਲਏ। 107 ਜਨਮ ਬਾਅਦ ਤੇਰੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਦੁਖ ਤੈਨੂੰ ਹੋਇਆ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਉਸਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਹਿੰਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਜਮਾਂਦਰੂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਿਉਂ ਹਾਂ? ਚੱਲ, ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, 104ਵਾਂ ਜਨਮ ਦੇਖ। 104 ਵਾਂ ਜਨਮ ਦੇਖਿਆ। ਕੀ ਦੇਖਦੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਲੁਦਾ ਫਿਰਦੈ। ਕੋਈ ਟਿੱਡਾ ਫੜ ਲਿਆ ਅੱਕ ਤੋਂ,

ਬੱਚੇ ਕੋਈ ਕੱਚਾ ਧਾਗਾ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਉਹਦੇ, ਕੋਈ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਰ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ, ਫੇਰ ਫੜ ਲੈਂਦੇ, ਇਹਨੇ ਇਕ ਸੂਲ ਤੋੜੀ, ਦੋਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਕੱਢ ਦਿਤੀ। ਉਹ ਸੁੱਟ ਦਿਤਾ, ਤੜਫ-ਤੜਫ ਕੇ ਉਹਨੇ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿਤੀ, ਭੁੱਖੇ-ਪਿਆਸੇ ਨੇ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿਉਂ ਰਾਜਨ! ਤੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੀਂ ਸੂਲ ਕੱਢੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੇਰੇ 104 ਜਨਮ ਬਾਅਦ ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਨੇਤਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਕੀਹਨੂੰ ਦਿੰਦੇ - 'ਦੈ ਦੇਸੁ ਨ ਦੇਉ ਕਿਸੈ ਦੇਸੁ ਕਰੰਮਾ ਆਪਣਿਆ ॥ ਜੋ ਮੈ ਕੀਆ ਸੋ ਮੈ ਪਾਇਆ ਦੇਸੁ ਨ ਦੀਜੈ ਅਵਰ ਜਨਾ ॥'

ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰੀਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਗੱਲ ਦਰਗਾਹ 'ਚੋਂ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਤੀਰ ਛੂਟ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਮਾਨ ਤੋਂ ਉਹਨੂੰ ਪਰਾਲਬਧ ਕਰਮ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਟਿਆ ਕਰਦੇ। ਉਹਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ -

ਲੇਖੁ ਨ ਮਿਟਈ ਹੇ ਸਖੀ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਕਰਤਾਰਿ॥

ਅੰਗ- ੯੩੭

ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆ ਕੇ ਵਾਪਰਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਗੁਰੂ ਕੋਲ ਹੈਗੀ veeto power, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾਇਆ ਕਰਦੇ, ਸੂਲੀ ਦੀ ਸੂਲ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ।

ਮੰਡੀਸਕੇਤ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਅ ਦਿਤਾ ਪੂਰਾ ਹੀ ਜਨਮ। ਕਹਿੰਦੇ ਲੈ ਬਈ, ਮਿਟਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀਗਾ, ਅਸੀਂ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਅ ਦਿਤਾ ਸਾਰਾ ਜਨਮ। ਸੋ ਉਹੀ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਤਿਸੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦੀ। ਜਦੋਂ ਸਤਿਸੰਗ 'ਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਭਲੇ ਬਣ ਜਾਈਦੈ -

ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਸੰਤ ਭਲ ਨੀਕੇ

ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਲੁ ਲਹੀਆ॥

ਅੰਗ- ੧੨੯੪

ਜਿਹੜੀ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਮਲ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਲਹਿ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ-ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸ਼ਰਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਆ ਕੇ -

ਜੋ ਜੋ ਸਰਣਿ ਪਰੈ ਸਾਧੁ ਕੀ ਸੋ ਪਾਰਗਰਾਮੀ ਕੀਆ॥ਰਹਾਉ॥

ਅੰਗ-੬੧੦

ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ, ਉਹਦੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਸਾਧੂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨੂੰ ਉੱਤਮ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ -

ਮੈਲੁ ਖੋਈ ਕੋਟਿ ਅਘ ਹਰੇ ਨਿਰਮਲ ਭਏ ਚੀਤਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

ਅੰਗ- ੮੦੯

ਜਿਹੜੀ ਰਾਗ ਤੇ ਦ੍ਰੈਸ਼ ਦੀ ਮਲ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਲ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਉਹ ਅੰਤਸਕਰਣ ਦੀ ਧੋ ਦਿਤੀ, ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਨ ਮਾਂਜਿਆ ਜਾਂਦੈ। ਮਨ ਮਾਂਜਣ ਨਾਲ ਫੇਰ ਕੀ ਹੁੰਦੈ? ਨਾਮ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ ਅੰਦਰ।

ਬੜੀ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਾਖੀ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਬਾਰ-ਬਾਰ ਉਹਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਐਸੀ ਬਾਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਇਕ ਮਹਾਂ ਪਾਪੀ ਨੂੰ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਬਾਲਮੀਕ ਸੀਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹ ਲਓ-

ਧਾਰਨਾ - ਬਾਲਮੀਕ ਨੂੰ ਹੋਇਆ

ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਸੰਗ।

ਸੁਣਿ ਸਾਖੀ ਮਨ ਜਪਿ ਪਿਆਰ ॥

ਅੰਗ- ੧੧੯੨

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਡੀ ਗਿਆਤ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਭਰੋਸਾ ਬੰਨਾਉਣ ਲਈ, ਕੁਝ ਐਸੀਆਂ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਬੱਝ ਜਾਵੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਲਿਖਾਰੀ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਐਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਿਖ ਦਿਤੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਇਕ ਉਹ ਨੇ। ਇਕ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੀ ਉਹ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਕਾਪੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਨਿਕਲਦੈ। ਇਕ ਨਾਸਤਕ ਲਾਈਨ ਲਿਖ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕੱਟ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਲਜੁਗ ਐਨਾ ਤਕੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਕੇ ਆਸਣ ਲਾ ਲਿਆ ਉਹਨੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਭਗਤੀ ਦੇ ਭਾਵ ਦਾ ਅੰਕੁਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਮਿਟਾ ਦੇਣੀ ਹੈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਭਾਵਨਾ। ਉਹ ਤਰਕ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਾਂਹ, ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਾਂਹ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਜੀ ਇਹ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਵੈਸੇ ਹੀ ਕਹੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੇ। ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੰਨ ਜਾਣ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਜੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਜੀ pre-

historic (ਮਿਥਿਹਾਸਕ) ਹੈ, ਜਿਹੜਾ historic (ਇਤਿਹਾਸਕ) ਹੈ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਹਿਸਟਰੀ ਚੁੱਕ ਲਓ, ਦੂਜੀ ਚੁੱਕ ਲਓ, ਅੱਡ-ਅੱਡ ਗੱਲ ਤੁਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਦੇ ਵਿਚ ਵਖਰੀ ਗੱਲ। ਕੀ ਹੈ? ਕੱਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ। ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲਿਖਦੇ, ਦੂਜਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲਿਖਦੇ। ਇਕ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਥੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਵਾੜਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਗਏ। ਫੌਜ ਆ ਗਈ ਪਕੜਨ ਵਾਸਤੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾਹਟ 'ਚ ਆ ਗਈ। ਮਾਈਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੀ ਬਹੁਤ ਰੁਦਨ ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ ਕਿ ਹੁਣ ਕੀ ਬਣੇਗਾ। ਦਿੱਲੀ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅੱਜ ਤਕ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਲਾਹੌਰ ਗਏ ਸੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੁੜੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਵੀ ਕੌਂਸਲ ਕਰੀ ਕਿ ਕੀ ਕਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਖੀਰ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਥੋਂ ਹੁਣ ਦੌੜ ਚੱਲੀਏ। ਨਿਕਲ ਜਾਈਏ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਤੇ ਪੰਜ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਉਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਚੱਲੇ। ਉਹ ਰਾਤ ਛਿਪਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਘੋੜੇ ਗੈਲਪ ਦੌੜਾ ਲਏ ਉਹਨਾਂ ਨੇ। ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਜਿਸ ਵਕਤ ਮਲਕਪੁਰ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਲੋਪੋਂ ਦੇ ਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਠਹਿਰੋ! ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਖੂਹ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮਹਾਰਾਜ! ਅਜੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਜਾਗਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਥੇ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿਤੇ ਫੜੇ ਨਾ ਜਾਈਏ। ਖੜਕਾ ਹੋਏਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਨਹੀਂ, ਇਕ ਟਿੰਡ ਖੋਲ੍ਹੋ ਹਲਟ ਦੀ ਤੇ ਇਹਦੇ ਉਤੇ ਰੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪਾਣੀ ਕੱਢੋ। ਟਿੰਡ ਖੋਲ੍ਹ ਲਈ ਗਈ ਤੇ ਰੱਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹੱਥ ਕੁ ਹੋਰ ਨੀਵਾਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਖੂਹ ਵਲ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜੇ, ਉਹ ਸੰਭਲ ਨਾ ਸਕੇ ਖੂਹ 'ਚ ਗਿਰ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਗਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਜਾਗਦੇ ਹੀ ਸੀ, ਨੱਠ ਕੇ ਆ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਨੇ। ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ, ਸਾਰੇ ਹੀ ਫੜ ਲਏ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ। ਉਥੇ ਹੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰੋਪੜ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤਾ। ਰੋਪੜ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸਰਹੰਦ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤਾ। ਉਥੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰਹੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ। ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸੀ ਹੈ ਪੂਰੀ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਹੁਣ ਇਹਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕਈ ਜਿਹੜੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ, ਆਧੁਨਿਕ ਲਿਖਾਰੀ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਨੇ ਇਹ ਐਵੇਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬਣਾ ਲਏ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਫੜ ਲਏ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਜਿਹੜਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਉਹ ਇਕੱਲਾ-ਇਕੱਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ

ਦੀਨਕੁਲ ਰਹੇ ਸੈਫਖਾਨ ਕੋਲ, ਪਟਿਆਲੇ ਬਹਾਦਰਗੜ੍ਹ। ਉਥੇ ਅਸਥਾਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਅੰਦਰ, ਬਾਹਰ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਨਾ ਹਟੇ, ਉਹਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ, ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਨੌਰ ਦਾ ਸੱਯਦ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲੋ। ਇਥੇ ਫੌਜ ਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਗੈਰਾ ਲਈ, ਲੱਭੇ ਨਾ, ਫੇਰ ਸਨੌਰ ਵਲ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਸੋਅ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ। ਉਹਨੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਗਾਂਹਾਂ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਗਰੇ ਜਾ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਦਿਤੀ। ਇਹ ਮੈਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾਂ। ਹੁਣ ਕਿਹੜੇ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨੀਏ, ਕਿਹੜੇ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਮੰਨੀਏ। ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਜੀ ਇਹ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇ ਅਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਮੰਨ ਲਈਏ ਤਾਂ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦਾ ਇਕ ਇੰਚ ਵੀ ਸਫਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਾਬਤ ਕਰੇ। ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ। ਮੁੱਦਤਾਂ, ਲੱਖਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਧਰੁੰ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਸਾਰੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਉਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਹੋਏ ਨੇ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਕੁਛ ਨਾਸਤਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹਿੱਲ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਉਹਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਲਜੁਗ ਬਣ ਗਿਆ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੇ ਉਹਨੇ ਕੰਮ ਕੀ ਕਰਿਆ, ਅੰਦਰ ਵੀ ਹਨੇਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਬਾਹਰ ਵੀ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਧਾਰਨਾ - ਸਾਰੇ ਕੂੜ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਵਰਤਾਰਾ,
ਸੱਚ ਵਾਲਾ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ।

ਸਚਿ ਕਾਲੂ ਕੂੜ ਵਰਤਿਆ ਕਲਿ ਕਾਲਖ ਬੇਤਾਲ ॥
ਬੀਉ ਬੀਜਿ ਪਤਿ ਲੈ ਗਏ ਅਬ ਕਿਉ ਉਗਵੈ ਦਾਲਿ ॥

ਅੰਗ- ੪੬੮

ਕਲਜੁਗ ਜਿਹੜਾ ਬੇਤਾਲਾ ਹੈ, ਬੇਮਰਿਆਦਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਇਹਦਾ ਅਸਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਛਾ ਗਿਆ। ਇਹਦਾ ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ ਕਹਿੰਦੇ, ਭਗਤੀ ਵਲ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦੇਣਾ। ਭਗਤੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਲਟੇ ਚੱਕਰਾਂ 'ਚ, ਭੋਗਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਕਰਾ ਦੇਣਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ ਦੁਖ ਹੁੰਦੈ। ਨਰਕ ਹੁੰਦੈ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਮੰਨਣੀ ਨਾ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਤਰਕ ਆਈ ਜਾਣੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ - **'ਸੁਣਿ ਸਾਖੀ ਮਨ ਜਪਿ ਪਿਆਰ ॥'**

ਕਹਿੰਦੇ, ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਕੁਛ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਸੁਣ ਤੇ ਮਨ ਦੇ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹਨੂੰ ਜਪ। ਮਨ ਵਿਚ ਥਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ। ਵੱਡਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ—

ਅਜਮਲ ਉਧਰਿਆ ਕਹਿ ਏਕ ਬਾਰ ॥ ਅੰਗ- ੧੧੯੨

ਕਹਿੰਦੇ, ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਐਨੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਮਲ ਨੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਾਪ ਕਰੇ -

ਪਤਿਤ ਅਜਮਲ ਪਾਪ ਕਰ ਜਾਇ ਕਲਾਵਾਤਣੀ ਦੇ ਰਹਿਆ।

ਗੁਰ ਤੇ ਬੇਮੁਖ ਹੋਇਕੈ ਪਾਪ ਕਮਾਵੈ ਦੁਰਮਤਿ ਦਹਿਆ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਖੋਟੀ ਮਤ 'ਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ, ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। 18 ਸਾਲ ਦਾ ਜਿਸ ਵਕਤ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹ ਲਏ, ਜਿਹੜੇ ਬਚਨ ਇਕ ਵਾਰੀ ਸੁਣ ਲਏ, ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੁਲਦਾ। ਅੱਖਰ-ਅੱਖਰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸੁਣਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਬੁੱਧੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਐਸੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਨਿਰਣਾ ਸ਼ਕਤੀ ਇਹਦੇ ਅੰਦਰ ਬੇਅੰਤ ਸੀ। 18ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਬੇਟਾ! ਹੁਣ ਤੂੰ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਇਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਬਲ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਮਾਇਆ। ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਇਆ ਬਹੁਤ ਉਲਟੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ -

ਮਾਇਆ ਮਮਤਾ ਮੋਹਣੀ ਜਿਨਿ ਵਿਣੁ ਦੰਤਾ ਜਗੁ ਖਾਇਆ ॥

ਮਨਮੁਖ ਖਾਏ ਗੁਰਮੁਖਿ ਉਬਰੇ

ਜਿਨੀ ਸਚਿ ਨਾਮਿ ਚਿਤੁ ਲਾਇਆ ॥ ਅੰਗ- ੬੪੩

ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਨਾ ਇਹ ਵਿਦਿਆ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਮਹਿਮਾ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਪੈਸਾ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਇਹ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੀ। ਇਹਦਾ ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ? ਬਗੈਰ ਦੰਦਾਂ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਣਾ -

ਮਾਇਆ ਹੋਈ ਨਾਗਨੀ ਜਗਤਿ ਰਹੀ ਲਪਟਾਇ ॥

ਇਸ ਕੀ ਸੇਵਾ ਜੋ ਕਰੇ ਤਿਸ ਹੀ ਕਉ ਫਿਰਿ ਖਾਇ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਕੋਈ ਗਾਰਤੂ ਤਿਨਿ ਮਲਿ ਦਲਿ ਲਾਈ ਪਾਇ ॥

ਅੰਗ- ੫੧੦

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਬੇਟਾ! ਇਹਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ।

ਜੈਮਨੀ ਰਿਸ਼ੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਿਆਏ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰੀ, ਉਹਨੇ ਇਹ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਂਦੈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਾਇਆ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੀ। ਇਹ edit (ਸੋਧ) ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬਿਆਸ ਜੀ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਬਿਆਸ ਜੀ ਨੇ ਹੋਰ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ

ਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹੀ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਹਉਮੈ, ਆਦਮੀ ਦਾ ਅਭਿਮਾਨ ਛੁਪਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਜੈਮਨੀ ਇਹ ਲਾਈਨ ਕੱਟ ਦੇ। ਕਹਿੰਦਾ, ਨਹੀਂ ਜੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਤਿ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਦਾ ਕੀ ਕੰਮ ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਲੰਘ ਗਿਆ? ਕਹਿੰਦੇ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹਨੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਖਾ ਲਏ-

ਮਾਇਆ ਮਮਤਾ ਮੋਹਣੀ ਜਿਨਿ ਵਿਣੁ ਦੰਤਾ ਜਗੁ ਖਾਇਆ ॥

ਅੰਗ- ੬੪੩

ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹਦੀ ਤਾਕਤ ਨੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸੁੱਟ ਦਿਤੇ। ਇਹਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਰੂਪ ਨੇ। ਕਿਤੇ ਬਾਲ-ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਪ੍ਰਭਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਆਹ ਜਿੰਨੇ ਰੂਪ ਨੇ ਸਭ ਮਾਇਆ ਦੇ ਨੇ। ਬੇਟਾ! ਮਾਇਆ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਬਲ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਾਂ ਜਦ ਕਰੂ, ਕਰੂ ਇਹਦਾ ਐਨਾ ਜ਼ੋਰ ਪੈਂਦੈ ਕਿ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਗਿਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਭਰਥਰੀ ਹਰੀ ਰਾਜ ਭਾਗ ਛੱਡ ਦਿਤਾ। ਲਗਨ ਸੀ ਸੱਚੀ ਇਹਦੇ ਅੰਦਰ। ਇਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੇਤੀ ਵਿਵੇਕ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸਾਖਸ਼ਾਤਕਾਰ ਕਰ ਲਵਾਂ। ਬੜਾ ਨੇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਜਿੰਨੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਲਗਨ ਲਗ ਗਈ, ਵੈਰਾਗ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੇ ਸਵਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਜਨਮ ਨੂੰ ਲੇਖੇ ਵਿਚ ਲਾ ਲਵਾਂ। ਤਪ ਕਰਨ ਲਗ ਗਿਆ। ਕਲਪਾਤੀ ਬਿਰਤੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਈ। ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਮੰਗਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਖਾਣ ਪੀਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਉਦਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਫਲ-ਫਰੂਟ ਗਿਰੇ ਹੋਏ ਹੱਥ ਲਗ ਗਏ, ਉਹ ਖਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਲੈਣਾ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕੰਦ ਮੂਲ ਪੁੱਟ ਕੇ, ਭੁੰਨ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਲੈਣਾ। ਵਸਤਰ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਣਾ। ਐਸੀ ਬਿਰਤੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ-ਮੱਥੇ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ। ਸੋ ਐਸੀ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਜੰਗਲ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਕੱਲਾ ਹੀ। ਅੱਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠਿਆ, ਚੰਨ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚਮਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਮ੍ਰਣੇ ਹਰਾ-ਹਰਾ ਘਾਹ ਹੈ। ਸਮਾਧੀ ਦੇ ਵਿਚੋਂ

ਨੇਤਰ ਖੁਲ੍ਹੇ, ਅਚਾਨਕ ਕੀ ਦੇਖਦੈ ਕਿ ਇਕ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਘਾਹ ਦੇ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਜਦੋਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਲਾਲ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਰਨਾਂ ਉਠ ਕੇ ਅੱਖ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਰਾਜਾ ਸੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਧਾਰ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਅਤਿ ਕੀਮਤੀ ਲਾਲ ਹੈ। ਨਾਯਾਬ ਲਾਲ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੱਥ ਕੱਢਿਆ, ਜਾ ਕੇ ਲਾਲ ਨੂੰ ਪਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਲਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਾਨ ਖਾ ਕੇ ਖੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਿਰਕਾਰਾਂ ਦਿੰਦੈ। ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਕਿ ਮੈਂ ਰਾਣੀਆਂ ਛੱਡ ਦਿਤੀਆਂ, ਰਾਜ ਦਾ ਸੁਖ ਛੱਡ ਦਿਤਾ। ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿਤੇ -

ਰੋਵਹਿ ਰਾਜੇ ਕੰਨ ਪੜਾਇ ॥

ਘਰਿ ਘਰਿ ਮਾਗਹਿ ਭੀਖਿਆ ਜਾਇ ॥ ਅੰਗ- ੯੫੪

ਕਿੱਡੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨੀਵੀਂ ਹਾਲਤ ਕਰ ਲਈ। ਜੰਗਲ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਕੱਪੜੇ ਲੀੜੇ ਮੈਂ ਤਿਆਗ ਦਿਤੇ। ਓ ਮਨ! ਐਡਾ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਿਆ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਸਲੋਕ ਦੂਹਰਾ ਉਚਾਰਿਆ। ਇਕ ਤਾਂ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਜੇ ਜਿੱਤ ਲਓ, ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿਉਂਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਸਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ -

ਮਨ ਰਿਪੁ ਜੀਤੇ ਸਭ ਰਿਪੁ ਜੀਤੇ।

ਮਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿੱਤ ਲਏ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੈ -

ਮਨ ਜੀਤੇ ਸਭ ਰਿਪੁ ਜੀਤੇ।

ਜੇ ਮਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿਉਂਦੇ ਨੇ। ਪਛਤਾਇਆ ਬਹੁਤ। ਘਰ ਬਾਰ ਸਾਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕ ਥੱਕ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਬੈਠਿਆ। ਕਿੱਡਾ ਮਾਇਆ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿਤਾ। ਗਿਰਾ ਦਿਤਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਤਪਸੀ ਤਪ ਕਰਦੇ ਭੁਲਾ ਦਿਤੇ ਮਾਇਆ ਨੇ। ਸਰਿੰਗੀ ਰਿਸ਼ੀ ਜਿਹੜਾ ਸੀ, ਉਸ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਕਦੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇਖੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਭੁੱਲਿਆ, ਵੇਸਵਾ ਦੇ ਨਾਲ ਆ ਗਿਆ। 13 ਪੁੱਤਰ ਹੋਏ ਉਹਦੇ। ਪਿਉ ਟੋਲ੍ਹਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿੱਥੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਯੁੱਧਿਆ 'ਚ ਲੈ ਗਏ ਉਹਨੂੰ, ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਲੈ ਗਈਆਂ। ਉਥੇ ਆ ਕੇ ਛੁਡਾ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ। 13 ਪੁੱਤਰ ਹੋ ਗਏ ਸੀ ਜਦ ਨੂੰ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹਦੀ ਤਾਕਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੀ ਬਚ ਸਕਦੈ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਇਹ। ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ

ਨਾ ਹੋ ਜਾਏ ਇਸ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਾਇਆ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਜਿਹੜੇ ਯੋਗੀ ਹੋਏ ਨੇ, ਉਹ ਵੀ ਗਿਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਮਛੰਦਰਨਾਥ ਗੋਰਖਨਾਥ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸੀ, ਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਜੇ ਅਮਰੂ ਦੇ ਪਾਸ ਗਿਆ ਹੋਇਐ। ਸੇਵਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਰਾਣੀਆਂ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਹ ਅਮਰੂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਟੈਕਨੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟ (ਟਿਕਦਾ) ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ, ਉਹਨੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਆ ਜਾਣਾ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਰਾਣੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਇਹਨੇ, ਇਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਕਿਉਂ ਨਾ ਵੜ ਜਾਵਾਂ? ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ, ਮੇਰੀ ਬਦਨਾਮੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਅੰਦਰ ਸੀ ਭੈੜੀ ਵਾਸ਼ਨਾ, ਉਹਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਕੰਦਰਾ 'ਚ ਰਖ ਦਿਤਾ। ਪੱਥਰ ਚਿਣ ਕੇ। ਉਥੋਂ ਆ ਕੇ ਰਾਜੇ ਅਮਰੂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਿਆ। 14 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਕਿ ਇਥੇ ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਨਹੀਂ ਆਏਗਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਲ-ਗੁੰਦਾਈ ਇਕ ਮਹਾਤਮਾ ਹੋਇਐ। ਗੋਰਖ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਉਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਚਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ? ਤੇਰਾ ਗੁਰੂ ਪਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਜਾਹ ਬਣਿਆ ਫਿਰਦੈ ਯੋਗੀ? ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ, ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ, ਪਹਾੜਾਂ 'ਚ, ਕੰਦਰਾਂ 'ਚ। ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਦਰਸ਼ੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਨਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਲੈ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੇਰਾ ਗੁਰੂ ਅਮਰੂ ਰਾਜੇ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਬੈਠਾ ਰਾਣੀਆਂ ਭੋਗ ਰਿਹੈ, ਜਾਹ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ। ਗੋਰਖ ਗਿਆ, ਜਾ ਕੇ ਉਹਨੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ।

ਸੋ ਇਹ ਮਾਇਆ ਐਡੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ, ਐਡੀ ਮੋਹਣੀ ਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਭੁਯੰਗਮ ਦੇ ਨਾਲ ਤਸਬੀਹ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਬੇਟਾ ਜੈਮਨੀ! ਆਹ ਜਿਹੜੀ ਤੂੰ ਲਾਈਨ ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈਗੀ। ਇਹ ਤੂੰ ਕੱਟ ਦੇ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਠੀਕ ਲਿਖਿਆ, ਗਿਆਨਵਾਨ ਦੇ ਉਤੇ ਮਾਇਆ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਗਿਆਨ ਸਿਥਲ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ। ਉਹਦੇ 'ਚ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੈ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗਿਆਨ ਸਿਥਲ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ। ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੈ ਬੰਦਾ ਬਿਲਕੁਲ। ਐਸੇ ਉਲਟੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਪੈਂਦੈ, ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਈਦੈ। ਹੈਂ, ਕਿਥੇ

ਐਡਾ ਗਿਆਨਵਾਨ! ਅੱਜ ਕਿੱਥੇ ਬੱਲੇ ਗਿਰਿਆ ਪਿਆ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੱਠ ਕਰਿਆ ਉਸ ਨੇ। ਬਿਆਸ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਹੁਣੇ ਬਚਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੰਦੇ ਹੀ ਨਾਪਾਕ ਹੋਣਗੇ ਇਹਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਜੰਗਲ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰਖਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੀ ਦੇਖਦੈ, ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜੰਗਲ 'ਚੋਂ। ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਹੈ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਦਾ। ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਦਾ। ਉਹ ਰੋਂਦੀ-ਰੋਂਦੀ ਆਸ਼ਰਮ ਵਲ ਨੂੰ ਆ ਗਈ। ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਤੇ ਇਹਨੇ ਦੇਖਿਆ। ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਕਿਆ ਹੂਆ ਆਪ ਕੋ। ਕਹਿੰਦੀ, ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਭੀਲਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿਤਾ। ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾਵਾਂ? ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਰਹਿਮ ਆ ਗਿਆ ਉਸ ਉਪਰ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਇਥੇ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੁਛ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੀ ਕੁਟੀਆ ਹੈ, ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਤੂੰ ਰਾਤ ਕੱਟ ਲੈ। ਇਹਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈ ਬੰਦ। ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਭੀਲ ਲੋਕ ਨੇ, ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਬਦਲ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੀ ਚਾਹੇ ਮੈਂ ਹੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੋਵਾਂ। ਕਹਿੰਦੀ, ਠੀਕ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਗਈ, ਬੋਲ ਬਹੁਤ ਕਮਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਗਾਉਂਦੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਵੇਦਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਗਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਗਾਉਣ ਲੱਗੀ, ਬੋਲ ਐਨਾ ਪਿਆਰਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅਸਰ ਹੁੰਦੇ ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਚ, ਸਪਰਸ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੈ। ਘੰਢੇਹੋੜੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ, ਹਰਨ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਿਆ ਕਰਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਵਜਾਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਵਜਾਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਹਰਨ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੈ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ, ਲਿਟਣ ਲਗ ਜਾਂਦੈ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਗਲ 'ਚ ਰੱਸਾ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਖਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਰ ਜਾਂਦੈ। ਸ਼ਬਦ, ਸਪਰਸ਼, ਰੂਪ, ਰਸ, ਗੰਧ। ਹਾਥੀ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹ ਸਪਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਆ ਜਾਂਦੈ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਸੋਹਣਾ ਬੋਲ ਹੋਵੇ, ਸੋਹਣਾ ਰਾਗ ਹੋਵੇ, ਖਿੱਚ ਪਊਗੀ। ਇਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖਿੱਚ ਪੈਣ ਲਗ ਗਈ, ਆ ਕੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸੁਣਨ ਲਗ ਗਿਆ। ਸੁਣਦੇ-ਸੁਣਦੇ ਕਾਮ ਵਾਸਨਾ ਜਾਗ ਪਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਂਦੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਣਾ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਮੇਰੀ ਕੁਟੀਆ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੀ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਹੋਵੇ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਤਕ ਮੈਂ ਤਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੀ ਆਇਆ, ਛੱਤ ਪਾੜ ਲਈ ਇਹਨੇ, ਜਦੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਲੰਘਣ ਲੱਗਿਆ, ਛਾਤੀ ਕੋਲੋਂ ਭਾਰਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਫਸ ਗਿਆ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨਾ ਤਾਂ ਬੱਲੇ ਜਾਵੇ, ਨਾ ਉਤੇ ਨੂੰ ਹੋਵੇ, ਬਾਹਾਂ ਫਸ ਗਈਆਂ ਵਿਚ। ਤੋਰੀ ਵਾਂਗਣ ਲਟਕਦਾ ਰਿਹਾ ਸਾਰੀ ਰਾਤ। ਜਦੋਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਬਿਆਸ ਜੀ ਨੇ ਮਾਇਆ ਸੰਕੋਚ ਲਈ ਆਪਣੀ। ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੀ ਸੀ। ਕੀਹਨੇ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਲਟਕਦੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਜੈਮਨੀ ਬੇਟਾ! ਇਹ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਤੂੰ ਆਹ ਛੱਤ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਲਟਕ ਰਿਹੈਂ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਤੇਰਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਪਿਆ। ਨਾ ਕੋਈ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਬੜਾ ਹੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ। ਬਿਆਸ ਜੀ ਨੇ ਲਾਹਿਆ ਉਤੋਂ। ਲਾਹ ਕੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਨਿਕਲੀ। ਮੇਰਾ ਗਿਆਨ ਜਿਹੜਾ ਸੀ ਉਹ ਛੀਣ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਾਇਆ ਦਾ ਅਸਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਲਾਈਨ ਕੱਟ ਦੇਵਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ।

'ਚਲਦਾ.....'

(ਦੀਵਾਨ ਫਿਲਮ ਨੰ: 615)

'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀਆਂ

1. ਰਿਨੂਅਲ ਦਾ ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਰਿਨੂਅਲ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਚੰਦਾ ਰਿਨੂਅਲ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਹੈ।
2. ਜੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਲਈ ਚੰਦਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨਾ ਪੁਜਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਰਸੀਦ ਨੰਬਰ ਆਦਿ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੇ।
3. 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਛਪੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦੀ ਵਿਚ ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਆਪ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨਹੀਂ ਰਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਤਰਣ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਵਾਪਿਸ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ।

ਇਕ ਦੇਖਿਆ ਇਕ ਮੰਨਿਆ.....॥

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਬਾਨੀ, ਟਰੱਸਟ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ।

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਫਰਵਰੀ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-42)

ਸੋ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਜਹਾਂਗੀਰ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਪਰ ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ? ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ਾਮਦੀ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਕੋਈ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏਗਾ।

ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਆਪ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਗਏ, ਖੁੱਪ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਘਣੇ ਦਰੱਖਤ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਕੈਂਪ ਲਾ ਲਿਆ। ਰੋਸ਼ਮ ਦਾ ਜੋ ਟੈਂਟ ਹੈ, ਉਹ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਜਹਾਂਗੀਰ ਵਾਸਤੇ। ਨੇੜੇ ਹੀ ਉਹਦੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਟੈਂਟ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਫਾਸਲਾ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਥੇ ਆਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਗਰੀਬ ਬੰਦਾ ਸੀ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ, ਘਰ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਐਨੀਆਂ ਸੀ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ਬੜਾ ਚਾਉ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਭਾਗ ਜਾਗ ਪਏ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲਵਾਂ। ਆਪਣੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੋਟਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ਘਾਹ ਕੱਟਿਆ, ਨਰਮ-ਨਰਮ, ਹਰਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਘੋੜੇ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਇਕ ਪੰਡ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਾਂ। ਸਿਰ ਦੇ ਉਤੇ ਪੰਡ ਹੈ, ਉਥੇ ਟੈਂਟਾਂ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਆ ਗਿਆ, ਆ ਕੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਨੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਅਸੀਂ ਇਹਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ। ਲੋਕ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਉਹ ਮਿਲਦੇ। ਕਚਹਿਰੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦੈ, ਉਥੇ ਮਿਲੀ ਤੂੰ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਸੁਣ ਲਿਆ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਇਹ ਸੱਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੈ, ਇਹਨੂੰ ਆ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਕੋਲ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪੰਡ ਉਤਾਰ ਦਿਤੀ। ਜੇਬ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਮੈਲੀ ਜਿਹੀ ਲੀਰ ਸੀ ਉਹ ਕੱਢੀ। ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਗੰਢਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ। ਉਹ ਗੰਢਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ। ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਟਕਾ

ਨਿਕਲਿਆ ਉਹਦੇ 'ਚੋਂ। ਟਕਾ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ.....। ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇਖਦੈ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੈ। ਉਹਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗਣ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਕਰੀ। ਉਹਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ -

ਧਾਰਨਾ - ਫਾਹੇ ਕੱਟ ਦੇ ਜਮਾਂ ਦੇ ਮੇਰੇ,
ਨਰਕਾਂ ਦਾ ਦੁਖ ਹੈ ਬੁਰਾ।

ਕਬੀਰ ਜਮ ਕਾ ਠੇਂਗਾ ਬੁਰਾ ਹੈ

ਓਹੁ ਨਹੀ ਸਹਿਆ ਜਾਇ ॥

ਅੰਗ- ੧੩੬੮

ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ! ਅੱਗੇ ਦੋਜਕ ਸੁਣਿਐ ਕਿ ਤਪਿਆ ਪਿਐ -

ਫਰੀਦਾ ਮਉਤੈ ਦਾ ਬੰਨਾ ਏਵੈ ਦਿਸੈ ਜਿਉ ਦਰੀਆਵੈ ਢਾਹਾ ॥

ਅਗੈ ਦੋਜਕ ਤਪਿਆ ਸੁਣੀਐ ਹੁਲ ਪਵੈ ਕਾਹਾਹਾ ॥

ਅੰਗ- ੧੩੮੩

ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਲਗਦੈ ਉਸ ਤੋਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਮਾਂ ਦਾ ਜੋ ਹੰਟਰ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਹਿ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ -

ਜਮ ਕੇ ਫਾਹੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਤੋੜੇ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰਾ ਹੇ ॥ ੯ ॥

ਅੰਗ- ੧੦੨੯

ਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਸਮਰੱਥ ਹੋ, ਜਮਾਂ ਦੇ ਫਾਹੇ ਤੋੜਨ ਵਾਸਤੇ। ਹੋਰ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਕੋਈ ਹੈ ਨਹੀਂ।

ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਤ੍ਰ ਜਗਿ ਹੇਤੁ ਪਿਆਰਾ ॥

ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਪਸਰਿਆ ਪਾਸਾਰਾ ॥

ਜਮ ਕੇ ਫਾਹੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਤੋੜੇ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰਾ ਹੇ ॥ ੯ ॥

ਅੰਗ- ੧੦੨੯

ਮਨਮੁਖਿ ਅੰਧਾ ਅੰਧੁ ਕਮਾਵੈ ਬਿਖੁ ਖਟੇ ਸੰਸਾਰੇ ॥

ਮਾਇਆ ਮੋਹਿ ਸਦਾ ਦੁਖੁ ਪਾਏ

ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਅਤਿ ਪਿਆਰੇ ॥ ੨ ॥

ਅੰਗ- ੨੫੩

ਜਹਾਂਗੀਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਹੇ ਘਾਹੀ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪ ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਗੱਲ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈਗੀ ਕਿਤੂੰ ਗਰੀਬ ਹੈ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪੰਜ ਪਿੰਡ ਲੈ-ਲੈ, ਦਸ ਪਿੰਡ ਲੈ-ਲੈ। ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਗਵਰਨਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਅੱਜ ਤੇਰੀ

ਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਹਾਂ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਤਾਂ ਜਮਾਂ ਦਾ ਦੁਖ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣੈ। ਇਥੇ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ -

ਨਹ ਬਾਰਿਕ ਨਹ ਜੋਬਨੈ ਨਹ ਬਿਰਧੀ ਕਛੁ ਬੰਧੁ ॥

ਓਹ ਬੇਰਾ ਨਹ ਬੁਝੀਐ ਜਉ ਆਇ ਪਰੈ ਜਮ ਫੰਧੁ ॥

ਅੰਗ- ੨੫੪

ਮੈਨੂੰ ਜਮਾਂ ਦੇ ਫੰਧੇ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਘਾਹੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਪਿਆਰਿਆ! ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪ ਦੇਜਕ ਤੋਂ ਡਰ ਲਗਦੈ।

ਘਾਹੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ?

ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਕਹਿ ਦਿਤਾ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਆਹ ਤੰਬੂ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਚਲਿਆ ਜਾਹ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਘਾਹ ਦੀ ਪੰਡ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਤੋਂ ਚੁਕ ਲੈਂਦੈ, 2 ਪੈਸੇ ਜਿਹੜੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕੇ, ਉਹ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਏ। ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਨੇ ਸਿੱਖ। ਮੈਨੂੰ ਭੇਟਾ ਦੇ ਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਫੇਰ ਖਿੱਚ ਲਵੇ ਮਾਸ, ਐਨੀ ਜੁਰਅੱਤ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਦੀ? ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਭਾਵ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਦੇਖੀਏ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ।

ਉਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ, ਨਾਲ ਦੇ ਟੈਂਟ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਗਿਆ। ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਨੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਰੋਂਦਾ ਕਿਉਂ ਹੈਂ? ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਝੂਠੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਜਾ ਵੜਿਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਉਥੇ ਸੀਸ ਨਿਵ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੋਂਦਾ ਹਾਂ। ਸੁੱਚੀ ਭੇਟਾ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਉਹਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਰੱਖ ਹੋ ਗਈ। ਮੇਰੀ ਇਹ ਕਮਾਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੈ ਇਕ ਟਕਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੋਂਦਾ ਹਾਂ।

ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਲਈ, ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਉਹਨੇ ਟਕਾ ਰਖ ਦਿਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਭੱਰਾ ਰੱਖ ਦਿਤਾ। ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ, ਨੇਤਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਲ ਚਲਦੈ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੈ -

ਧਾਰਨਾ - ਜੀ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਜਨਮ ਨਾ ਆਵਾਂ,
ਇਹੋ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਗੁਰਾ।

ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਾਨਿ ਬਸਤੁ ਹੈ
ਬਾਹੁੜਿ ਜਨਮਿ ਨ ਆਵਾ॥

ਅੰਗ- ੨੯੪

ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਬੁੱਕਲ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਪਿਆਰ ਦੇਖ ਕੇ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇਖ ਰਿਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਗੁਰਸਿੱਖਾ! ਨਿਹਾਲ, ਨਿਹਾਲ, ਨਿਹਾਲ। ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ, ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਦਿਤੀ, ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰੇ ਬਖਸ਼ ਦਿਤੇ ਤੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਸੀ ਉਹ ਤੋੜ ਦਿਤੇ।

ਜਹਾਂਗੀਰ ਸਾਰਾ ਕੁਛ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਠੀਕ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ! ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਮਝਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਿਉਂ ਹੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਚਲਦੈ। ਲੇਕਿਨ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਤੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੁਛ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਸਹੀ।

ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸ਼ੇਰ ਹੈ। ਜੰਗਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹਾਥੀ ਜਿਹੜੇ ਸੀ, ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਪੈਰ ਪਾਉਣ ਲਗ ਗਏ। ਚੰਗਿਆੜਾਂ ਮਾਰਨ ਲਗ ਗਏ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਦਾ ਘੋੜਾ ਲਿੱਦ ਕਰਨ ਲਗ ਗਿਆ। ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੈ, ਅਗਾਂਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਵਲ ਦੇਖਿਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸ਼ੇਰ ਹੈ। ਹੋਵੇ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹਨੂੰ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਘੇਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਈਏ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ ਅਸੂਲ ਦੇ ਉਲਟ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਆਪਾਂ ਆਏ ਹੀ ਹਾਂ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਲਵੇ, ਚਾਹੇ ਅਸੀਂ ਇਹਨੂੰ ਮਾਰ ਲਈਏ। ਇਹ ਤਾਂ ਯੁੱਧ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਤੇਰਾ ਜਵਾਨ ਹੈ ਕੋਈ ਤਾਂ ਇਹਨੂੰ ਮਾਰੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸੂਰਮੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਮਾਰੇ? ਕਹਿੰਦੇ, ਨਾ ਮਹਾਰਾਜ! ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ੇਰ, ਇਹ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਅੱਜ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ! ਮੇਰੀ ਫੌਜ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੌਤਕ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉਤਰੇ। ਕਹਿੰਦਾ, ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਉਤਰੋ। ਕਹਿੰਦੇ, ਨਹੀਂ, ਉਹ ਪੈਦਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਪੈਦਲ ਹੀ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਅੱਗੇ ਗਏ ਤਾਂ ਸ਼ੇਰ ਤਣਿਆ ਖੜ੍ਹੈ। ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਹਟ ਗਿਆ। ਉਹ ਤਣ ਗਿਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਸਾਹ ਭਰ ਲਿਆ। ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮਾਰਦੈ। ਏਧਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਵੀ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ

ਆਜਾ। ਉਹਨੇ ਛਾਲ ਮਾਰੀ ਉਥੋਂ ਹੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਹਦੇ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜੇ ਸੀ, ਉਹ ਇਕ ਦਮ ਢਾਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਕੇ, ਪੇਟ ਦੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਮਾਰ ਕੇ, ਟੁਕੜੇ ਕਰਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬਿਜਲੀ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਿਕਲਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ! ਆਹ ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਸੀਂ। ਇਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਐਨਾ ਚਾਨਣਾ ਕਿਉਂ ਨਿਕਲਿਆ? ਕਹਿੰਦੇ, ਪੁੱਛ ਲੈ ਇਹਨੂੰ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਰੋਕ ਲਿਆ ਹੱਥ ਕਰਕੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਰੁਕ ਜਾ। ਦੇਖਦੇ-ਦੇਖਦੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਹਿੰਦੇ, ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਕੌਣ ਹੈ?

ਹਾਂ, ਮਹਾਰਾਜ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਤੇਰਾ ਚਾਚਾ ਹੈ ਕਾਸਮਬੇਗ। ਪੁੱਛ ਲੈ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਚਾਚਾ ਜਾਨ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਪੰਜ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਰੋਜ਼ੇ ਰਖਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਬੜਾ ਕੱਟੜ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ। ਮਸਜਿਦ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਦੂਸਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਿਗ੍ਹਾ ਥੱਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਤੇ ਆਹ ਤੇਰਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਇਆ?

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਜਹਾਂਗੀਰ! ਮੇਰਾ ਰਸਤਾ ਗਲਤ ਸੀ ਪਰ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਕਬਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬਹੁਤ ਖਰਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਸੀਂ ਗਏ। ਵੱਡਾ ਅਭਿਮਾਨ ਸੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹਦਾ ਭਰਾ ਹਾਂ। ਬੁਲਾਇਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲਦਾ। ਮੇਰੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਦੇ ਥੱਲੇ ਕੋਈ ਆਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਮੇਰੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਥੱਲੇ ਕੇਵਲ ਇਹ ਆਏ ਕਿ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਸਾਧ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰੀ। ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ, ਮੈਂ ਤਰਕ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਗਤ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਿਆ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਤਰਕ ਕਰਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ੀਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਇਹਨੇ ਛਕਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤਰਕ ਹੋ ਗਈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲੱਗਿਆ ਕੈਂਪ ਦੇ ਵਿਚ, ਹੱਡੀ ਮੇਰੇ ਗਲ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ। ਘੁਟਨ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਮਰ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜੂਨ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਮਰੱਥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਉਤੇ ਤਰਕ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਦਸ ਦਿਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਕਰਿਆ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਜੂਨੀ 'ਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੇਰੀ ਅੰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰੁਚੀ ਸੀ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ। ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰੁਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਜਨਮ ਮਿਲ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ। ਸੋ ਮੈਂ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਜੂਨੀ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਜੰਗਲ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਤਕੜਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ 'ਚ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਸੈਂਕੜੇ ਮਾਰ ਚੁਕਿਆ ਮੈਂ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਲ ਦੇ ਅੱਗੇ ਮੇਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਿਆ। ਮਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸ਼ਾਂਤੀ 'ਚ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਬਹਿਸ਼ਤ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਹ ਤਾਂ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਆ ਰਿਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਉਤੇ ਤਰਕ ਕਰਕੇ ਇਹਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਜੂਨੀ ਮਿਲੀ ਤੇ ਇਹਨੇ ਕਿਹੜਾ ਪੁੰਨ ਕਰਿਆ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਹਿਸ਼ਤ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹੈ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਦੇਜਕ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਇਹਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸੀ, ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫਲ ਅਜੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਜੇ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਹਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਸੋ ਇਹ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਇਹਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਪ ਜੋ ਸੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸਾਡਾ ਜਿਹੜਾ ਸਪਰਸ਼ ਸੀ ਉਹਦਾ ਪੁੰਨ ਇਹਨੂੰ ਸਵਰਗਾਂ 'ਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਸੱਚਮੁੱਚ ਤੂੰ ਸੱਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਮੈਂ ਝੂਠਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਚਨ ਭਾਈ ਮਾਧੋਦਾਸ ਰੋਜ਼ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਕਰਦੈ। ਭਾਈ ਸੇਵਾਰਾਮ ਦੀ ਮਾਤਾ ਰੋਜ਼ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ। ਉਹ ਮਾਤਾ ਐਸੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪਿਆਰ ਜਾਗ ਪਿਆ। ਹਰ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਚਦੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਦੂਰ ਹੈ, 700 ਮੀਲ ਦਾ ਪੰਧ ਹੈ। ਉਮਰ ਵੱਡੀ ਹੈ, 90 ਸਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਜਲ ਜਾਂਦੈ। ਵਸਤਰ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ, ਪਹਿਨਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਡੀਕਾਂ ਹੀ ਉਡੀਕਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ -

ਮੋਹਨ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ ਹਾਵੈ ਹਾਰ

ਕਜਰ ਬਸਤ੍ਰ ਅਭਰਨ ਕੀਨੇ ॥

ਉਡੀਨੀ ਉਡੀਨੀ ਉਡੀਨੀ ॥

ਕਬ ਘਰਿ ਆਵੈ ਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਅੰਗ- ੮੩੦

ਹੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਦੇਵੋਗੇ। ਐਸੀ ਅਵਸਥਾ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਬਾਰ-ਬਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਭੇਜਦੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਰਾਮ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਦੇਖੋ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਆ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਜੀਅ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਫੌਜਾਂ ਨੇ, ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਤੁਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਤੂੰ 700 ਮੀਲ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਤੇਰੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਐਨੀ ਨਾ ਖਿੱਚ ਪਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ, ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਹੈ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਰ ਵਕਤ ਲੋਚਾਂ ਲੋਚਦੀ ਹਾਂ, ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਬਿਰਧ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਤੁਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਐਸਾ ਯੰਤਰ ਦੇ-ਦੇ, ਐਸੀ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਦੇ-ਦੇ, ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਵਰਤ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲਵਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹ ਲਓ -

ਧਾਰਨਾ - ਫੰਗ ਵਿਕਦੇ ਹੋਣ ਬਜ਼ਾਰੀ,
ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਡ ਕੇ ਮਿਲਾਂ।

ਖੰਭ ਵਿਕਾਂਦੜੇ ਜੇ ਲਹਾਂ ਘਿੰਨਾ ਸਾਵੀ ਤੋਲਿ ॥
ਤੰਨਿ ਜੜਾਂਈ ਆਪਣੈ ਲਹਾਂ ਸੁ ਸਜਣੁ ਟੋਲਿ ॥ ੨੧ ॥
ਅੰਗ- ੧੪੨੬

ਮਨ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ ਰਵੀਜੈ ॥
ਦਰਸ ਪਿਆਸ ਮੇਰੇ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ
ਹਰਿ ਪੰਖ ਲਗਾਇ ਮਿਲੀਜੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅੰਗ- ੧੨੬੯

ਜੇ ਫੰਘ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪ ਚਲੀ ਜਾਵਾਂਗੀ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਸੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਬਿਰਧ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ। ਜਿਹਨੇ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ਛਿਨ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਨੇ।

ਭਾਈ ਰੂਪਾ, ਭਾਈ ਸਾਧੂ ਦੋਨੋਂ ਪਿਉ ਪੁੱਤਰ ਲੱਕੜਾਂ ਵੱਢ ਰਹੇ ਨੇ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਡਰੋਲੀ, ਦੁਪਹਿਰਾ ਹੈ, ਜੇਠ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ, ਲੋਅ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਖਸ ਦੀਆਂ ਟਟੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਸ਼ਿਮਲੇ ਵਰਗਾ ਮੌਸਮ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਐ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਾਣੀ ਛਿੜਕੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਚਾਨਕ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਇਧਰ ਦੋਵੇਂ ਪਿਉ ਪੁੱਤਰ ਸਵੇਰ ਦੇ ਲੱਕੜਾਂ ਵੱਢਦੇ ਨੇ। ਵੱਢਦੇ-ਵੱਢਦੇ 10-11 ਵਜ ਗਏ। ਪਿਤਾ ਸਾਧੂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਬੇਟਾ! ਪਾਣੀ ਲਿਆ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤ ਲਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕੁੰਨੇ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪਾਣੀ ਟੰਗਿਆ ਹੋਇਐ। ਲੋਅ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਕੁੰਨੇ 'ਚ ਪਾਣੀ ਜਿੰਨੀ ਗਰਮ ਲੋਅ ਹੋਏਗੀ, ਓਨਾਂ ਹੀ ਠੰਢਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਕੁਦਰਤ ਹੈ ਇਹ।

ਜਦੋਂ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਪਾਣੀ ਨੂੰ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਧਿਆਨ 'ਚ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ (ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਧਿਆਨ ਕਦੇ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਵਕਤ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ।) ਕਦੇ ਵੀ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਵਕਤ ਧਿਆਨ ਟੁੱਟਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੂਰਤ ਹਰ ਵਕਤ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਕਮ ਐਸਾ ਸੀਗਾ-

ਧਾਰਨਾ - ਧਰੀਏ ਮਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ,
ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮੂਰਤ ਦਾ।

ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ॥ ਅੰਗ- ੮੬੪

psychologically (ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ) ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਜਿਹਦਾ ਪਿਆਰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹਦੀ ਤਸਵੀਰ ਅੰਦਰ ਵਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਕਤ ਬੰਦਾ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦੇ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਦਰੋਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ, ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੱਸ ਲੈਂਦੇ, ਅੰਦਰ ਹੀ ਰੋ ਲੈਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਆਰਾ ਮਨ 'ਚ ਵਸਿਆ ਹੋਇਐ। ਹੋਰ ਕੁਛ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਰਦਾ।

ਸੋ ਇਹ ਗੁਰਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਦੇ ਸੀ। ਹਰ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਕੁੰਨੇ ਨੂੰ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਤਾਂ ਸੀਗਾ ਹੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਪਿਤਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਬੇਟਾ! ਪਾਣੀ ਨਾ ਲਿਆਇਆ ਤੂੰ? ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਪਿਤਾ ਜੀ! ਇਹ ਪਾਣੀ ਕਿਤੇ ਆਪਣੇ ਪੀਣ ਵਾਲੈ?

ਕਿਉਂ ਬੇਟਾ?

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਇਹ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੀਣਗੇ ਫੇਰ ਆਪਾਂ ਪੀ ਲਵਾਂਗੇ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਬੇਟਾ! ਉਹ 40 ਮੀਲ 'ਤੇ ਡਰੋਲੀ ਨੇ, ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ 30 ਕੋਹ ਦੂਰ ਨੇ। ਟਿੱਬੇ ਹੀ ਟਿੱਬੇ ਨੇ ਰਸਤੇ 'ਚ ਓਡਾਰ ਦੇ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਧੁੱਪ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਪਿਤਾ ਜੀ! ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਤੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਦੇ ਉਤੇ ਦੀ ਆਉਣੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ ਹੋ ਜਾਣੈ। ਨਿਸ਼ਚਾ ਸੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ। ਜਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਉਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੰਦੇ। ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਜਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਐਸੇ ਕੌਤਕ ਰਚ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਬਾਬਾ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਰਖੇਵਾਲ ਵਾਲੇ, ਆਪ ਕੋਠੇ ਪਿੰਡ ਗਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਹੋ ਰਿਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਨਿਹੰਗ ਹੈ, ਜਿਹਦਾ ਨਾਮ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਉਹਨੇ ਗੜਵਾ ਫੜਿਆ

ਹੋਇਐ। ਅੱਗੇ ਗਏ ਤਾਂ ਇਕ ਚਲਾ ਆ ਗਿਆ, ਖੂਹ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਉਪਰੋਂ ਟੱਪਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ। ਨਿਹੰਗ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਮਾਰ ਛਾਲ। ਛਾਲ ਮਾਰੀ, ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਖੂਹ ਕਿੱਧਰ ਗਿਆ। ਜਿਥੇ ਸੰਗਤ ਕੱਪੜੇ ਪੋਂਦੀ ਸੀ ਉਥੇ ਥਾਂ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ। ਕੀ ਦੇਖਦੈ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਕ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਸੀ। ਇਕ ਦਮ ਪਲੰਘੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ, ਸੀਸ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਟ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਬੋਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ....ਵਾਹਿਗੁਰੂ....ਵਾਹਿਗੁਰੂ....ਵਾਹਿਗੁਰੂ....ਦਸ ਵਾਰੀ ਕਹਾਇਆ। ਦਸਵੀਂ ਵਾਰੀ ਕਹਾ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਹੱਥ ਰਖ ਦਿਤਾ। ਬੁੱਲ੍ਹ ਮੀਚ ਦਿਤੇ, ਉਹਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪੰਖੇਰੂ ਉੱਡ ਗਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਸਸਕਾਰ ਛੇਤੀ ਕਰੋ। ਨੇੜੇ-ਨੇੜੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਸੀ ਫਟਾਫਟ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜ ਦਿਤੇ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰਾਇਆ, ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁਣ ਚਲੇ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜ ਇਸ਼ਨਾਨਾ ਕਰੋ, ਦੇਗ ਬਣਾਓ। ਅਲੁਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੋ, ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਤੇ ਦੇਗ ਵੰਡੋ। ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਇਸ਼ਨਾਨਾ ਕਰਕੇ ਜਾਇਓ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਨਾ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ? ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਓ ਸਾਰੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਆਏ ਹੋ। ਸਭ ਭੇਜ ਦਿਤੇ। ਜਦੋਂ ਸਸਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਕਹਿੰਦੇ, ਆ ਬਈ, ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ! ਬਾਂਹ ਫੜੀ, ਮੁੜ ਕੇ ਫੇਰ ਓਹੀ ਕੋਠੇ ਪਿੰਡ ਪੁੱਜ ਗਏ। 40 ਕੋਹ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਸੀ।

ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ, ਪਾਰਸਭਾਗ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਜੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦੈ ਤਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਬਚਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਉਤੇ ਹੱਥ ਰਖ ਦਿਤਾ, ਕਹਿੰਦੇ, ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ! ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਜਾਂਦੈ, ਆਹੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਬਚਨ ਕਰ ਬੈਠੇ ਸੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਿ ਅੰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਵਾਂਗੇ।

ਸੋ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਜਿਥੇ ਜੀਅ ਕਰਦੈ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਕ ਸੰਤ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਏ ਨੇ। ਮਸਤਾਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੀ ਆਪ। ਆਪ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਗਏ ਹੋਏ ਨੇ, ਉਥੇ ਹੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗਏ ਹੋਏ ਨੇ, ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਿਸ ਵਕਤ ਉਹ ਵਾਪਸ

ਆ ਰਹੇ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਚੱਲੋ। ਕਹਿੰਦੇ, ਨਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਤੂੰ। ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਵੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਿ ਮਰਿਆਦਾ 'ਚ ਰਹੀਦਾ ਹੁੰਦੈ, ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਬੈਠੀਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਦੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ, ਪੀਰ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਉਹ ਸ਼ਰਧਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰਖਦੇ ਨੇ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਚੰਗਾ ਮਹਾਰਾਜ! ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ। ਆ ਕੇ ਦੀਵਾਨ ਲਾ ਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਏ, ਆ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਮਸਤਾਨਾ ਦੀਵਾਨ ਲਾਈਂ ਬੈਠੈ।

ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਦੋਂ ਕੁ ਆ ਗਿਆ?

ਉਥੇ ਕਹਿੰਦੇ ਜੀ ਇਹਨੂੰ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਹੋ ਗਏ, ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਨੂੰ। ਸਮਝ ਗਏ ਕਿ ਉਥੋਂ ਇਹ ਇਕ ਲਾਂਘ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਆਪ ਨੇ ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿਖਾਲਦੈ? ਹੋਰ ਕਿਸੇ 'ਚ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ? ਗੁਰੂ ਪੀਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ, ਤਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਨੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਬਚਨ ਕਰਿਆ ਹੋਵੇ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕੋਈ ਔਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਿੱਚ ਪਈ ਹੋਈ ਤਾਂ ਆਪ ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਕੇ ਹਟੇ ਨੇ। ਵਸਤਰ ਇਕ ਦਮ ਪਹਿਨ ਲਏ, ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਇਕ ਦਮ ਤਿਆਰ ਕਰਾ ਲਿਆ। ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ, ਪੈਂਧੇ ਖਾਨ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਆਪ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਦਸੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਗੈਲਪ ਦੌੜਾ ਲਿਆ ਉਥੋਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਘੋੜੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੌੜਾ ਲਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਸੌਂ-ਡੇਢ ਸੌ ਗਜ਼ ਤਕ ਤਾਂ ਘੋੜਾ ਜਾਂਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਪੂੜ ਉਡਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਂਹ ਪੂੜ ਉਡੀ ਨਾ ਘੋੜਾ ਦਿਸਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਸੇਧ ਲਾ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਨਵਰ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦੈ।

ਗੁਰੂ ਤੀਸਰੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦਾਤੂ ਜੀ ਤੇ ਦਾਸੂ ਜੀ ਆ ਗਏ। ਦਾਤੂ ਜੀ ਨੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਲੱਤ ਮਾਰੀ। ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਸੁੱਟ ਦਿਤੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਇਕ ਦਮ ਸੰਭਲੇ, ਉਠ ਕੇ ਚਰਨ ਘੁੱਟਣ ਲਗ ਗਏ, ਕਹਿੰਦੇ, ਸਾਹਿਬੋ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਚਾਕਰ ਸੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰ ਦਾ, ਧੰਨਭਾਗ ਤੁਸੀਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਗਲਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਦਬ ਵਾਸਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਨਾ ਮੈਂ ਆਦਰ ਦਿਤਾ। ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕਰਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾ ਦਿਤਾ। ਚਰਨ ਘੁੱਟੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਕਰੜਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜਿਹੜੇ ਚਰਨ ਨੇ ਨਰਮ ਨੇ। ਦਾਤੂ ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਉਤੇ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਤੁਰ ਗਏ। ਤੁਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ, ਬਾਸਰਕੇ। ਨੇੜੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਕੋਠਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ ਤੇ ਉਹਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹੇਗਾ, ਉਹਦਾ ਮੂੰਹ ਦੀਨ-ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਾਲਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਏਧਰ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲੰਘ ਗਏ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ?

ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਰ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਲੋਪ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਤੋਂ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸੋ ਮਹਾਰਾਜ, ਗੁਰੂ ਕਿੱਥੇ ਨੇ? ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਜਾਣਦੇ ਤਾਂ ਸੀਗੇ, ਲੇਕਿਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਹੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘੋੜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਘੋੜੀ ਤੋਂ ਪੁਛਦੇ ਹਾਂ। ਜਾ ਕੇ ਘੋੜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹ ਗਏ, ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਦੇਖੋ, ਮਾਲਕ ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ? ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਚਲਦੇ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਟੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇ ਸਾਨੂੰ। ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਘੋੜੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਧਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਗਏ ਨੇ। ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਕੋਠੇ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹ ਗਈ। ਚੱਕਰ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਅਗਾਂਹ ਘੋੜੀ ਤੁਰਦੀ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਤੋਰਦੇ ਨੇ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਫੇਰ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਆਹ ਕੋਠੇ ਦੇ ਵਿਚ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ, ਦੇਖੋ ਘੋੜੀ ਤੁਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁਣ। ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇਖਿਆ ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹਦਾ ਮੂੰਹ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਕਾਲਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਇਥੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਨੇ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਇਆ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ। ਇੱਟਾਂ ਕੱਢ ਲਈਆਂ, ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਸਮਾਧੀ ਸਥਿਤ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਸਾਡਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ

ਤੁਸੀਂ?

ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਅਸੀਂ ਤਾਂਹੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਈ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ, ਕਹਿੰਦੇ, ਚੰਗਾ ਗੁਰਸਿੱਖੇ! ਜਿਹੜਾ ਸੰਨ੍ਹ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘੇਗਾ ਗੁਰਸਿੱਖ, ਉਹਦੇ ਬੇਅੰਤ ਪਾਪ ਕੱਟ ਜਾਣਗੇ, ਤੁਹਾਡੀ ਬਦੌਲਤ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਜਿਥੇ ਜੀਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਚਲੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ।

ਸੋ ਉਧਰੋਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਰਪਟ ਦੌੜਦੇ ਨੇ। 40 ਮੀਲ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਦੇ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਘੋੜਾ ਰੁਕ ਜਾਂਦੈ, ਜਿਥੇ ਜਲ ਟੰਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਪਾਣੀ-ਪਾਣੀ-ਪਾਣੀ। ਕੋਈ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਓ ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਨੇ ਦਰਖਤ ਦੇ ਥੱਲੇ ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਗਿਰੇ ਪਏ ਨੇ। ਅਵਾਜ਼ ਦਿਤੀ, ਭਾਈ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ, ਅੱਖਾਂ ਮੀਚੀ ਪਏ ਹੋ। ਸਾਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਲਦੀ ਪਾਣੀ ਲਿਆਓ। ਸਾਡੀ ਜੁਬਾਨ ਮੁੜਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹੋ, ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਭਾਗ ਜਾਗ ਪਏ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਆ ਗਏ। ਇਕ ਦਮ ਦਰਖਤ ਤੋਂ ਕੁੰਨਾ ਲਾਹਿਆ ਤੇ ਪੱਤਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹਦਾ ਡੁੰਨਾ ਬਣਾਇਆ, ਡੁੰਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਫੜਾਇਆ। ਉਹ ਡੁੰਨਾ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ, ਮਹਾਰਾਜ ਇਕ ਘੁੱਟ ਭਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਐਨਾ ਠੰਢਾ!! ਐਨੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਿਲਾਇਆ। ਸੁਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਨੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ ਸੀ। ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਆ ਗਿਆ ਠਾਕੁਰ। ਸੁਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਧੰਨੇ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਇਆ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ। ਪਿਆਰਿਓ! ਐਡੀ ਭਾਵਨਾ ਤੁਹਾਡੀ। ਤਾਂਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਛਕਣ ਆਇਆ ਜੇ ਐਨੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਤੁਸੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਕਰਦੈ। ਕਿੰਨਾ ਠੰਢਾ ਪਾਣੀ ਹੈ, ਬਾਰ-ਬਾਰ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਸਤੇ-ਮੁਬਾਰਕ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ। ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਹੁਣ ਚੱਲੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ। ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਗਈ, ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਨੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਰੂਪੇ ਨੂੰ ਸਸਤਰ ਬਖਸ਼ ਦਿਤੇ, ਆਪਣੇ ਵਸਤਰ ਬਖਸ਼ ਦਿਤੇ। ਉਹ ਪਹਿਨਦਾ ਨਹੀਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁਕੀਂ ਜਾਂਦੈ। ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਭਾਈ ਰੂਪਿਆ! ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਸਸਤਰ ਵਸਤਰ ਪਹਿਨੇ ਨਹੀਂ

ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਸੀ?

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਗੁਰੂ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਵਸਤਰ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਤਿਕਾਰ (ਪੂਜਾ) ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਆਪ ਦੇ ਅੰਗ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਇਆਲ ਹੋ ਗਏ। ਚਾਰ ਮੀਲ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ; ਕਹਿੰਦੇ, ਭਾਈ ਰੂਪੇ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਦੇਗ ਚਲਾਉਣੀ ਹੈ। ਤੇਗ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਚਲੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇਗ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੁਬਾਨ ਦੀ, ਜੋ ਬਚਨ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਖ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਏਗਾ, ਉਹ ਤੇਗ ਪਿਛੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਬਚਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਸੋ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਗਈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਇਥੇ ਮੋੜੀ ਗੱਡ ਦਿਓ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਸਰਵਰੱਈਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਿੱਦਬਾਜ਼ੀ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ। ਇਥੇ ਮੋੜੀ ਗੱਡੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦਰਖਤ ਵੱਢਿਆ ਤੇ ਆਪ ਉਥੇ ਮੋੜੀ ਗੱਡ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਕੀ ਰੱਖੀਏ ਨਾਮ? ਭਾਈ ਸਾਧੂ ਰੱਖ ਦੇਈਏ। ਕਹਿੰਦੇ, ਨਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜ! ਭਾਈ ਰੂਪਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ। ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਭਾਈ ਰੂਪਾ ਨਾਉਂ ਰੱਖ ਦਿਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਹੁਣ ਦੇਗ ਚਲਾਉਣੀ ਹੈ -

ਦੇਗ ਤੇਗ ਜਗ ਮਹਿ ਦੋਊ ਚਲੈ॥

ਰਾਖਿ ਆਪ ਮੁਹਿ ਅਵਰ ਨ ਦਲੈ॥

ਤੇਗ ਨਾਮ ਦੀ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਦੇਗ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਇਹ ਹੱਥ ਦੀ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਪੁੰਨ ਹੈ। ਸੁਮੇਲ ਹੈ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ।

ਨਾਮ ਦੀ ਤੇਗ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਪੰਜਾਂ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੀ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਤਕੜੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਤਾਂ ਮੁਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਨੂੰ ਮਾਰ ਲਓ, ਮਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਫੇਰ ਜਾਗ ਪੈਂਦੇ।

ਸੋ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ, ਪੈਂਧੇ ਖਾਨ ਵਗੈਰਾ ਸਾਰੀ ਫੌਜ, ਸੌ ਸਵਾਰ ਟੋਲੁਦਾ-ਟੋਲੁਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਸੀ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਤਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਮੈਨੂੰ ਰੋਕੋ ਨਾ। ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਆ ਜਾਣੈ। ਇਕ ਚੋਲਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਪਾਹ ਲਿਆਈ। ਵੱਡੇ ਗਾਹਲੇ ਲਿਆਂਦੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਹੀ ਪਿੰਜਾਏ, ਕੱਤੇ, ਕੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੂਤ ਬਹੁਤ ਬਰੀਕ

ਬਣਾਇਆ। ਫੇਰ ਜੁਲਾਹੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਬਣਾਈਂ। ਜਿੰਨੀ ਮਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਹੈ ਲੈ ਲਈਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਚੋਲਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਵਸਤਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਰੋਜ਼ ਚੌਕੀਂ ਦੇ ਉਤੇ ਰੱਖ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਤੁਸੀਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਆਓ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਸਮਾਂ ਲੰਘਦਾ ਜਾਂਦੇ, ਇਕ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਦੂਸਰਾ ਸਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਓਧਰ ਉਮਰ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਉਹ 90 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਗਈ।

ਇਹ ਸਰੀਰ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਜਾਣਾ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਰਾਜਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਰਾਣਾ, ਚਾਹੇ ਪੀਰ ਹੈ, ਪੈਗੰਬਰ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਔਲੀਆ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਜਵਾਨੀ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਚ ਬੁਢਾਪਾ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਧਾਰਨਾ - ਧਨ, ਜੋਬਨ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾੜੀਆਂ,

ਖਿੜੀਆਂ ਨਾ ਸਦਾ ਰਹਿਣੀਆਂ।

ਧਨੁ ਜੋਬਨੁ ਅਰੁ ਫੁਲੜਾ ਨਾਠੀਅੜੇ ਦਿਨ ਚਾਰਿ ॥

ਪਬਣਿ ਕੇਰੇ ਪਤ ਜਿਉ ਢਲਿ ਢੁਲਿ ਜੁੰਮਣਹਾਰ ॥

ਅੰਗ- ੨੩

ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਤਕੜਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਖੀਰ ਜੋਬਨ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦੇ, ਅਵਸਥਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ -

ਚਬਣ ਚਲਣ ਰਤੰਨ ਸੇ ਸੁਣੀਅਰ ਬਹਿ ਗਏ ॥

ਹੜੇ ਮੁਤੀ ਧਾਹ ਸੇ ਜਾਨੀ ਚਲਿ ਗਏ ॥ ੨੨ ॥

ਅੰਗ- ੧੩੮੧

ਕੰਨ ਸੁਣਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਕਹਿੰਦਾ, ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟ ਗਈ। ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਾੜੀ-ਮੋਟੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ। ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੰਨ ਦੇ ਉਤੇ ਹੱਥ ਕਰਦੇ ਕਿ ਅਵਾਜ਼ ਰੁਕ ਕੇ ਕੰਨ 'ਚ ਚਲੀ ਜਾਵੇ। ਖਾ ਕੁਛ ਸਕਦਾ ਨਹੀਂ ਦੰਦ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਹੱਥ ਕੰਬ ਰਹੇ ਨੇ, ਮੂੰਹ ਤਕ ਪਾਣੀ ਜਾਣ ਲਈ, ਕਿੰਨੇ ਝਟਕੇ ਖਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਡੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੇ। ਤੁਰ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਸੋਟੀ ਦਾ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦੇ। ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਕਹਿੰਦੇ -

ਫਰੀਦਾ ਇਨੀ ਨਿਕੀ ਜੰਘੀਐ ਥਲ ਡੂੰਗਰ ਭਵਿਓਮਿ ॥

ਅਜੁ ਫਰੀਦੈ ਕੂਜੜਾ ਸੈ ਕੋਹਾਂ ਥੀਓਮਿ ॥ ੨੦ ॥

ਅੰਗ- ੧੩੨੮

ਆਹ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਮੈਂ ਸਫਰ ਕੀਤੇ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਉਤੇ, ਰੇਤਿਆਂ ਦੇ

ਉਪਰ, ਅੱਜ ਹੋ ਕੀ ਗਿਆ - 'ਅਜੁ ਫਰੀਦੈ ਕੁਜੜਾ ਸੈ ਕੋਹਾਂ ਬੀਓਮਿ' ਪਾਣੀ ਦਾ ਬਰਤਨ ਕੋਲ ਪਿਆ। ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ 93 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋਈ ਹੈ ਬਾਬੇ ਫਰੀਦ ਦੀ। ਉਠਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਠ ਹੁੰਦੈ। ਕਿਉਂਕਿ 90 ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹੁੰਦੈ, ਉਹਦਾ ਸੇਜਾ ਦੇ ਉਤੇ ਆਸਣ ਲਗ ਜਾਂਦੈ। ਪਲੰਘ ਦੇ ਉਤੇ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੈ। ਚਾਹੇ ਵੱਡਾ ਹੈ ਚਾਹੇ ਛੋਟਾ। ਸੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ? -

ਚਬਣ ਚਲਣ ਰਤੰਨ ਸੇ ਸੁਣੀਅਰ ਬਹਿ ਗਏ ॥

ਹੋੜੇ ਮੁਤੀ ਧਾਹ ਸੇ ਜਾਨੀ ਚਲਿ ਗਏ ॥ ਅੰਗ- ੧੩੮੧

ਅੰਗ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਏ। ਜਿਹੜਾ ਅੰਦਰ ਹੋੜਾ ਹੈ ਉਹ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ, ਉਹਨੇ ਧਾਹ ਮਾਰੀ ਕਹਿੰਦਾ, ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ? ਉਹ ਦਿਸਦੇ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹ ਲਓ -

ਧਾਰਨਾ - ਤੈਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ ਬਾਲ ਸਖਾਈ,
ਜਿੰਦੇ ਤੈਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ।

ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਆਏ ਸੀ ਨਾਲ, ਅੱਖਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਈਆਂ। ਦੰਦ ਝੜ ਗਏ, ਕੰਨ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਹਟ ਗਏ। ਹੱਥ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮਾਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 90 ਸਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਅਣਡਿੱਠਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਧੂਹ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਨੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਲ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦੈ। ਹੇ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਮੈਂ ਗਰੀਬਣੀ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਪਾਲਕੀ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ। ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਿੰਟ ਦੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਧੰਨੇ ਦਾ ਆ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਲਿਆ। ਨਾਮਦੇਵ ਦਾ ਆ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਦੁੱਧ ਪੀ ਲਿਆ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ। ਤੁਸੀਂ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਚਲੇ ਗਏ, ਦੋ ਘੁਟਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪੀਤੀਆਂ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ, ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ -

ਧਾਰਨਾ - ਦਿਨ ਥੋੜ੍ਹੇ ਰਹਿ ਗਏ,

ਭਇਆ ਪੁਰਾਣਾ ਚੋਲਾ ਜੀ।

ਰੰਗੁ ਮਾਣਿ ਲੈ ਪਿਆਰਿਆ ਜਾ ਜੋਬਨੁ ਨਉ ਹੁਲਾ ॥

ਦਿਨ ਥੋੜ੍ਹੇ ਥਕੇ ਭਇਆ ਪੁਰਾਣਾ ਚੋਲਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਅੰਗ - ੨੩

ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਸੁਆਸ ਘਟਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਦਰਸ਼ਨ ਤੁਹਾਡੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ। ਐਨਾ ਵੈਰਾਗ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਗ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹਿਲਜੁਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਜਾਹ ਤੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਹ। ਇੰਦਰ ਆਇਆ ਮਾਤਾ! ਤੇਰੇ ਤਪ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਦਸ ਤੂੰ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕ 'ਚ ਜਾਣਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਇੰਦਰ ਹਾਂ, ਇੰਦਰ ਲੋਕ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਥੇ ਨਾਲੋਂ ਦਸ ਖਰਬ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਖ ਮੇਰੇ ਲੋਕ 'ਚ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੀ, ਮੈਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਮਾਤਾ! ਤੇਰੇ ਸਿਦਕ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰ। ਚੱਲ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ 'ਚ ਲੈ ਚੱਲਾਂ। ਇਥੇ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰ ਖਰਬ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਖ ਮੇਰੇ ਲੋਕ 'ਚ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਮਾਤਾ! ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਵਿਚ ਲੈਣ ਆਇਆ ਹਾਂ।

ਕਹਿੰਦੀ, ਨਾ! ਮੈਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਜੇ ਲੋੜ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸਵਰਗਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਨਰਕਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਜੇ ਹੈ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਆਉਂਦੇ -

ਧਾਰਨਾ - ਕਿਹੜਾ ਨਰਕ ਤੇ ਸੁਰਗ ਵਿਚਾਰਾ,

ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਰੱਦ 'ਤੇ।

ਕਵਨੁ ਨਰਕੁ ਕਿਆ ਸੁਰਗੁ ਬਿਚਾਰਾ ਸੰਤਨ ਦੋਉ ਰਾਦੇ ॥

ਹਮ ਕਾਹੂ ਕੀ ਕਾਣਿ ਨ ਕਢਤੇ ਅਪਨੇ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੇ ॥ ੫ ॥

ਅੰਗ- ੯੬੯

ਕਬੀਰ ਸੁਰਗ ਨਰਕ ਤੇ ਮੈ ਰਹਿਓ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪਰਸਾਦਿ ॥

ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੀ ਮਉਜ ਮਹਿ ਰਹਉ ਅੰਤਿ ਅਰੁ ਆਦਿ ॥

੧੨੦ ॥

ਅੰਗ- ੧੩੨੦

ਸਾਡੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਮਾਤਾ ਨੇ।

ਮਾਤਾ! ਐਨੇ ਚਿਰ ਦੀ ਸਿੱਕ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੈਂ, ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਤੇਰੇ ਤਪ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਰਗ ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕਹਿੰਦੀ, ਨਾ -

ਰਾਜੁ ਨ ਚਾਹਉ ਮੁਕਤਿ ਨ ਚਾਹਉ

ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਰਨ ਕਮਲਾਰੇ ॥

ਅੰਗ- ੫੩੪

ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮੰਗਦੀ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਨਰਕ ਸੁਰਗ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕੋਈ ਵੀ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਜੋ ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਨ ਗਿਣੇ ਹੋਏ ਨੇ ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! -

ਛਣਿ ਘਾਲੇ ਸਭ ਦਿਵਸ ਸਾਸ
ਨਹ ਬਢਨ ਘਟਨ ਤਿਲ ਸਾਰ ॥

ਅੰਗ- ੨੫੪

ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਨੇ ਸਵਾਸ। ਦਿਨ ਗਿਣ ਕੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਨੇ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਉਸ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰੱਖਣਾ ਨਹੀਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਬਚਾਅ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਕਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਲ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਨਾ ਹੈ ਇਹਨੇ। ਉਹੀ ਥਾਂ, ਉਹੀ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ। ਮਾਰਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ। ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿਸੇ ਦਾ, ਜੰਮਣ ਤੇ ਮਰਨ ਦੇ ਵਿਚ। ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮੌਜ ਵਿਚ ਹੈ ਜੰਮਣਾ ਵੀ ਤੇ ਮਰਨਾ ਵੀ।

ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਮਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹਦੀ ਬੁੱਧੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਮਰ ਜਾਂਦੇ। ਦੋਸ਼ ਉਹਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਕਰੀ ਹੈ ਉਸ ਨੇ। ਆਖਰ ਮਰਨਾ ਹੈ ਹੀ ਉਹਨੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਤਿਲ ਜਿੰਨਾ ਘਟਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਵਧਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ -

ਜਿਸ ਕਾ ਸਾਸੁ ਨ ਕਾਢਤ ਆਪਿ ॥

ਤਾ ਕਉ ਰਾਖਤ ਦੇ ਕਰਿ ਹਾਥ ॥

ਅੰਗ - ੨੮੬

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖ ਲਏ ਕਿ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਤਾਂ ਸਵਾਸ ਗਿਣਵੇਂ ਨੇ। ਪਿਆਰ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁੱਠੀ ਹੋਈ, ਖਿੱਚਾਂ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ, ਅਰ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਖਿੱਚ ਵਾਲੀ, ਦਰਦਨਾਕ ਹਾਲਤ ਹੋਈ-ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਜਿਉ ਮਛਲੀ ਬਿਨੁ ਪਾਣੀਐ ਕਿਉ ਜੀਵਣੁ ਪਾਵੈ ॥

ਬੁੰਦ ਵਿਹੁਣਾ ਚਾੜ੍ਹਕੇ ਕਿਉ ਕਰਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈ ॥

ਨਾਦ ਕੁਰੰਕਹਿ ਬੋਧਿਆ ਸਨਮੁਖ ਉਠਿ ਧਾਵੈ ॥

ਭਵਰੁ ਲੋਭੀ ਕੁਸਮ ਬਾਸੁ ਕਾ ਮਿਲਿ ਆਪੁ ਬੰਧਾਵੈ ॥

ਤਿਉ ਸੰਤ ਜਨਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ਦੇਖਿ ਦਰਸੁ ਅਘਾਵੈ ॥੧੨ ॥

ਅੰਗ- ੨੦੮

ਖਿੱਚ ਹੈ ਹਰ ਵਕਤ। ਨੇਤਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਲ ਜਾਂਦੇ ਹਰ ਵਕਤ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਉਣਾ ਕੀ ਔਖੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਤੂੰ 700 ਮੀਲ ਦੇ ਉਤੇ ਹੈਂ। ਉੱਚੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਨੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੋ। ਆਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੋ -

ਸਮੁੰਦ ਵਿਰੋਲਿ ਸਰੀਰੁ ਹਮ ਦੇਖਿਆ

ਇਕ ਵਸਤੁ ਅਨੁਪ ਦਿਖਾਈ ॥

ਗੁਰ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੁਰੂ ਹੈ

ਨਾਨਕ ਭੇਦੁ ਨ ਭਾਈ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥ ੮ ॥ ਅੰਗ- ੪੪੨

ਏਧਰੋਂ ਉਮਰ ਦੀ ਡੋਰ ਟੁਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ, ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ, ਸੌ ਸਵਾਰ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੋਇਐ। ਅਚਾਨਕ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ-ਇਕ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ। ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਪਿਆਰ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਹੀਂ ਟਿਕ ਸਕਿਆ। ਪਿਆਰ ਨੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ -

ਸਭੁ ਕੇ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰਾ ॥

ਤੂ ਭਗਤਾ ਕੈ ਵਸਿ ਭਗਤਾ ਤਾਣੁ ਤੇਰਾ ॥ ੧੦ ॥

ਅੰਗ - ੯੬੨

ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਭਗਤ ਦੇ ਵਸ ਹੋਇਆ, ਮਿੱਸੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਂਦੇ, ਲੱਸੀ ਪੀਂਦੇ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਮਿਲ ਗਿਆ ਆ ਕੇ ਧੰਨੇ ਨੂੰ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਆਰ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਐ। ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਧਾਰਨਾ - ਰੱਬ ਵਸ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ,

ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਡੋਰੀਆਂ।

'ਸਭੁ ਕੇ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰਾ ॥ ਤੂ ਭਗਤਾ ਕੈ ਵਸਿ ਭਗਤਾ ਤਾਣੁ ਤੇਰਾ ॥' ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਧਾਹੀ ਕਰੀਂ ਆ ਰਹੇ ਨੇ। ਸੌ-ਸੌ ਮੀਲ ਦਾ ਕੈਂਪ ਰਖ ਲਿਆ। ਸੌ ਮੀਲ ਬਹੁਤ ਔਖੈ। ਕੈਂਪ 10-11 ਮੀਲ ਦਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ। ਲੰਮੇ ਕੈਂਪ ਰਖ ਕੇ, ਲੰਮੇ ਪੰਧ ਕੱਟ ਕੇ, ਬਿਖੜੇ ਰਾਹਾਂ 'ਚੋਂ, ਨਾਲੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਪੁਲ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਰੁਕ ਜਾਓ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ਘਟ ਜਾਏਗਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲੇ ਆਓ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਨੇ, ਕਦੇ ਉਤਰਾਈਆਂ ਉਤਰ ਰਹੇ ਨੇ। ਵਾਹੋਦਾਹੀ ਆਪ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਦੇ ਵਿਚ। ਉਥੇ ਭਾਈ ਮਾਧੋਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਲੇਕਿਨ ਆਪ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਨੇ? ਜਿੱਥੇ ਮਾਤਾ ਜੀ, ਚੋਲਾ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਐ, ਤਾਜ਼ਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਲਾਹ ਕੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਆਪ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਵੋ ਤੇ ਭੋਗ ਲਾਵੋ। ਨਿੱਤ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ।

ਅਚਾਨਕ ਕੀ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਜਿਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਦਰਸ਼ਨ ਅੱਜ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਮਨ ਵਿਚ ਅਨੁਮਾਨ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ,

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਕੀ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਖੜ੍ਹੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਮਾਤਾ! ਬੜੀ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਤੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾ।

ਧਾਰਨਾ - ਹਰਿ ਜੀ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਆ ਗਏ,
ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸੱਚੇ ਪਿਆਰ ਦੇ।

ਅਪੁਨੇ ਸੇਵਕ ਕੀ ਆਪੇ ਰਾਖੈ ਆਪੇ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ ॥
ਜਹ ਜਹ ਕਾਜ ਕਿਰਤਿ ਸੇਵਕ ਕੀ ਤਹਾ ਤਹਾ ਉਠਿ ਧਾਵੈ ॥
ਅੰਗ- ੪੦੩

ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ, ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਸਰਪਟ ਦੌੜਾ ਕੇ, ਆਪ ਪਹੁੰਚਦੇ ਕਿੱਥੇ ਨੇ, ਜਿਥੇ ਮਾਤਾ ਜੀ, ਤਾਜ਼ਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਥਾਲੇ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕੋ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਡੋਰ ਟੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ! ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛੇਤੀ ਛਕਾਓ। ਨੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆ ਗਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ, ਸੁੱਧ ਬੁੱਧ ਭੁੱਲ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦਾ। ਚੌਂਕੀ ਦੇ ਉਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ, ਦੂਜੀ ਚੌਂਕੀ ਦੇ ਉਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਐ, ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਦੇ ਨੇ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਾਠ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਆ ਗਏ, ਸੰਗਤਾਂ ਉਥੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ। ਏਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕ ਰਹੇ ਨੇ। ਮਾਤਾ! ਬੜਾ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਹੈ, ਬੜਾ ਹੀ ਰਸ ਹੈ, ਕਿਹੜੀ-ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੂੰ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਪਾਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਮਾਤਾ! ਸਾਨੂੰ ਪਾਲਾ ਲਗਦੈ, ਛੇਤੀ ਸਾਨੂੰ ਚੋਲਾ ਸੁਆ ਕੇ ਦੇ ਕੇ। ਮਾਤਾ ਦੇ ਧਿਆਨ 'ਚ ਆਇਆ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਖੱਦਰ ਕੱਤ-ਕੱਤ ਕੇ ਚੋਲਾ ਬਣਾਇਐ ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਹੀ ਪਿਐ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਸੇਵਾ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਘਰ 'ਚ ਆ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹਿ ਗਏ ਆ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਮੁੱਦਤਾਂ ਦੇ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਅਸੀਂ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ, ਨਾ ਸਾਡਾ ਘਰ ਕੋਈ ਚੰਗਾ, ਨਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪਲੰਘਾ ਚੰਗਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਨੇ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਜਾ ਕੇ ਦਰਜੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ। ਮਾਤਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਦੇਖ! ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਣ ਲੈ ਤੇ ਚੋਲਾ ਸਿਉਂ ਦੇ ਹੁਣੇ। ਉਥੇ ਹੀ ਬਹਿ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਹੀ। ਚੋਲਾ ਸਿਉਂ ਦਿਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਨ ਲਿਆ।

ਬੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਲੰਘਿਆ, ਚੋਲਾ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮਾਤਾ! ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ, ਤੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਬਾਹਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈਂ, ਆਹ ਤੈਨੂੰ ਅੰਦਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਾ ਦੇਈਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਕਹੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਕਹੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ, ਅੰਗੂਠੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਰ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤਕ ਧੁਨੀ ਚਲ ਪਈ, ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਐਨੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਿਕਲ ਆਈ ਅੰਦਰੋਂ। ਝੁਣਝਣੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਮਾਤਾ। ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ-

ਧਾਰਨਾ - ਜਦੋਂ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ,
ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ।

ਨਉ ਦਰਵਾਜੇ ਕਾਇਆ ਕੋਟੁ ਹੈ ਦਸਵੈ ਗੁਪਤੁ ਰਖੀਜੈ ॥
ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਨ ਖੁਲਨੀ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਖੁਲੀਜੈ ॥
ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ ਧੁਨਿ ਵਜਦੇ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਸੁਣੀਜੈ ॥
ਤਿਤੁ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਚਾਨਣਾ ਕਰਿ ਭਗਤਿ ਮਿਲੀਜੈ ॥
ਸਭ ਮਹਿ ਏਕੁ ਵਰਤਦਾ ਜਿਨਿ ਆਪੇ ਰਚਨ ਰਚਾਈ ॥

ਅੰਗ- ੯੫੪

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਚੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ਤੂ ਸਚੀ ਨਾਈ ॥ ਅੰਗ - ੯੪੭

ਜਿਧਰ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਿਹੈ-
ਸੋ ਅੰਤਰਿ ਸੋ ਬਾਹਰਿ ਅਨੰਤ ॥
ਘਟਿ ਘਟਿ ਬਿਆਪਿ ਰਹਿਆ ਭਗਵੰਤ ॥
ਧਰਨਿ ਮਾਹਿ ਆਕਾਸ ਪਇਆਲ ॥
ਸਰਬ ਲੋਕ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥
ਬਨਿ ਤਿਨਿ ਪਰਬਤਿ ਹੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ॥
ਜੈਸੀ ਆਗਿਆ ਤੈਸਾ ਕਰਮੁ ॥
ਪਉਣ ਪਾਣੀ ਬੈਸੰਤਰ ਮਾਹਿ ॥
ਚਾਰਿ ਕੁੰਟ ਦਹ ਦਿਸੇ ਸਮਾਹਿ ॥
ਤਿਸ ਤੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀ ਕੋ ਠਾਉ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ ਸੁਖੁ ਪਾਉ ॥ ੨ ॥

ਅੰਗ- ੨੯੪

ਕ੍ਰਿਤ-ਕ੍ਰਿਤ ਹੋ ਗਈ ਮਾਤਾ। ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਜਿਥੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਯੋਗੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ। ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਸਾਧਨਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁਫਾਵਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ। ਪਿਆਰ ਦੇ ਉਡਣ-ਖਟੋਲੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਥੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ। ਮਾਤਾ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਗਈ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ। ਬੜਾ ਅਨੰਦ ਆਇਆ। ਬੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਛ ਸਮਾਂ ਲੰਘਿਆ, ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਮ ਸੰਗਤਾਂ ਧਾਈ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਰਾਮ ਦੇ ਘਰ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈਆਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ ਮਾਤਾ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਗੁਰੂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਿਆ

ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਹ ਅੰਦਰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੈ, ਬਾਹਰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੈ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਲ ਫੁਰਮਾਨ ਆ ਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮਾਤਾ ਦੇ ਸਵਾਸ ਪੂਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ, ਆਗਿਆ ਦੇਵੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਠੀਕ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵੋ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪੰਖੇਰੀ ਸੀ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਜੋ ਰੂਹ ਸੀ, ਆਤਮਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਵਰਗ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿੰਨੇ ਸਵਰਗ ਲੋਕ ਨੇ ਫੁੱਲ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਨੇ, ਧੰਨ-ਧੰਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ -

ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥

ਮੁਖ ਉਜਲ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਸੋਇ ॥

ਅੰਗ- ੨੮੩

ਨਾਲ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਮਾਤਾ! ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ ਮਿਲੀ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ, ਐਨੀ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਨੇ। ਤੂੰ ਉਹਦੇ ਵਲ ਨਿਗ੍ਰਾ ਭਰ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਲੰਘੀ - ਸਵਰਗ ਲੋਕ, ਅਜਾਨ ਦੇਵ ਲੋਕ, ਕਰਮ ਦੇਵ ਲੋਕ, ਪਰਜਾਪਤ ਲੋਕ, ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ, ਸ਼ਿਵ ਲੋਕ, ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਤਕ, ਬੈਕੁੰਠ ਪਤੀ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰਦੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਨੂੰ -

ਸਚ ਖੰਡਿ ਵਸੈ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ॥

ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੁ ॥

ਅੰਗ- ੮

ਉਸ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਤੈਨੂੰ ਥਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਕੇ -

ਧਾਰਨਾ - ਦਰਗਹ ਮਿਲਦੈ ਥਾਉਂ,

ਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਰੱਤਿਆਂ, ਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਰੱਤਿਆਂ।

ਅੰਤਰਿ ਗੁਰੁ ਆਰਾਧਣਾ ਜਿਹਵਾ ਜਪਿ ਗੁਰੁ ਨਾਉ ॥

ਨੇਤ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੇਖਣਾ ਸੁਣਣੀ ਸੁਨਣਾ ਗੁਰੁ ਨਾਉ ॥

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਤੀ ਰਤਿਆ ਦਰਗਹ ਪਾਈਐ ਠਾਉ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨੋ ਏਹ ਵਥੁ ਦੇਇ ॥

ਜਗ ਮਹਿ ਉਤਮ ਕਾਢੀਅਹਿ ਵਿਰਲੇ ਕੋਈ ਕੋਇ ॥ ੧ ॥

ਅੰਗ- ੫੧੭

ਵਿਰਲੇ-ਵਿਰਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਝੀ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਸੀ ਗਿਆਨ ਜਾਨਣ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੈ, ਜਾਨਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਰੱਬ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਅੰਦਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਅੰਬ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਬ ਚੁਪਿਆ

ਨਹੀਂ ਨਾ ਜਾਂਦਾ। ਅੰਬ ਚੁਪਣ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨਿਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ, ਹਸਤੀ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਨੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ। ਦੋ ਨਹੀਂ ਹੈਗੇ -

ਸਰਗੁਨ ਨਿਰਗੁਨ ਨਿਰੰਕਾਰ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧੀ ਆਪਿ ॥

ਆਪਨ ਕੀਆ ਨਾਨਕਾ ਆਪੇ ਹੀ ਫਿਰਿ ਜਾਪਿ ॥ ੧ ॥

ਅੰਗ- ੨੯੦

ਸੋ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਪਿਆਰ ਉਤਪੰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਾਡੇ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਫਲ ਨਹੀਂ ਲਗਿਆ ਕਰਦਾ। ਤਾਂ ਫਲ ਲਗਦੈ, ਜਦੋਂ ਪਿਆਰ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ, ਖਿੱਚ ਖਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਾਠ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਗੁਰੂ ਕਿਤੇ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕਦੈ। ਲੇਕਿਨ ਨਿਸ਼ਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋਚਾ ਹੋਵੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਅਸੀਂ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਓਸ ਤੋਂ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਸੀ, ਬੜੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਾਂ ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਿਐ। ਸੋ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਰ ਲੰਘਾ ਦੇਣਗੇ। ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਆਓ, ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਾਲ ਖਿੱਚ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਖਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਹਰ ਵਕਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਹਿਰਦੇ 'ਚ। ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਨੇ -

ਸੀਨੇ ਖਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਧੀ ਓ ਕਰ ਅਰਾਮ ਨਹੀਂ ਬਹਿੰਦੇ।

ਨਿਹੁੰ ਵਾਲੇ ਨੈਣਾਂ ਕੀ ਨੀਂਦਰ ਓ ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਪਏ ਵਹਿੰਦੇ।

ਇਕੋ ਲਗਨ ਲਗੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਟੋਰ ਅਨੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ।

ਵਸਲੋਂ ਉਰੇ ਮੁਕਾਮ ਨ ਕੋਈ ਸੋ ਚਾਲ ਪਏ ਨਿਤ ਰਹਿੰਦੇ।

ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ -

ਸਾਚੁ ਕਹੋਂ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਸਭੈ

ਜਿਨਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ।

ਸੋ ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਬੋਲੋ, ਫੇਰ ਗੁਰ ਸਤੋਤਰ 'ਚ ਬੋਲੋ।

ਅਰਦਾਸ, ਹੁਕਮਨਾਮਾ।

(ਫਿਲਮ ਨੰ: 605)

ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਦਾ ਮਾਰਗ

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬਾਨੀ ਵਿ. ਗੁ. ਰੂ. ਮਿਸ਼ਨ।

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਫਰਵਰੀ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-29)

ਇਸ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਧਨ ਦਾ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਿਆਲਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ (ਦ੍ਰੈਤ ਭਾਵ) ਉਸ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਜ਼ਬਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਅਹੰਕਾਰ, ਈਰਖਾ, ਨਿੰਦਿਆ, ਚੁਗਲੀ, ਵੈਰ ਭਾਵ, ਦ੍ਰੈਤ, ਗਫਲਤ, ਸਾੜਾ ਆਦਿ ਅਨੇਕ ਅਵਗੁਣ ਉਸ ਨਾਮ ਧਨ ਨੂੰ ਜਾਂ ਐਉਂ ਕਹੋ ਉਸ ਅਉਖਧ ਨੂੰ ਜੋ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਟਦੇ ਹਨ -

**ਇਸੁ ਦੇਹੀ ਅੰਦਰਿ ਪੰਚ ਚੋਰ ਵਸਹਿ
ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਅਹੰਕਾਰਾ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਲੁਟਹਿ ਮਨਮੁਖ ਨਹੀ ਬੁਝਹਿ
ਕੋਇ ਨ ਸੁਣੈ ਪੁਕਾਰਾ ॥**

ਅੰਗ - ੬੦੦

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹਰਿ ਅਉਖਧ ਬਾਰੇ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

**ਹਰਿ ਅਉਖਧੁ ਸਭ ਘਟ ਹੈ ਭਾਈ ॥
ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਬਿਨੁ ਬਿਧਿ ਨ ਬਨਾਈ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਸੰਜਮੁ ਕਰਿ ਦੀਆ ॥
ਨਾਨਕ ਤਉ ਫਿਰਿ ਦੂਖ ਨ ਥੀਆ ॥**

ਅੰਗ - ੨੫੯

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਕੀਮਤੀ ਨਾਮ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਸਦਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਪੰਜ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੇ ਭੀ ਲਾਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਭੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਹੀ ਰਾਖੇ ਠਗਮੂਰੀ ਬੂਟੀ ਸੁੰਘਣ ਨਾਲ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਬੂਟੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਹੋਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਖੇ ਹੀ ਸੌਂ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਹੋਸ਼ ਹੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਤਾਂ ਨਾਮ ਲੁਟਣਾ ਤਾਂ ਫੇਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਜੋ ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਧਨ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਾਹਸਗੀਣ ਕੌੜਾ ਤੇ ਬਦਬੂਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

**ਨੈਨਹੁ ਨੀਦ ਪਰ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਵਿਕਾਰ ॥
ਮਨੁ ਸੋਇਆ ਮਾਇਆ ਬਿਸਮਾਦਿ ॥
ਇਸੁ ਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਕੋਈ ਜਾਗਤੁ ਰਹੈ ॥
ਸਾਬਤੁ ਵਸਤੁ ਓਹੁ ਅਪਨੀ ਲਹੈ ॥
ਸਗਲ ਸਹੇਰੀ ਅਪਨੈ ਰਸੁ ਮਾਤੀ ॥**

**ਗ੍ਰਿਹ ਅਪਨੇ ਕੀ ਖਬਰਿ ਨ ਜਾਤੀ ॥
ਮੁਸਨਹਾਰ ਪੰਚ ਬਟਵਾਰੇ ॥
ਸੁਨੇ ਨਗਰਿ ਪਰੇ ਠਗਹਾਰੇ ॥
ਉਨ ਤੇ ਰਾਖੈ ਬਾਪੁ ਨ ਮਾਈ ॥
ਉਨ ਤੇ ਰਾਖੈ ਮੀਤੁ ਨ ਭਾਈ ॥
ਦਰਬਿ ਸਿਆਣਪ ਨਾ ਓਇ ਰਹਤੇ ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਓਇ ਦੁਸਟ ਵਸਿ ਹੋਤੇ ॥**

ਅੰਗ - ੧੮੨

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਸ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਅਸਰ ਦਸਦੇ ਹੋਏ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

**ਹੇ ਕਲਿ ਮੂਲ ਕ੍ਰੋਧੰ ਕਦੰਚ
ਕਰੁਣਾ ਨ ਉਪਰਜਤੇ ॥
ਬਿਖਯੰਤ ਜੀਵੰ ਵਸੁੰ ਕਰੋਤਿ
ਨਿਰਤੰ ਕਰੋਤਿ ਜਥਾ ਮਰਕਟਹ ॥
ਅਨਿਕ ਸਾਧਨ ਤਾੜੰਤਿ
ਜਮਦੂਤਹ ਤਵ ਸੰਗੇ ਅਧਮੰ ਨਰਹ ॥
ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਦਯਾਲ ਪ੍ਰਭੁ
ਨਾਨਕ ਸਰਬ ਜੀਅ ਰਖੁ ਕਰੋਤਿ ॥**

ਅੰਗ - ੧੩੫੮

ਕ੍ਰੋਧ ਬੜਾ ਸੂਰਮਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਰ ਸਮੇਂ ਅਗਿਆਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੋਹ ਰਾਜੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਤਰ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹਰ ਸਮੇਂ ਬਲਵਾਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕ੍ਰੋਧ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ -

**ਸੁੰਯਾ - ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਸੁਨੀ ਯਹਿ ਬਾਤ ਕਹੇ
ਤੁਮਰੇ ਸੰਗ ਸਾਂਤਿ ਵਿਰੋਧ ਕਮਾਏ ॥
ਸਰਧਾ ਹਰਿ ਕੀ ਪੁਨ ਭਗਤਿ ਤਥਾ
ਤਿਨਕੀ ਯੇਹ ਦੋਨ ਭਈ ਸੁ ਸਹਾਏ ॥
ਮਮ ਜੀਵਤ ਸਾਂਤਿ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾਂ
ਯਹ ਚਾਹਤ ਤੀਨਹਿ ਪ੍ਰਾਣ ਗਵਾਏ ॥
ਭੁਜ ਕੋ ਬਲ ਨਾਥ ਕਹਾ ਕਹੀਏ
ਕਛੁ ਭਾਖਤ ਹੋ ਸੁ ਸੁਨੋ ਮਨ ਲਾਏ ॥**

੧੩੪

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮੇਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਸਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਹਨ ਪਰ ਮੇਰੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਤਿੰਨਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਕੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਪਲ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ। ਮੈਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਜਿਵੇਂ ਹਨੇਰੀ ਆਈ ਤੋਂ ਮੱਛਰ ਉਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹੋ ਹਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕੰਨਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਤੋਂ ਹੀਣਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਚਤੁਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਤ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਜਿਸਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪੈਰ ਟਿਕਾ ਲਵਾਂ, ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਕਦੇ ਵੀ ਭਲੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਗਣ ਦਿੰਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਕ ਛਿਨ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਮੂਰਖ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ 15-20 ਸਾਲ ਦੀ ਘੋਰ ਤਪਸਿਆ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਵਿਦਵਾਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਐਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਛ ਭੁਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਪੜਿਆ ਮੂਰਖੁ ਆਖੀਐ

ਜਿਸੁ ਲਬੁ ਲੋਭੁ ਅਹੰਕਾਰਾ॥ ਅੰਗ - ੧੪੦

ਅਤੇ ਮੈਂ ਮਤ ਮਾਰ ਕੇ ਅੰਨਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ

**ਅੰਧ ਕਰੋ ਦ੍ਰਿਗ ਵੰਤਨ ਕੋ,
ਸੂਤ ਵੰਤਨ ਕੋ ਬਧਰੋ ਕਰ ਡਾਰੋ॥
ਧ੍ਰਿਤ ਵੰਤਨ ਕੋ ਸੁ ਅਧੀਰ ਕਰੋ,
ਪੁਨ ਚਾਤਰ ਕੀ ਮਤਿ ਦੂਰ ਨਿਵਾਰੋ॥
ਹਿਤ ਕਾਰਜ ਨਾਂਹਿ ਪਿਖੈ ਕਬਹੀ,
ਜਿਨ ਕੇ ਉਰ ਭੀਤਰ ਮੈਂ ਪਗ ਧਾਰੋ॥
ਹਿਤ ਆਤਮ ਕੋ ਨ ਸੁਨੈ ਕਬਹੀ,
ਪਵਿਓ ਜਿਤਨੋ ਖਿਨ ਮਾਂਹਿ ਬਿਸਾਰੋ॥ ੧੩੫**

ਲੋਭ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਮਿਤਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਬਾਰੇ ਦਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇ ਮਿਤਰ! ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਬਲਵਾਨ ਹੈਂ, ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਐਨੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਮੈਂ ਇਕ ਖਿਨ ਵਿਚ ਮਤ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਐਨੇ ਫੁਰਨੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਹੋਸ਼ ਐਉਂ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੇਜ਼ ਨਦੀ ਘੁੰਮਣ ਘੇਰੀਆਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਵੇਗ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਵੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, “ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਕ੍ਰੋਧ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਵਸ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਉਹ ਦਿਨੇ ਵੀ ਤੇ ਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਨ ਦੀਆਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਚਿਤਵਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਕਰਮ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ

ਕਦੇ ਚਿਤਵੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਚਿਤ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪੁਰਸ਼ ਉਪਰ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਿਬਜ ਮਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਫੇਰ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਪਾਠ ਕਰੇ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚੀ ਜਾਵੇ, ਉਹਦੀ ਬਿਰਤੀ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ -

**ਸੂਯਾ - ਜਿਨ ਕੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਹਾਥ ਧਰੋਂ
ਤਿਨ ਕੀ ਸੁ ਦਸਾ ਸੁਨ ਮੀਤ ਬਤਾਵੈ॥
ਸੁ ਮਨੋਰਥ ਕੀ ਸਰਿਤ ਪਰ ਕੂਲਹਿ
ਨਾਂਹਿ ਕਦਾਚਿਤ ਤੇ ਨਰ ਪਾਵੈ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਉਰ ਅੰਤਰ ਸਾਂਤਿ ਕਹਾਂ
ਨਰ ਜੋ ਧਨ ਕੋ ਦਿਨ ਰੈਨ ਧਿਆਵੈ॥
ਅਬ ਕ੍ਰੋਧ ਸਖੇ ਸੁਨੀਯੇ ਸੁ ਕਹੋਂ
ਜਿਹ ਭਾਂਤਨ ਤੇ ਧਨ ਮੈਂ ਮਨ ਲਾਵੈ॥**

੧੩੬

ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਵਸ ਵਿਚ ਜੀਵ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਮਾਇਆ, ਜਾਇਦਾਦ, ਸਵਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਦਾ ਗੁਲਤਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਗਿਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਕਦੇ ਚਿਤ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਾ ਹੋਣ।

ਇਸ ਉਪਰ ਇਕ ਕਥਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਤਾਣਾ ਬੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਧੂ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਖਦੇ-ਦੇਖਦੇ ਇਕ ਬਿਰਧ ਪੁਰਸ਼ ਆਇਆ। ਉਸ ਪਾਸ ਇਕ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਣਾ ਸੀ। ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਭਗਤ ਜੀ! ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹਾਂ। ਤਾਣੇ ਅਤੇ ਬਾਣੇ ਦਾ ਸੂਤ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਢਾਪੇ ਕਾਰਨ ਸੁਲਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਭਗਤ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਭਗਤ ਹੋ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸੂਤ ਦਾ ਵਸਤਰ ਬਣਾ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕਾਰਜ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਾਂ। ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਸੂਤ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਕੇ ਰੱਛ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕੁੰਬਲ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕਪੜਾ ਬੁਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਅਜੇ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਹੀ ਨਲੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਸੂਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਘਟ ਚਲਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਰੱਛ ਬਦਲ ਕੇ ਸੂਤ ਬੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਮੁਫਤ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਧੂਆਂ ਨਾਲ ਬਚਨ ਵੀ ਕਰੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ

ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਐਨੇ ਵਿਚ ਸਾਧੂ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਵਸਤਰ ਪਹਿਨੇ, ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੂਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨੇ ਇਕ ਬੀਬੀ ਆਈ, ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਰਾਣੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਸੂਤ ਕੱਢਿਆ ਜੋ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਭਗਤ ਜੀ! ਇਹ ਕਪੜਾ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੋਰ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਨਾ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇ। ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮੈਂ ਉਨੀ ਹੀ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੀ ਜਿੰਨੀ ਤੁਸੀਂ ਮੰਗੋਗੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਮੈਂ ਇਨਾਮ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੀ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਹਿਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਛਣਨ-ਛਣਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਦੀਰਘ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਮਹਾਂ ਛਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਾਇਆ ਰੂਪਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੁੰਬਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸੂਤ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀ ਛੁਰੀ ਪੱਥਰ ਤੇ ਘਸਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਭਾਂਪ ਲਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਐਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਰੂਪੋਂ ਕਰੂਪ ਕਰ ਦੇਣ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ -

ਨਾਕਹੁ ਕਾਟੀ ਕਾਨਹੁ ਕਾਟੀ

ਕਾਟਿ ਕੂਟਿ ਕੈ ਡਾਰੀ॥

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਸੰਤਨ ਕੀ ਬੈਰਨਿ

ਤੀਨਿ ਲੋਕ ਕੀ ਪਿਆਰੀ॥ ਅੰਗ - ੪੭੬

ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਬਗੈਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰੇ ਤੁਰ ਗਈ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਕਬੀਰ ਜੀ! ਇਹ ਬੀਬੀ ਡਰ ਕੇ ਕਿਉਂ ਚਲੀ ਗਈ, ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਣੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇ ਸੰਤੋਂ! ਇਹੋ ਹੀ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਸਾਕਾਰ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਈ ਹੈ ਜੋ ਜਪੀਆਂ ਦਾ ਜਪ ਤੋੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਪੀਆਂ ਦਾ ਤਪ ਤੋੜਦੀ ਹੈ, ਉਚਾ ਚੜ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਨੀਚੇ ਗਿਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਲਾ ਕਲੇਸ਼ ਇਸੇ ਦੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਨਮਦਾਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਾਤੰਜਲ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਯੋਗ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਅਸਾਡਾ ਇਰਾਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਚਲੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਨੱਕ ਕੰਨ ਕੱਟ ਦੇਣੇ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਬੰਧ ਰਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਾ ਕੇ ਰਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਧੂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਤੇ ਅਗਲੇ ਵਾਲ ਕਿਉਂ ਸਿਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਹੀ ਪੁਛ ਲਓ। ਅਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਸਮੇਤ ਭਰਮ ਵਿਚ

ਪਾ ਰਖਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਭਰਮ ਦੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਪਰ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਐਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸੰਤ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਸ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇਵ ਈਸ਼ੂਰ ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਦ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਾਨ! ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਦਿਨ ਰਾਤ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬੜੇ ਹੀ ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਮੰਦਰ, ਮੱਠ, ਦੇਹੁਰੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਥੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮਾਇਆ ਨਾਗਨੀ ਕਹਿ ਕਹਿ ਕੇ ਦਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਵੈਰਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾੜੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਰਕਾਂ ਦੇ ਦੁਖ ਭੋਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵਾਸਤਵਿਕ ਹਾਲਤ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਦੇਹੁਰੇ, ਮੰਦਰਾਂ, ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਗਿਆਨੀ, ਦਾਨੀ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਦਾਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭੀ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਵਡਿਆਈ ਚਾਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਦਰ ਵਾਸ਼ਨਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦੇ ਹੋ। ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਕਦੇ ਨਰਸਿੰਘ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਕਦੇ ਗਰੁੜ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਕਦੇ ਕੋਈ ਰੂਪ ਧਾਰਦੇ ਹੋ, ਕਦੇ ਕੋਈ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਐਨਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਖ ਕੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਹੀ ਭਗਤ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਪਰਤੱਖ ਵੇਖ ਲਵੋ ਸ਼ਰਾਬਖਾਨੇ (Pub), ਨਾਟਕ-ਚੇਟਕ, ਨਾਚ ਗਾਣੇ, ਨੰਗੇਜ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋ। ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤੇ ਆਪੇ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਭਜਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਖਚਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਪਿਆਰੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਭੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬੰਦੇ ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਹਨ - ਸਾਧ ਸੰਤ ਭੀ ਆਡੰਬਰ ਰਚ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੇਰੀ ਹੀ ਮੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੁਰਤ ਪੈਸੇ ਟਕੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮਹਿਮਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਇਆ ਦਾ ਹੀ ਸੌਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵਾਜਿਆਂ ਤੇ ਰੂਪੇ ਰਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ-ਕੋਈ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਤੇਰਾ ਬੰਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਮੈਂ ਪਰਖ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਅਸਲੀਅਤ

ਦਾ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਸਭ ਮੇਰੇ ਹੀ ਭਗਤ ਹਨ। ਭਗਵਾਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਭਗਤ ਹਨ ਜੋ ਤੇਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਗੇ।” ਇਸ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੈਂ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਭਗਤ ਦਿਖਾਓ ਜੋ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੋਵੇ। ਮੇਰਾ ਜਲਾਲ ਤਾਂ ਐਨਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੈ ਕਿ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਵਿਜੈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਦੇਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਸਰ ਦਿਖਾਵਾਂਗੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਗਤ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਠੀਕ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸੇਠ ਮੈਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੈ। ਦੇਖ! ਇਹਨੇ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਠਹਿਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਕਮਰੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਵਿਚੋਂ ਲੰਗਰ, ਵਸਤਰ, ਸ਼ੁਭ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਕਾਗਰ ਚਿਤ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਮੇਰਾ ਭਗਤ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਸਰਾਏਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖੋ। ਜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾ ਮਰਵਾਏ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਵਟਾ ਦੇਣਾ। ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਬਿਰਧ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ, ਸੇਠ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਸੇਠ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਿਆ, ਚਰਨ ਬੰਦਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਪੁਛੀ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ 42 ਦਿਨ ਦਾ ਇਕ ਜਪ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਐਸੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਥਾਂ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਸਾਨੂੰ ਕੋਈ 42 ਦਿਨ ਵਿਚ disturb (ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਾਏ) ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਸਾਡੇ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਾਵੇ। ਉਸ ਸੇਠ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਏਂ ਦੇ ਚੰਗੇ-ਚੰਗੇ ਕਮਰੇ ਦਿਖਾਏ ਪਰ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਉਹ ਕਮਰਾ ਚੁਣਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੇਠ ਹੋਰੀਂ ਬਾਲਣ ਰਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਆਹ ਕਮਰਾ ਅਸਾਨੂੰ ਠੀਕ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਰਸੂਖ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਡੇ ਕਮਰੇ ਦੇਣੇ ਪੈਣ। ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਮਰਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਫੇਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਜਪ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਕੋਲੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕਮਰਾ ਰਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ। ਮੈਂ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਾਇਆ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਅਨੇਕ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਏ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸਰਾਏਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਤੰਬੂ ਲਾ ਕੇ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਠਹਿਰ ਗਈ। ਸੇਠ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਰਹੋ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਲ ਪਾਣੀ ਛਕਣਾ ਹੈ, ਰਸਦ ਦਾ

ਸਮਾਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਟਹਿਲਣਾਂ ਸਨ, ਐਨੇ ਹੀ ਨੌਕਰ ਚਾਕਰ ਸਨ। ਸੋ ਉਸ ਨੇ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਮਾਇਆ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮਗਰੀ ਲਿਆ ਦਿਤੀ। ਅਸੀਂ ਜਲ ਪਾਣੀ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਛਕਿਆ। ਸੇਠ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਬਰਤਨ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਹ ਅਸੀਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਹੀ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ, ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ। ਤੁਸੀਂ ਐਨੀ ਕੁ ਖੇਚਲ ਕਰੋ ਇਹ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕੁੰਡਾ, ਇਹ ਵੱਡੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ, ਭਾਰੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਬਰਤਨ ਇਹ ਸਭ ਉਠਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਰੂੜੀ ਉਪਰ ਸੁੱਟ ਦੇਵੋ। ਸੇਠ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਸਨ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਬਰਤਨ ਉਠਾਏ, ਸਿੱਧੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਏ, ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੋ ਚਾਰ ਦਿਨ ਵੀ ਠਹਿਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸਾਡੇ ਕੋਲ ਐਨਾ ਧਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਈ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤਕ ਅਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਾ ਮੁਕੇ। ਉਹ ਆ ਕੇ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਆਪ ਕੁਝ ਦਿਨ ਅਸਾਡੇ ਪਾਸ ਠਹਿਰੋ ਅਤੇ ਆਹ ਸਰਾਏਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਕਮਰੇ ਹਨ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਇਸ ਵਿਚ ਹੈ। ਆਪ ਇਹ ਕਮਰੇ ਲੈ ਕੇ ਅਰਾਮ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਆਰਾਮ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਰਾਏਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਰਦ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਕਮਰੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗੀ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਕਮਰਾ ਦੇਖਦੀ ਗਈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਾ ਕੋਲੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕਮਰਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਇਹ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਿਖਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਥੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬੁੱਢਾ ਜਿਹਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ, 42 ਦਿਨ ਬਾਦ ਉਸ ਨੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੋਈ ਜਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਫੇਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਰਦ ਹੈ, ਅਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਅਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਗ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਕਮਰਾ ਵੀ ਖਾਲੀ ਕਰਾਓ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ ਦਿਤੀ ਕਿ ਬਾਬਾ! ਇਹ ਕਮਰਾ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦੇਹ। ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਕਮਰਾ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕਮਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, 42 ਦਿਨ ਬਾਦ ਹੀ ਮੈਂ ਨਿਕਲਾਂਗਾ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਤੂੰ ਅਸਾਡੇ ਕਮਰੇ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ?” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਤੋੜ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਖੱਬੇ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਸੱਜੇ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਲੱਤਾਂ ਅੜ੍ਹਾ ਲਈਆਂ। ਸੇਠ ਨੇ ਧੱਕਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿਤਾ। ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ, ਭਗਵਾਨ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਤੁਰ ਗਏ ਅਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਸੇਠ ਮੁੜ ਕੇ ਅਸਾਡੇ ਪਾਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ

ਮਾਇਆ ਵੀ ਅਲੋਪ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਖਬਰ ਆਈ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਬਰਤਨ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਛਾਈਂ ਮਾਈਂ ਹੋ ਗਏ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਖਿਆ, ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਤੋਂ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਧੱਕੇ ਮਰਵਾ ਦਿਤੇ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਤਾਂ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਮੇਰਾ ਭਗਤ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਨਠ ਭਗਤ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਭਗਵਾਨ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਤੇ ਫੇਰ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਆਈ, ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਡਰ ਕੇ ਭੱਜ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਨੱਕ, ਕੰਨ, ਗੁਤ ਹੀ ਨਾ ਕੱਟ ਦੇਣ। ਬਾਕੀ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਅਗਲੇ ਕੇਸਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਪੁਛਦੇ ਹੋ ਉਹ ਵੀ ਸੁਣੋ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਮੈਂ ਮੱਥੇ ਟੇਕਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਵੀ ਉਧਾਰ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਪੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਲਟੇ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵਰਤ-ਵਰਤ ਕੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਅਰੰਭੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਰਤੋ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਅਗਲੇ ਵਾਲ ਘਸ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁੱਤ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਪਾਪੀ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਸਤੇ ਦੌੜਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਝਪਟੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਪਿਛੇ ਦੇ ਕੇਸ ਖਿਚ ਲਏ ਹਨ। ਸੰਤ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਹੇ ਮਾਇਆ ਅਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਕੌਤਕ ਤਾਂ ਦਿਖਾ।” ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਮੇਰੇ ਅਨੇਕ ਕੌਤਕ ਹਨ, ਮੈਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭੁੱਲ ਭਲਾਈ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਸਕਦੀ ਹਾਂ, ਹੋਸ਼ ਹਵਾਸ਼ ਗਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਚਲੋ! ਮੈਂ ਇਕ ਕੌਤਕ (ਕਰਿਸ਼ਮਾ) ਲੋਭ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹਾਂ।” ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਦੇਖੋ, ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਚਾਰ ਜਾਨੀ (ਦਿਲੀ) ਦੋਸਤ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਾਇਆ ਨੇ ਇਕ ਸੋਨੇ ਦੀ ਥੈਲੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ। ਉਹ ਚਾਰੇ ਮਿਤਰ ਜਦੋਂ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਹਰਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਵੇਖਿਆ, ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਚਲੋ ਅਸਾਨੂੰ ਮੋਹਰਾਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਥੈਲੀ ਪਾਸ ਪਈ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਗਿਰ ਗਈਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਆਪਾ ਚਾਰੇ ਵੰਡ ਲਈਏ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਹਰਾਂ ਥੈਲੀ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ 15-20 ਸੇਰ ਦੀ ਥੈਲੀ ਸੀ ਚੁਕ ਕੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਇਕਲਵਾਂਜੇ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਦੇਖੋ, ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਕਿੰਨੀ ਖੁਲ੍ਹ ਗਈ ਹੈ, ਕਿੰਨੀ ਮਾਇਆ ਹੱਥ ਆ ਗਈ। ਹੁਣ ਐਂ ਕਰੀਏ ਕਿ

ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਾਂ ਕੁਛ ਖਾ ਪੀ ਲਈਏ ਫੇਰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਵੰਡ ਲਵਾਂਗੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਟੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਉਹ ਵੀ ਵੇਖ ਲਵਾਂਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਉਣ। ਪਾਸ ਹੀ ਇਕ ਨਦੀ ਚਲਦੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਧੋਤੇ। ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਓ, ਆਹ ਨਗਰ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਭੋਜਨ ਲੈ ਆਓ। ਦੋ ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਏ, ਦੋ ਭੋਜਨ ਲੈਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਮਾਇਆ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਲੋਭ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁਲਾਰਾ ਮਾਰ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਲੈਣ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਮਾਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਾ ਦੋਹਾਂ ਕੋਲ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ। ਦੂਸਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਸੋਚਦਾ ਸੀ, ਫੇਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਰੀ ਮਾਇਆ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇ। ਵਿਉਂਤ ਸੁੱਝ ਗਈ ਕਿ ਆਪਾਂ ਰੋਟੀ ਇਥੇ ਹੀ ਖਾ ਜਾਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਜ਼ਹਿਰ ਮਿਲਾ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਕਿ ਇਕ-ਇਕ ਬੁਰਕੀ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਮਰ ਜਾਣ। ਇਸੇ ਵਿਉਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਭੋਜਨ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਉਧਰ ਜੋ ਰਖਵਾਲੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਲੋਭ ਨੇ ਹੁਲਾਰਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾ ਲਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਰਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਸੀਸ ਕੱਟ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਦੀ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਸੋ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਸੀਸ ਕੱਟ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਨੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਲੱਗੇ, ਜਦੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਗ੍ਰਾਹੀਆਂ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ, ਤੇਜ਼ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅਸਰ ਕਰਕੇ ਦੋਵੇਂ ਮਰ ਗਏ। ਮਾਇਆ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਦੇਖੋ, ਮੇਰਾ ਅਸਰ, ਮੈਂ ਐਉਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਈ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਚਲ ਸਕਿਆ। ਸਗੋਂ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਮੇਰਾ ਨੱਕ ਕੰਨ ਹੀ ਨਾ ਕੱਟ ਦੇਣ। ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਈ ਸੀ। ਸੋ ਲੋਭ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਹੇ ਮਿਤਰ ਕ੍ਰੋਧ! ਮੇਰੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣ, ਮੈਂ ਇਕ ਛਿਨ ਦੇ ਵਿਚ ਮਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖੂਨ ਦਾ ਪਿਆਸਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

'ਚਲਦਾ....'

ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸਿਮਰਉ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਵਉ ॥
 ਕਲਿ ਕਲੇਸ ਤਨ ਮਾਹਿ ਮਿਟਾਵਉ ॥
 ਸਿਮਰਉ ਜਾਸੁ ਬਿਸੰਭਰ ਏਕੈ ॥
 ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਅਗਨਤ ਅਨੇਕੈ ॥
 ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਸੁਧਾਖਰ ॥
 ਕੀਨੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਇਕ ਆਖਰ ॥
 ਕਿਨਕਾ ਏਕ ਜਿਸੁ ਜੀਅ ਬਸਾਵੈ ॥
 ਤਾ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਗਨੀ ਨ ਆਵੈ ॥
 ਕਾਂਖੀ ਏਕੈ ਦਰਸ ਤੁਹਾਰੇ ॥
 ਨਾਨਕ ਉਨ ਸੰਗਿ ਮੋਹਿ ਉਧਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਅੰਗ - ੨੬੨

ਪਰਮ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਖਿਆਲ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕੀਏ, ਚਿੱਤ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰੀਏ। ਰਸਨਾ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰੋ ਜੀ 'ਸਤਿਨਾਮੁ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।'

ਕਬੀਰ ਏਕ ਘੜੀ ਆਧੀ ਘਰੀ ਆਧੀ ਹੂੰ ਤੇ ਆਧ ॥
 ਭਗਤਨ ਸੇਤੀ ਗੋਸਟੇ ਜੋ ਕੀਨੇ ਸੋ ਲਾਭ ॥ ਅੰਗ- ੧੩੭੭

50 ਮਿੰਟ ਦਾ ਇਹ ਸਮਾਂ, ਦੋ ਘੜੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਸਤਿਸੰਗ, ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਜਿਹੜਾ ਮਾਨੁਖ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ਉਹ ਕੀ ਹੈ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੁਣੇ ਸਰਵਣ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਨ ਆਇਆ -

ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ ॥
 ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ ॥ ਅੰਗ- ੧੨

ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭਗਤਿ ਕਮਾਈ ॥
 ਤਬ ਇਹ ਮਾਨਸ ਦੇਹੀ ਪਾਈ ॥
 ਇਸ ਦੇਹੀ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਦੇਵ ॥
 ਸੋ ਦੇਹੀ ਭਜੁ ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵ ॥ ਅੰਗ- ੧੧੫੯

ਯਾ ਜੁਗ ਮਹਿ ਏਕਹਿ ਕਉ ਆਇਆ ॥
 ਜਨਮਤ ਮੋਹਿਓ ਮੋਹਨੀ ਮਾਇਆ ॥
 ਗਰਭ ਕੁੰਟ ਮਹਿ ਉਰਧ ਤਪ ਕਰਤੇ ॥
 ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਸਿਮਰਤ ਪ੍ਰਭੁ ਰਹਤੇ ॥
 ਉਰਝਿ ਪਰੇ ਜੋ ਛੋਡਿ ਛੁਡਾਨਾ ॥
 ਦੇਵਨਹਾਰੁ ਮਨਹਿ ਬਿਸਰਾਨਾ ॥ ਅੰਗ- ੨੫੧
 ਭਜਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਭੂਲਿ ਮਤ ਜਾਹੁ ॥
 ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਕਾ ਏਹੀ ਲਾਹੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
 ਜਬ ਲਗੁ ਜਰਾ ਰੋਗੁ ਨਹੀ ਆਇਆ ॥

ਜਬ ਲਗੁ ਕਾਲਿ ਗ੍ਰਸੀ ਨਹੀ ਕਾਇਆ ॥
 ਜਬ ਲਗੁ ਬਿਕਲ ਭਈ ਨਹੀ ਬਾਨੀ ॥
 ਭਜਿ ਲੇਹਿ ਰੇ ਮਨ ਸਾਰਿਗਪਾਨੀ ॥ ੨ ॥

ਅੰਗ- ੧੧੫੯

ਸਿਮਰਉ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਵਉ ॥
 ਕਲਿ ਕਲੇਸ ਤਨ ਮਾਹਿ ਮਿਟਾਵਉ ॥ ਅੰਗ- ੨੬੨

'ਸਿਮਰਉ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਪ ਕਰੋ। ਉਸ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੋ। ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਮੰਤ੍ਰ ਲਵੋ। 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਜਪੁ ਹਉਮੈ ਖੋਈ।' ਬੈਖਰੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਬੋਲ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਤੋਂ 10 ਗੁਣਾਂ ਫਲ ਉਦੋਂ ਵਧਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੁਲ੍ਹ ਹਿਲਦੇ ਹਨ, ਜੀਭ ਹਿਲਦੀ ਹੈ, ਅਵਾਜ਼ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਧਮਾ ਬਾਣੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 10 ਗੁਣਾਂ ਫਲ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਸੰਤੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ-

ਬਿਨੁ ਜਿਹਵਾ ਜੋ ਜਪੈ ਹਿਆਇ॥

ਕੋਈ ਜਾਣੈ ਕੈਸਾ ਨਾਉ॥ ਅੰਗ - ੧੨੫੬

ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਜੀਭ ਨਹੀਂ ਹਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ 10 ਗੁਣਾਂ ਫਲ ਹੋਰ ਵਧਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਰਾ ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਵਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਸਵਾਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਨਾਮ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਸੁਰਤਿ ਤੇ ਸਬਦਿ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਸੁਰਤ ਸਬਦ ਵਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਬਦ ਹੈ ਧੁਨ -

ਧੁਨਿ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ਧਿਆਨ ਮਹਿ ਜਾਨਿਆ
 ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ॥ ਅੰਗ- ੮੭੯

ਜਦੋਂ ਧੁਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਸੁਰਤ ਉਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਨੂੰ ਖਿਚੀ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਵਾਸ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ 'ਵਾਹਿ' ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ 'ਗੁਰੂ'। ਸਵਾਸ ਖਾਲੀ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿਓ -

ਦਮਿ ਦਮਿ ਸਦਾ ਸਮਾਲਦਾ ਦੰਮੁ ਨ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇ ॥

ਅੰਗ- ੫੫੬

ਸਵਾਸ-ਸਵਾਸ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਇਲਾਜ ਹੈ -

ਸਰਬ ਰੋਗ ਕਾ ਅਉਖਦੁ ਨਾਮੁ ॥ ਅੰਗ- ੨੭੪

ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਸੌਣਾ ਹੈ। 'ਸੋਹਿਲਾ' ਜੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ

ਸਵਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਓ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੈ ਸਵੇਰੇ ਆਪਾਂ ਜਿਵੇਂ 'ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ' ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਿਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਦਰਸਾਈ ਜੁਗਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵਾਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਪੇਟ 'ਤੇ ਭਾਰ ਨਹੀਂ, ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਖਾਧਾ ਪੀਤਾ ਹਜ਼ਮ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਧੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕਰੋ। ਪੂਰਾ ਸਵਾਸ ਭਰ ਕੇ ਛੱਡੋ। ਇਸ ਨਾਲ -

ਕਰਿ ਇਸਨਾਨੁ ਸਿਮਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨਾ
ਮਨ ਤਨ ਭਏ ਅਰੋਗਾ ॥

ਕੋਟਿ ਬਿਘਨ ਲਾਥੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸਰਣਾ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭਲੇ ਸੰਜੋਗਾ ॥ ੧ ॥
ਅੰਗ- ੬੧੧

ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨ ਰੋਗੀ ਹੈ, ਫੇਰ ਤਨ ਰੋਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

ਜੋ ਜੋ ਦੀਸੈ ਸੋ ਸੋ ਰੋਗੀ ॥

ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜੋਗੀ ॥ ਅੰਗ- ੧੧੪੦

ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਇਸੇ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ ਸਵਾਸ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿੰਨਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੈ। ਹਵਾ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਰਬਨ ਮੋਨੋਆਕਸਾਈਡ ਰਲ ਗਈ। ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸਾਰੇ। ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਵੀ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਮਿਲ ਗਈ। ਕਿੰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਐਸੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੁਖ, ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸਰੋਵਰ ਜੋ ਅੰਦਰ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ -

ਨਉ ਨਿਧਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾ ਨਾਮੁ ॥

ਦੇਹੀ ਮਹਿ ਇਸ ਕਾ ਬਿਸੁਮੁ ॥ ਅੰਗ- ੨੯੩

ਉਹਦੀ ਦਸ ਪਾਈ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦਸੀ ਹੈ -

ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ ਅਨਹਤ ਤਹ ਨਾਦ ॥

ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਈ ਅਚਰਜ ਬਿਸਮਾਦ ॥ ਅੰਗ - ੨੯੩

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ -

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਏ ਰਾਮ ॥

ਹਉਮੈ ਮਾਇਆ ਬਿਖੁ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ

ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਬਿਖੁ ਲਹਿ ਜਾਏ ਰਾਮ ॥ ਅੰਗ- ੫੩੮

ਹਉਮੈ ਦੀ ਬਿਖੁ ਜਿਹੜੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਉਤਰਨੀ ਹੈ? ਇਹ ਉਤਰਨੀ ਹੈ-

ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਤੇਰੀ ਉਤਰਸਿ ਮੈਲੁ ॥

ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਹਉਮੈ ਬਿਖੁ ਫੈਲੁ ॥

ਅੰਗ- ੨੮੯

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਜੀ ਦਾ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸਵੇਰੇ 5 ਤੋਂ 7 ਹੋਣਾ ਹੈ। ਕਿੰਨਾ ਸੁਭਾਗ ਸਮਾਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀਏ -

ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਸੇਵਤ ਨਾਮ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕੈ ਸਦ ਕਾਮ ॥

ਅੰਗ- ੨੮੬

ਉਠਦੇ-ਬੈਠਦੇ, ਸੌਂਦੇ-ਜਾਗਦੇ, ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜੋ। ਨਾਮ ਅੰਦਰ ਹੈ। 'ਨਉ ਨਿਧਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾ ਨਾਮੁ ॥' ਉਥੋਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਮੰਤਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਦਿੰਦਾ, ਨਾਮ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਂ ਮੰਤਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਮੰਤਰ ਦੀ ਫੇਰ ਕਮਾਈ ਕਰੋ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਜਪਣਾ ਹੈ -

ਸਤਸੰਗਤਿ ਕੈਸੀ ਜਾਣੀਐ ॥

ਜਿਥੈ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੀਐ ॥

ਅੰਗ- ੨੨

ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜੁਗਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ 'ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ' ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਹੈ ਸੱਤ ਸਤਿਸੰਗਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਉਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਜੋ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪਰਮ ਪੂਜਯ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਉਪਦੇਸ਼ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ -

ਪਰਥਾਇ ਸਾਖੀ ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਬੋਲਦੇ ਸਾਝੀ ਸਗਲ ਜਹਾਨੈ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਇ ਸੁ ਭਉ ਕਰੇ ਆਪਣਾ ਆਪੁ ਪਛਾਣੈ ॥

ਅੰਗ- ੬੪੭

ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਆਇਆ, ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਸਤਿਪੁਰਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਬੜਾ ਖੋਲ੍ਹ-ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਛੇ ਵਾਰੀ ਛਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ, ਜਗਿਆਸਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਾਮ ਜਪੀਏ। ਉਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੰਕਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ -

ਵਿਣੁ ਗੁਣ ਕੀਤੇ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਇ ॥

ਅੰਗ- ੪

ਕਿਵੇਂ ਸਮ, ਦਮ, ਨਿਯਮ ਹਨ। ਦਸ-ਦਸ ਅੰਗ ਹਨ। ਆਸਣ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ, ਨਿਧਿਆਸਣ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਬਹਿਰੰਗ ਸਾਧਨ, ਅੰਤਰੰਗ ਸਾਧਨ ਵਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਧਾਰਨਾ, ਧਿਆਨ, ਸਮਾਧੀ ਇਹ ਅੰਤਰੰਗ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਚ ਜੇ 12 ਸੈਕਿੰਡ ਕਿਉਂਕਿ 12-12 ਸੈਕਿੰਡ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 41 ਤੇ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਰਥ-ਭੰਡਾਰ

ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲੇ'

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਫਰਵਰੀ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-42)

ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੭

ਤੇਰੈ ਭਰੋਸੇ ਪਿਆਰੇ

ਮੈ ਲਾਡ ਲਡਾਇਆ॥

ਹੇ ਪਿਆਰੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਤੇਰੈ ਭਰੋਸੇ=ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਲਾਡ-ਲਡਾਇਆ ਹੈ ਭਾਵ ਬਣਤ ਬਣਾਈ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ! ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਪੱਕਾ ਕਰਨਾ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਇਹ ਲਾਡ=ਅਨੰਦ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਲਡਾਇਆ=ਅਨੰਦ ਦੇ ਸਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਤੁਹਾਡੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਾਡ=ਚਾਅ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਰਜ ਮੈਂ ਦਾਸ ਨੇ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲਡਾਇਆ=ਅਨੰਦ ਸਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭੂਲਹਿ ਚੁਕਹਿ ਬਾਰਿਕ

ਤੂੰ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਮਾਇਆ॥੧॥

ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਇਸ ਸਮੁੱਚੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ=ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਚੂਕ=ਛੋਟੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰਿਕ=ਬਾਲਕਮ, ਬੱਚੇ ਸਮਝ ਕੇ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੇ ਹਰਿ=ਪਰਮੇਸ਼ਰ! ਤੂੰ ਹੀ ਸਾਡਾ ਪਿਤਾ, ਮਾਇਆ=ਮਾਤਾ ਹੈਂ।

ਸੁਹੇਲਾ ਕਹਨੁ ਕਹਾਵਨੁ॥

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਹਿਣਾ, ਖੁਦਾ ਕਹਿਣਾ, ਅਹੰਬੁਹਮਾਸਮੀ ਕਹਿਣਾ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਕਹਾਉਣਾ ਤਾਂ ਸੁਹੇਲਾ=ਸੌਖਾ ਹੀ ਹੈ ਵਾ: ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ! ਜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁੰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੇਰੇ ਜਸ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਕਹਾਉਣਾ ਹੈ ਵਾ: ਮੁਖ ਦੁਆਰਾ ਜਸ ਕਰਨਾ ਤੇ ਕਹਾਉਣਾ ਤਾਂ ਸੁਹੇਲਾ= ਸੌਖਾ ਹੀ ਹੈ।

ਤੇਰਾ ਬਿਖਮੁ ਭਾਵਨੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

ਪਰ ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ! ਜੇ ਤੇਰਾ ਭਾਵਨੁ=ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਿਖਮੁ=ਕਠਿਨ ਹੈ।

ਹਉ ਮਾਣੁ ਤਾਣੁ ਕਰਉ ਤੇਰਾ

ਹਉ ਜਾਨਉ ਆਪਾ॥

ਹੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਹਉ=ਮੈਂ ਮਾਣੁ=ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਤਾਣੁ=ਤਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪ ਜੀ ਦਾ

ਹੀ ਜਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਥਵਾ ਮਾਣੁ=ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਦਾ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਤਾਣੁ=ਬਿਬੇਕ ਦਾ ਬਲ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਉ=ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ (ਮਾਲਕ) ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਵਾ: ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ (ਆਪ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ) ਜਾਣ ਗਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੋ ਭਾਵ ਕਿ ਸਾਡਾ ਆਤਮ ਸਰੂਪ ਹੋ।

ਸਭ ਹੀ ਮਧਿ ਸਭਹਿ ਤੇ ਬਾਹਰਿ

ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਬਾਪਾ॥੨॥

ਹੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ! ਤੁਸੀਂ ਆਤਮ ਰੂਪ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮਧਿ=ਵਿਚ ਹੋ ਅਤੇ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ।

ਤੁਸੀਂ ਭ੍ਰਾਂਤੀ ਪ੍ਰੇਯ ਰੂਪ ਹੋ, ਆਪ ਜੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋ ਅਤੇ ਅਬਿਨਾਸੀ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ। ਹੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ! ਆਪ ਬੇਮੁਹਤਾਜ! ਅਧੀਨਗੀ ਤੋਂ ਬੇ=ਰਹਿਤ ਹੋ, ਪਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬਾਪਾ=ਪਿਤਾ ਹੋ।

ਤੂੰ ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਹੈਂ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੇਰ-ਤੇਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੂੰ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ।

ਪਿਤਾ ਹਉ ਜਾਨਉ ਨਾਹੀ

ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਜੁਗਤਾ॥

ਹੇ ਪਿਤਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਜੁਗਤੀ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲਾ ਕੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਜੁਗਤਾ=ਜੁਗਤੀ ਹੈ?

ਬੰਧਨ ਮੁਕਤੁ ਸੰਤਹੁ

ਮੇਰੀ ਰਾਖੈ ਮਮਤਾ॥੩॥

ਹੇ ਸੰਤ ਜਨੋਂ! ਗੁਰੂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੁ=ਰਹਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਰਤਾ ਭੋਗਤਾਪੁਣੇ ਦੇ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ ਕਿ ਹੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮੇਰੀ ਮਮਤਾ=ਮੇਰ ਰਾਖੈ=ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡਾ ਸਿੱਖ ਹੈ ਅਥਵਾ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਰਾਖੈ

ਮਮਤਾ=ਮੇਰ ਰੱਖ ਲੈਣ ਤਾਂ ਹੇ ਸੰਤ ਜਨੋਂ! ਅਸੀਂ ਵੀ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਮੇਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਥਵਾ ਹੇ ਸੰਤ ਜਨੋਂ! ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀਏ ਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਮੇਰੀ ਵੀ ਮਮਤਾ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ। ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਦੇਹ ਦੀ ਅਭਿਮਾਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮੇਰ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਨਾ ਫੁਰੇ।

**ਭਏ ਕਿਰਪਾਲ ਠਾਕੁਰ
ਰਹਿਓ ਆਵਣ ਜਾਣਾ॥**

ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਠਾਕੁਰ=ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕਿਰਪਾਲੂ ਹੋ ਗਏ। ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਜਨਮ ਧਾਰ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਸੀ ਤੇ ਮਰ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਰਹਿਤ ਭਏ=ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ।

**ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਨਾਨਕ
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਛਾਣਾ॥੪॥੨੭॥੯੭॥**

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਿ=ਮਿਲਾਪ ਕਰਕੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ=ਪਾਪ ਪੁੰਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ।

**ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧
ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਭਾਈਆ
ਕਟਿਅੜਾ ਜਮਕਾਲੁ॥**

ਹੇ ਭਾਈ! ਜੋ ਸੰਤ ਭਗਤ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਪਿਆਰੇ ਜਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜਾ ਜਮ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕਾਲ=ਖਾਤਮਾ, ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਜਮ ਦੇ ਤਾਈਂ ਕਟਿਅੜਾ=ਕਟਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਹੇ ਭਾਈ! ਜਮ=ਜੰਮਣ ਕਾਲੁ=ਮ੍ਰਿਤੂ ਭਾਵ ਜੰਮਣ ਅਤੇ ਮਰਨ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੱਟੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ ਅਥਵਾ ਜੋ ਕਾਲ ਸਿਰ ਦੇ ਉਤੇ ਜਮ=ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਥਵਾ ਕਾਲੁ=ਕਾਲਾ ਭਾਵ ਅਗਿਆਨ ਜੋ ਅਗਿਆਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਜਮ=ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਭਾਵ ਇਸਥਿਤ ਹੋਇਆ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਹੇ ਭਾਈ! ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹ ਕਾਲਾ ਅਗਿਆਨ ਵੀ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਤੇ ਅਗਿਆਨ ਨੇ ਪਰਦਾ ਪਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਮੱਸਿਆ ਵਾਂਗ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਸੀ, ਸੱਚ ਰੂਪ ਚੰਦਰਮਾ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਕਾਲਾ ਪਰਦਾ ਵੀ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ।

**ਸਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਮਨ ਵੁਠਾ
ਹੋਆ ਖਸਮੁ ਦਇਆਲੁ॥**

ਜਦੋਂ ਖਸਮੁ=ਮਾਲਕ ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਇਆਲ

ਹੋਏ ਤਾਂ ਸਚਾ=ਨਾਸ਼ ਰਹਿਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਨ ਵਿਚ ਵੁਠਾ=ਵਸ ਗਿਆ।

**ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੋਟਿਆ
ਬਿਨਸਿਆ ਸਭੁ ਜੰਜਾਲੁ॥੧॥**

ਜਦੋਂ ਪੂਰਾ=ਪੂਰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਭੋਟਿਆ=ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਐਸੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜੰਜਾਲ ਬੰਧਨਾਂ ਦਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਭਾਵ ਜੋ ਕਰਤਾ ਭੋਗਤਾ ਦੇ ਬੰਧਨ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਜੰਜਾਲੁ=ਬੰਧਨ ਬਿਨਸਿਆ=ਬਿਨਸ ਗਏ ਭਾਵ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ।

**ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾ
ਹਉ ਤੁਧੁ ਵਿਟਹੁ ਕਰਬਾਣੁ॥**

ਹੇ ਮੇਰੇ ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ! ਹਉ=ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਵਿਟਹੁ=ਉਪਰੋਂ ਕਰਬਾਣੁ=ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

**ਤੇਰੇ ਦਰਸਨ ਕਉ ਬਲਿਹਾਰਣੈ
ਤੁਸਿ ਦਿਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥**

ਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ! ਤੇਰੇ=ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਸਨਾਂ ਕਉ=ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰਣੈ=ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, (ਬਲਿਹਾਰ=ਜਿਥੇ ਸਾਰੇ ਬਲ ਹਾਰ ਜਾਈਏ। ਸਰੀਰਕ ਬਲ, ਧਨ ਦਾ ਬਲ, ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਬਲ, ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਬਲ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਬਲ ਹਾਰ ਜਾਈਏ, ਇਹ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਣਾ ਹੈ) ਕਿਉਂਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਤੁਸਿ=ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ=ਮ੍ਰਿਤੂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਅਮਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿਤਾ ਹੈ।

**ਜਿਨ ਤੂੰ ਸੇਵਿਆ ਭਾਉ ਕਰਿ
ਸੇਈ ਪੁਰਖ ਸੁਜਾਨੁ॥**

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੂੰ=ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਾਉ=ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੇਵਣਾ ਭਾਵ ਸਿਮਰਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੇਈ=ਉਹ ਪੁਰਖ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੁਜਾਨ=ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਸਿਆਣੇ ਹਨ ਅਥਵਾ ਉਹ ਪੁਰਖ ਸੁਜਾਨ=ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪੁਰਸ਼=ਤੇਰਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹਨ।

**ਤਿਨਾ ਪਿਛੈ ਛੁਟੀਐ
ਜਿਨ ਅੰਦਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ॥**

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰਿ=ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਰੂਪ ਨਿਧਾਨੁ=ਖਜ਼ਾਨਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਤਿਨਾ=ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਪਿਛੈ ਜੰਮਣ ਮਰਣ ਤੋਂ ਛੁਟੀਐ=ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਈਦਾ ਹੈ।

**ਗੁਰ ਜੇਵਡੁ ਦਾਤਾ ਕੋ ਨਹੀ
ਜਿਨਿ ਦਿਤਾ ਆਤਮ ਦਾਨੁ॥੨॥**

ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਜੇਵਡੁ=ਜਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਦਾਤਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋ=ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨਿ=ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਆਤਮਾ ਸਰੂਪ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਦਾਨ ਦਿਤਾ=ਦੇਣਾ

ਕੀਤਾ ਹੈ।

**ਆਏ ਸੇ ਪਰਵਾਣੁ ਹਰਿ
ਜਿਨ ਗੁਰੁ ਮਿਲਿਆ ਸੁਭਾਇ॥**

ਸੇ=ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਹਰਿ=ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਭਾਇ=ਸਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਮਿਲੇ ਹਨ ਅਥਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੁਭਾਇ=ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ।

**ਸਾਚੇ ਸੇਤੀ ਰਤਿਆ
ਦਰਗਹ ਬੈਸਣੁ ਜਾਇ॥**

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਰਤਿਆ=ਰੰਗੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਵਾ: ਸੱਚੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਰਤਿਆ=ਤਦਾਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਰਗਹ ਭਾਵ ਸੱਚਖੰਡ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਲਈ ਜਾਇ=ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਥਵਾ ਜੋ ਤੁਰੀਆ ਪਦ ਰੂਪੀ ਦਰਗਹ ਵਿਚ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਰੂਪ ਸਿੰਘਾਸਨ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਜਾਇ=ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

**ਕਰਤੇ ਹਥਿ ਵਡਿਆਈਆ
ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਪਾਇ॥੩॥**

ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ ਕਰਤੇ=ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰਬ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾ: ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਾਇ=ਪਾਲੀ ਹੈ।

**ਸਚੁ ਕਰਤਾ ਸਚੁ ਕਰਣਹਾਰੁ
ਸਚੁ ਸਾਹਿਬੁ ਸਚੁ ਟੇਕ॥**

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੱਚੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਤਾਈਂ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਥਵਾ ਸੱਚਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸੱਚ ਸਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਣਹਾਰੁ=ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਹਿਬੁ=ਮਾਲਕ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਸੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੀ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਓਟ ਵੀ ਸੱਚੀ ਹੈ ਵਾ: ਸੱਚੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਸੱਚੀ ਟੇਕ=ਓਟ ਹੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਹੀ ਆਸਰਾ ਤੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

**ਸਚੇ ਸਚੁ ਵਖਾਣੀਐ
ਸਚੇ ਬੁਧਿ ਬਿਬੇਕ॥**

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਸੱਚੇ ਦਾ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੱਚੇ ਦਾ ਹੀ ਮੰਨਣ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਕਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀ ਨਿਸ਼ਚੇ ਕਰਕੇ ਸਤ ਸਰੂਪ ਕਥਨ ਕਰੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਧਿ=ਬੁੱਧੀ ਅੰਦਰ ਜੀਵ=ਈਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਰੂਪ ਬਿਬੇਕ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੱਚਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

**ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ
ਜਪਿ ਨਾਨਕ ਜੀਵੈ ਏਕ॥੪॥੨੮॥੯੮॥**

ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਸਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਬ=ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰਿ=ਇਕ ਰਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਰਵਿ ਰਹਿਆ=ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਏਕ=ਇਕ ਅਦ੍ਵੈਤ ਰੂਪ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪ ਕੇ ਹੀ ਜੀਵੈ=ਜਿਉਂਦੇ ਹਾਂ।

'ਚਲਦਾ.....'॥

(ਪੰਨਾ 38 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਜੁਗਤ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਢਾਈ ਮਿੰਟ ਮਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਓ, ਸਵਾਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਮੰਤਰ ਬਲ ਨਾਲ, ਫੇਰ ਧਿਆਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ 12 ਧਿਆਨ ਹੋ ਜਾਣ, ਫੇਰ ਸਮਾਧੀ ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਸਮਾਧੀ ਹੈ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ, ਇਕ ਹੈ ਨਿਰਵਿਕਲਪ ਸਮਾਧ, ਦੂਜੀ ਹੈ ਸਾਵਿਕਲਪ ਸਮਾਧੀ। ਇਕ ਸੰਪਰਗਿਆਤ ਸਮਾਧੀ, ਇਕ ਅਸੰਪਰਗਿਆਤ ਸਮਾਧੀ। ਸੰਕਲਪ, ਵਿਕਲਪ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਤਾ, ਧਿਆਨ, ਧੇਅ ਦਾ ਪਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼, ਕਾਲ, ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਉਠ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਫੇਰ -

**ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ਲਗੀ ਲਿਵ ਅੰਤਰਿ
ਸੋ ਰਸੁ ਸੋਈ ਜਾਣੈ ਜੀਉ॥**

ਅੰਗ- ੧੦੬

ਸੋ ਇਹ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਤੁ ਤਤੁ ਦਿਸਾ ਵਿਸਾ ਹੁਇ ਫੈਲਿਓ ਅਨੁਰਾਗ॥

ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ

ਸੋ ਇਸੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪਾਂ ਰਸਤਾ ਲੱਭੀਏ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਆਤਮਾ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰੋ। ਸੋ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ, ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਰੋ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਖੁਲ੍ਹਦਾ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

**ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥**

ਜਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਆਏ (ਭਾਗ - 3)

ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਫਰਵਰੀ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-46)

ਜਿਉਂ ਉਚਰਤ ਤਿਉਂ ਕਰੀਏ ਕਾਜੂ।
ਜਿਉਂ ਸੋ ਕਰਹਿ ਤਿਉਂ ਰਹਹੁ ਰਾਜੂ।
ਸਭ ਬਿਧਿ ਆਪ ਚਤੁਰ ਸੋ ਸਯਾਨਾ।
ਕਯਾ ਸਮਝਾਵੋਂ ਨਹੀਂ ਇਯਾਨਾ।
ਜੋ ਕੁਛ ਲਾਲਸਾ ਹੋਇ ਪਦਾਰਥ।
ਕਹਿੰ ਮੇ ਸੋ ਪੁਰਵੋਂ ਸਭਿ ਸਵਾਰਥ।

(ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥ)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਤਾ ਚੰਦੋ ਰਾਣੀ ਜੀ ਵੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਮਸਲੇ ਤੇ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਉਤਰ ਦਿਤਾ, ਮਾਸੀ ਜੀ! ਮੇਰੀ ਭਰਜਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਖਾਣ-ਪੀਣ-ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੀਰ ਜੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲਿਵ ਅੰਦਰ ਚੁਪ ਰਹਿਣਾ ਉਸ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਮੂਲ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆ ਕੇ ਭਾਈਆ ਜੈਰਾਮ ਜੀ ਨਾਲ ਰੋਸ ਕੀਤਾ।

ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦੀ ਸੁਭ ਸਿਖਿਆ ਸਦਕਾ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਘਰ ਵਿਚ ਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਹ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਪ ਅਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣਾ ਮਾਣ ਮਿਟਾ ਕੇ, ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਉਣ ਦੀ, ਪੱਖਾ ਝੱਲਣ ਦੀ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਘਰ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਤੇ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਸੁਹਣੇ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਦੇਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਮਨ ਦੀ ਇਛਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੇਬੇ ਜੀ! ਇਸ ਬਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਰੀਚੰਦ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਬੇਬੇ ਜੀ ਫੁਲੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਲਾਡਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲਦੇ ਤੇ ਖਿਡਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਆਇਸ ਮਹਿੰ ਦਿਨ ਰੈਨ ਰਹਿਤਿ ਸੁਲਖਨੀ ਪੁਨ ਸੁਮਤਿ।...

ਕਮਲ ਬਦਨ ਜਬ ਸਦਨ ਮਹਿੰ ਬੈਸਹਿੰ ਆਨ ਮੁਕੰਦ।
ਦਾਸੀ ਕਰ ਤੇ ਬਿਜਨ ਲੇ
ਪੌਨ ਝੁਲਾਵਹਿ ਮੰਦ।
ਸੀਤਲ ਜਲ ਨਿਜ ਹਾਥ ਲੇ
ਪਾਦ ਪਖਾਰ ਸੁਪ੍ਰੀਤ।
ਪੁਨਿ ਅੰਚਰ ਸੋਂ ਪੌਚ ਕੈ
ਸੇਵਤਿ ਯਾ ਬਿਧਿ ਨੀਤਿ।
ਭਗਨੀ ਮਨ ਸੋਭ ਜਾਨ ਰਿਦੇ।
ਮੁਖ ਨਾਨਕ ਬੈਨ ਭਨੇ ਸੁਖ ਦੇ।
ਇਕ ਬਾਰਿਕ ਲੇ ਪ੍ਰਿਤਿਪਾਰ ਕਰੇ।
ਤੁਮ ਆਨ ਵਿਚਾਰ ਕਛੁ ਨ ਧਰੇ।
ਸਿਰੀਚੰਦ ਧਰਿ ਨਾਮ ਤਿਹ ਪਾਯੋ ਉਛੰਗ ਭਤੀਜ।
ਉਰ ਅਨੰਦ ਬਹੁ ਨਾਨਕੀ ਸੋਦਰ ਲਖਯੋ ਪਸੀਜ।

(ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਇਧਰ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਗਰੀਬਾਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਜੋਂ ਈਰਖਾਲੂ ਤੇ ਨਿੰਦਕ ਲੋਕ ਨਵਾਬ ਪਾਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਦਾ ਧਨ ਲੁਟਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਵਾਬ ਵਲੋਂ ਦੋ ਵੇਰਾਂ ਮੋਦੀ ਖਾਨੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਹੋਇਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਹੁਣ ਤੀਜੀ ਵੇਰਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਣ ਵੇਲੇ ਮੋਦੀਖਾਨਾ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੋ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਨਿੰਦਕਾਂ ਨੇ ਨਵਾਬ ਦੇ ਕੰਨ ਭਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜੈਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਧਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵੇਈਂ ਨਦੀ ਵਿਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ। ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਉਧਾਰ ਦਾ ਦਰਗਾਹੀ ਹੁਕਮ ਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼' ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਤਾਂ ਆਕੇ ਮਸਾਣਾਂ ਵਿਚ ਆਸਣ ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਨ ਕੀਤਾ।

ਮੁਖ ਤੇ ਭਾਖਹਿੰ ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਨਾ।
ਨਹਿੰ ਹਿੰਦੂ ਕੋ ਤੁਰਕ ਨ ਹੈਨਾ।
ਜਗ ਮਹਿੰ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਨ ਕੋਊ।
ਝੁਠੇ ਨਾਮ ਧਰਾਵਹਿੰ ਦੋਊ।

(ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਬਾਬਾ ਪੈਧਾ ਸਚਖੰਡਿ ਨਉ ਨਿਧ ਨਾਮੁ ਗਰੀਬੀ ਪਾਈ।
ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੋਧਣਿ ਧਰਤਿ ਲੁਕਾਈ।

(ਵਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ-੧/੨੪)

ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਜਿਹੜੀ 1635 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹੈ, “ਜਦੋਂ ਵੇਈਂ ਨਦੀ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਗਏ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਸੱਦਿਆ ਤੇ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿਤਾ ਤੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਛਕ ਗਏ। ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ‘ਨਾਮ’ ਦੀ ਦਾਤ ਵੰਡ ਕੇ ਭੁੱਲੀ ਭਟਕੀ ਲੁਕਾਈ ਨੂੰ ਸਿਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਓ। ਜਦੋਂ ਨਵਾਬ ਦੇ ਪਿਆਦੇ ਬੁਲਾਉਣ ਆਏ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤੀ ਕਿ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਨਵਾਬ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕੇਵਲ ਰੱਬ ਦੇ ਨੌਕਰ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਫੇਰ ਨਵਾਬ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਹੋਏ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ 700 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਨਵਾਬ ਵੱਲ ਨਿਕਲੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਰਕਮ ਤੁਸੀਂ ਲੈ ਲਵੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਆਵੇਗੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਗਰੀਬਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿਓ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਨਾ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ’ ਜੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਿਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੋ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਨਵਾਬ ਤੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਨਵਾਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਸਿਮਰਨ ਵੇਲੇ, ਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਵਿਚ ਸਮਾਧੀ ਸਥਿਤ ਬੈਠ ਕੇ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਗਿਆਸੂ ਆਕੇ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ ਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਦੂਜੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅਸਥਾਨ ਮਸਾਨਾ।
 ਬੈਸੇ ਮਰੀਅਨ ਗੋਰ ਮਹਾਨਾ।
 ਜੇ ਨਰ ਜਾਨਹਿ ਮਨ ਕਛੁ ਭੇਵਾ।
 ਬੰਦਨ ਕਰ ਗਮਨੇ ਜਗਦੇਵਾ।
 ਅਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰਹਿ ਵਹਿਰ ਅਸੀਨੇ।
 ਬੀਤ ਗਏ ਜਬ ਤੀਨ ਮਹੀਨੇ।
 ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਜਨਮ ਤਬ ਲੀਨੇ।
 ਸਭਿ ਪਰਵਾਰ ਹਰਖ ਮਨ ਕੀਨੇ। (ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਜਦੋਂ ਪਿਤਾ ਕਲਿਆਣ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਸਹੁਰਾ ਮੂਲ ਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੁਢੇਪੇ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਬੱਚੇ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ’ ਮੁਤਾਬਿਕ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ

“ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬੁੱਢੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀ ਫਰਜ਼ ਹਨ। ਪਰ ਇਕ ਹੋਰ ਪਿਤਾ ਉਪਰ ਭੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾ। ਸੜ ਰਹੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਠੰਡਕ ਤੇ ਆਰਾਮ ਪੁਚਾ। ਇਹ ਇਲਾਹੀ ਸੱਦਾ ਇਤਨਾ ਬਲਵਾਨ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ”। ਫੇਰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਹੁਰੇ ਮੂਲ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਸੱਸ ਚੰਦੇ ਰਾਣੀ ਜੀ ਵੱਲ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ “ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਦੇ ਭੇਜੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦੋਹਤਿਆਂ ਤੇ ਲੜਕੀ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਭੂ, ਜਿਸ ਦੇ ਇਹ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੇਗਾ। ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਰੁਲ ਰਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਸੱਦਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਵਾਂਗਾ, ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ ਸਗੋਂ ਮੈਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਓ”। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਵੀ ਇਹ ਉਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਏ।

“ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋ ਕੇ ਬਚਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀਏ! ਹੋਸਲਾ ਧਾਰ, ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕੀਤਾ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗਾ। ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਪਿਆਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਹਾਨ ਹੈ, ਤੇਰੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵੀ ਮਹਾਨ ਹੈ। ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਫਲ ਵੀ ਮਹਾਨ ਬਖਸ਼ੇਗਾ। ਉਹ ਤੇਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ (ਪ੍ਰਭੂ) ਦੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਪਾਪਾਂ ਤੇ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਲਵਿਦਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲਈ, ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਲਿਆ, ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਕ ਕੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਚੁੱਮੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਫੇਰ ਸਿਰ ਉਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ”।

ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, “ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਦੇ ਵੈਰਾਗ ਕਰਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਨਾ ਕਰਸੀ। ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਆਗਯਾ ਦਾ ਹਾਲ ਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੱਸਿਆ ਇਸ ਨੇ ਇਕ ਵੇਰਾਂ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਦੇ ਜੇਰੇ ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ

ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕ ਝਲਕਾਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਉੱਚੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਉੱਚੇ ਕੰਮ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬੀ ਵੱਜ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਸੀਸ ਨਿਵਾ ਦਿਤਾ।"

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸੱਤ ਰੁਪਏ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਈ ਫਿਰੰਦਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਰਬਾਬ ਲਿਆਂਦੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਉਤੇ ਰਾਗ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ, ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ 'ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ' ਤਹਿਤ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਉਧਾਰ ਵਾਸਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ।

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਪਾਸ ਰਹੇ। ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੀ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਪਾਸ ਛੱਡ ਗਏ। ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਮੂਲ ਚੰਦ ਜੀ ਨਾਲ ਬਟਾਲੇ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮੂਲ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਲਾਡ-ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਦੋਹਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ॥

(ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਤਲਵੰਡੀ, ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ ਤੇ ਪਿਤਾ ਕਲਿਆਣ ਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ।)

ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਲੇਕਰ ਮਾਤਾ।
ਗਮਨੀ ਤਬਹਿ ਸੰਗ ਨਿਜ ਤਾਤਾ।
ਸਿਰੀਚੰਦ ਜੀ ਪੁਰ ਸੁਲਤਾਨਾ।
ਰਹੇ ਨਾਨਕੀ ਵਿਗ ਸੁਖਦਾਨਾ।
ਤਬ ਤੇ ਰਹੀ ਸੁਲਖਣੀ ਤਹਿਵਾ।
ਜਨਨਿ ਜਨਕ ਕੇ ਸਦਨਹਿ ਜਹਿਵਾ।
ਕਰਤਿ ਦੋਹਿਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲਾ।
ਲਾਲਤਿ ਮੂਲਾ ਅਨੰਦ ਬਿਸਾਲਾ।

(ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਕੇ ਚੌਥੀ ਉਦਾਸੀ ਉਪਰੰਤ ਵਾਪਿਸ ਆਏ ਤਾਂ ਬਟਾਲੇ ਜਾ ਕੇ ਅਜਿਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਦੇ ਖੂਹ ਤੇ ਸੁਹਣੇ ਬ੍ਰਿਛਾਂ ਹੇਠ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ। ਉਥੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਮੂਲ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਚੰਦੋਰਾਣੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕੀਤੇ, ਸੁਖ-ਸਾਂਦ ਪੁੱਛੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਨਗਰ ਵਸਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਉਥੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬੁਲਾਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜਿਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਰੱਖੋਗੇ, ਦੁੱਖ-ਭੁੱਖ ਸਹਿ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗੀ, ਪਰਵਾਰ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗੀ।

ਸਸੁਰੇ ਨਗਰ ਨਿਕਟਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਵਹਿਰ ਅਜਿਤੇ ਕੁਪ ਸੁਹਾਯਾ।
ਹੁਤੀ ਸਘਨ ਸੁੰਦਰ ਤਿਹ ਛਾਯਾ।

ਭਨੈਂ ਸੁਲਖਣੀ ਸੁਨਿ ਬਚ ਮੇਰੇ।
ਨਹਿੰ ਭੁਖਨ ਜਾਚੋਂ ਵਿਗ ਤੇਰੇ।
ਰਿਦੈ ਬਿਖੈ ਚਾਹੋਂ ਨਿਤ ਐਸੇ।
ਤੁਮ ਜਿਉਂ ਹਾਲ ਹੋਇ ਹਮ ਤੈਸੇ।

(ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਰਾਵੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਨਗਰ ਵਸਾ ਲਿਆ। ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰੋੜੀਏ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜੀ ਖੁਣਸ ਖਾਧੀ ਪਰ ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਸ ਨਾ ਚਲਿਆ ਤਾਂ ਝੁਕ ਗਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੰਮ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਬਣ ਗਿਆ, ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਤੀ, ਫੇਰ ਉਸ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਚ ਧਰਮਸਾਲਾ ਬਣਵਾਈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਵਾਸਤੇ ਮਕਾਨ ਬਣਵਾਇਆ, ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਅਪਰਾਧੀ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੂ! ਤੁਮਾਰਾ।
ਬਖਸ਼ ਲੇਹੁ ਅਬ ਦੀਨ ਦਯਾਰਾ।
ਹਾਥ ਬਾਂਧ ਦਵੈ ਹਵੈ ਕਰਿ ਠਾਂਢੇ।
ਬੋਲਯੋ ਰਿਦੈ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹੁ ਬਾਢੇ।
ਜਹਿੰ ਬੈਠੇ ਇਹੁ ਸੁੰਦਰ ਅਵਨੀ।
ਲੇ ਪ੍ਰਮਸਾਲਾ ਕੀਜੈ ਰਵਨੀ।
ਅਪਨੋ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਇ ਨਿਰਾਰਾ।
ਸਿਖ ਸੰਤਨ ਕੋ ਦੇਹੁ ਅਹਾਰਾ।
ਗੁਰ ਕਹਿ ਜੇ ਤਵ ਅਸ ਮਨ ਮਾਂਗੀ।
ਕਰਹੁ ਸੇਵ ਬਰਜਤਿ ਕੋ ਨਾਂਗੀ।
ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਕੋ ਹਵੈ ਬਿਸਾਮਾ।
ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਸਿਮਰਹਿਗੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾ।

(ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਉਪਰੰਤ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸੱਦ ਲਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਇਥੇ ਸੁਣ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਹੁੰਮ-ਹੁੰਮਾ ਕੇ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਸਤਸੰਗ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੰਟ ਚਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਅਣਖੱਕ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਾਤਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਚੱਕੀ ਪੀਹ ਕੇ ਆਟਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ "ਕਿਰਤ ਕਰੋ-ਨਾਮ ਜਪ ਤੇ ਵੰਡ ਕੇ ਛਕੋ" ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਮੱਤਾਂ ਦੇ ਸਾਧੂ-ਸੰਤ ਤੇ ਸਿੱਖ

ਜਗਿਆਸੂ ਆ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ, ਅਮੋਲਕ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛੱਕਦੇ ਹਨ। ਭੁੱਖੇ, ਗਰੀਬ, ਅਭਿਆਗਤ ਲੋਕ ਪੇਟ ਭਰ ਕੇ ਅੰਨ-ਪਾਣੀ ਛੱਕਦੇ ਹਨ।

ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਹੁਕਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਰਦੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਰਦੇ ਉਸ ਵਿਚ ਨਾਲ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਧਾਨ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਨਦੀਣ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨਦੀਣ ਦੀ ਥਾਂ ਧਾਨਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਪੁੱਟਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਛਾਣ ਦੱਸ ਕੇ ਸਮਝਾਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗਿਲੇ ਨਦੀਣ ਦੀ ਪੰਡ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਰੱਖ ਦਿਤੀ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਘਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਓ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਚਿਕੜ ਨਾਲ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਕੀਮਤੀ ਬਸਤਰ ਤੇ ਮੁਖੜਾ ਵੀ ਲਿਬੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਆਈ ਸੰਗਤ ਦੇ ਕਪੜੇ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰੀਏ”। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀਏ! ਇਸ ਨੇ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪੰਡ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੁਖੜੇ ਅਤੇ ਕਪੜਿਆਂ ਉਤੇ ਚਿਕੜ ਦੇ ਛਿਟੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇਹ ਤਾਂ ਕੇਸਰ ਦੇ ਛਿਟੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ, ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰਨ ਲਈ ਮਾਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਸਵੰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਖ ਕੇ, ਗੁਰਗੱਦੀ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਬਣਾ ਕੇ ਬਖਸ਼ ਦਿਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਥਾਇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕੋਈ ਰੋਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮਝ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਦਰਗਾਹੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਭਿਲਾਖਾ ਜਾਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਵੀ ਤੋਟ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ।

ਰਿੱਧਿ ਸਿੱਧਿ ਸਭ ਹੈ ਕੁਲ ਮਾਂਗੀ।
ਪਟ ਧਾਨ ਧਾਮ ਤੋਟ ਕਬ ਨਾਂਗੀ।

(ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਆਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਦ ਮਾਤਾ ਜੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਚਖੰਡ ਵਾਸਾ ਕਰ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਵੀ

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਰਾਵੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਜਗਤਗੁਰੂ, ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਪੀਰ ਤੇ ਰਹਿਬਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿਬਰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੇ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਸਾਰ ਮੰਚ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਜੋ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕੀਤੇ, ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਭਵਸਾਗਰ ਚੋਂ ਤਾਰਿਆ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਖੂਬ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ “ਤਾਰੇ ਗਿਨੇ ਜਾਤ ਹੈਂ, ਨਾ ਤਾਰੇ ਗਿਨੇ ਜਾਤ ਹੈਂ”। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੁਢਲੇ 14 ਸਾਲ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ। ਅਗਲੇ 17 ਸਾਲ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਦੀ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬਤੀਤ ਕੀਤੇ। ਅਗਲੇ 21 ਸਾਲ ਚਾਰ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਸ਼-ਦਿਸ਼ਾਂਤਰ; ‘ਚਾਰ ਚੱਕ-ਨੌਂ ਖੰਡਾਂ’ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਇਆ।

ਬਾਬੇ ਤਾਰੇ ਚਾਰਿ ਚਕਿ
ਨਉ ਖੰਡ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਸਚਾ ਢੋਆ॥

(ਵਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ-੧/੨੨)

ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਚੱਕ ਫਿਰਾਯਾ॥

(ਵਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ-੧/੩੨)

ਅਖੀਰਲੇ 17 ਸਾਲ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਸਾ ਕੇ ਖੇਤੀ-ਕਿਰਸਾਣੀ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਲੰਗਰ ਚਲਾਇਆ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ‘ਸ਼ਬਦ’ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਉਧਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਜਗਤ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰਿਕ ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ 21 ਸਾਲ (ਉਦਾਸੀ ਯਾਤਰਾ) ਪਤੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਕਾਰਜ ਸਿੱਧੀ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਸਬਰ-ਸ਼ੁਕਰ-ਰਜ਼ਾ ਦੀ ਮੂਰਤ ਬਣ ਕੇ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਜ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਿਭਾਇਆ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ‘ਸਿੱਖੀ’ ਲਈ ਅਤੀਅੰਤ ਮਹਾਨ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਤੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਮਿਲਵਤਰਣ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ‘ਸਿੱਖੀ ਪੌਦੇ, ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਕੇ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਲਿਆ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਘਾਲਣਾ ਵੀ ਕਿਤਨੀ ਮਹਾਨ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਯੋਗ ਗੁਰੂ ਮਹਿਲ (ਪਤਨੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਟਿ-ਕੋਟੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਮਹਾਨ ਤਪ ਸਾਧਨਾ ਕਰਕੇ ‘ਉਦਾਸੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ’ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 47 'ਤੇ)

ਨੂਰਾਨੀ ਮਿਲਾਪ - 30 (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਿਨ ਸੁਣਿਆ ਪੇਖਿਆ.....)

ਭਾਈ (ਡਾ.) ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਦਸੰਬਰ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-39)

ਮਨ ਦੀ ਘਾੜਤ

ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਨ ਦੀ ਘਾੜਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਨੂੰ ਮਨ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਰਹਿਮਤ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫੁਰਮਾਇਆ, ਦੇਖੋ ਭਾਈ ਲਾਲੇ! ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਫਸਣਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਛੱਡਣੀ ਨਹੀਂ, ਛੱਡ ਕੇ ਜੰਗਲਾਂ ਪਹਾੜਾਂ, ਗੁਫਾਵਾਂ, ਕੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਅਤੀਅੰਤ ਤਿੰਨ ਲੋੜਾਂ ਹਨ - ਕੁੱਲੀ, ਗੁੱਲੀ, ਜੁੱਲੀ। ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਮਕਾਨ, ਖਾਣ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਤੇ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਕੱਪੜੇ। ਇਹਨਾਂ ਲੋੜਾਂ ਨੇ ਜੰਗਲਾਂ, ਪਹਾੜਾਂ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋੜਾਂ ਹੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜੀਵਤ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਰੂਪ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਫਾ, ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਘਾਹ ਫੂਸ, ਭੋਜਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕੰਦ ਮੂਲ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋੜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸੰਜਮ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਜੀਵਨ ਜੀਵਿਆ ਜਾਵੇ। ਵਾਧੂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹਨ, ਭਾਰੂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਹੋਂਦ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਹਨਾਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਸਮਤੋਲ ਰਖਣਾ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਅਭਿੱਜ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿਚ ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਤੇ ਮਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ, ਇਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਤੱਤ ਸਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਮਲ ਦਾ ਫੁੱਲ ਪਾਣੀ ਚਿੱਕੜ ਆਦਿਕ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਰਗਾਬੀ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਖੰਭ ਭਿੱਜਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰਤਿ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰਖਣਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਵਿਚ ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ। ਮਨ ਕਰਕੇ ਫਸਣਾ ਨਹੀਂ, ਮਨ ਕਰਕੇ ਜੁੜਨਾ ਹੈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ। ਭਾਵੇਂ ਮਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਲਪ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹਨ। ਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸੰਸਕਾਰ

ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਫੁਰਨੇ, ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਲਪ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਨ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ ਘੁੰਮੇਟਣੀਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਭਵਸਾਗਰ ਵਿਚ ਗੋਤੇ ਖਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਇਸਦੀ ਦੌੜ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ-

ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਮਲੁ ਲਾਗੀ

ਕਾਲਾ ਹੋਆ ਸਿਆਹੁ ॥

ਖੰਨਲੀ ਧੋਤੀ ਉਜਲੀ ਨ ਹੋਵਈ ਜੇ ਸਉ ਧੋਵਣਿ ਪਾਹੁ ॥

ਅੰਗ- ੬੫੧

ਕੋਹਲੂ ਦੀ ਲੀਰ ਵਰਗਾ ਇਹ ਮੈਲਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਧਨ ਹਠ ਜੋਗ, ਤਪ ਜੋਗ ਕਾਰਾਗਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜੋ ਇਹਦੀ ਮੈਲ ਲਾਹ ਦੇਣ-

ਭਰੀਐ ਮਤਿ ਪਾਪਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥

ਓਹੁ ਧੋਪੈ ਨਾਵੈ ਕੈ ਰੰਗਿ ॥

ਅੰਗ- ੪

ਚੰਚਲਤਾ ਇਸ ਦਾ ਮੁਖ ਗਹਿਣਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਟਿਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਵਿਰਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੈ ਜੋ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਗ੍ਰਸਤ ਨਹੀਂ -

ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਬਿਰਲੇ ਹੀ ਕੀ ਬੁਝੀ ਹੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਕੋਟਿ ਜੋਰੇ ਲਾਖ ਕੋਰੇ ਮਨੁ ਨ ਹੋਰੇ ॥

ਪਰੈ ਪਰੈ ਹੀ ਕਉ ਲੁਝੀ ਹੇ ॥ ੧ ॥

ਅੰਗ- ੨੧੩

ਸੋ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਸੁਖੈਨ ਨਹੀਂ।

ਸਾਧੋ ਇਹੁ ਮਨੁ ਗਹਿਓ ਨ ਜਾਈ ॥

ਚੰਚਲ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਸੰਗਿ ਬਸਤੁ ਹੈ ਯਾ ਤੇ ਥਿਰੁ ਨ ਰਹਾਈ ॥

੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਅੰਗ- ੨੧੯

ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਦੇ ਵਸ ਪਿਆ ਮਨ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਝਾਤੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦਾ। ਪਾਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਟਿਕਦਾ ਨਹੀਂ। ਦੌੜਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਮਨ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਸੈਕਿੰਡ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਦੇਸਾਂ-ਵਿਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

ਮਨੁਆ ਦਹ ਦਿਸ ਧਾਵਦਾ ਓਹੁ ਕੈਸੇ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ॥

ਇੰਦ੍ਰੀ ਵਿਆਪਿ ਰਹੀ ਅਧਿਕਾਈ

ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਨਿਤ ਸੰਤਾਵੈ ॥

ਅੰਗ- ੫੬੫

ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣ ਤਮੇ, ਰਜੇ ਤੇ ਸਤੋ ਇਸ 'ਤੇ ਹਰ ਵਕਤ ਅਸਰ ਪਾਈ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਤਮੇਗੁਣੀ

ਮਨ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਵਸ ਪਿਆ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਪਰਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਜੋਗੁਣੀ ਮਨ ਭੜਕੀਲਾ, ਜੋਸ਼ੀਲਾ, ਉਪਦਰੀ ਤੇ ਫਸਾਦੀ ਭਾਵ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਲਬਲੀਆਂ (ਖਰੂਦ) ਮਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਚੈਨ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਸਤੋਗੁਣੀ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ, ਸਥਿਰ, ਧੀਰਜਵਾਨ, ਸਤ, ਸੰਤੋਖ, ਖਿਮਾ, ਦਇਆ, ਪਰਉਪਕਾਰੀ, ਮਿੱਠ ਬੋਲੜਾ, ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਦਾ ਖੇੜੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ -

ਨਾਨਕ ਭਗਤਾ ਸਦਾ ਵਿਗਾਸ॥ (ਜਪੁਜੀ)

ਸਤੋ ਗੁਣੀ ਮਨ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸੰਜਮੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਗਿਆਸੂ ਬਣ ਕੇ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਦੇ ਪੈਂਡਿਆਂ 'ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮੰਜ਼ਿਲੇ-ਮਕਸੂਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਾਧਨਾ ਸੰਪੰਨ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਧਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਅਸਲੀ ਸਾਧ ਹੈ। ਸੰਤ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਹੈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

ਨਉ ਦਰਵਾਜੇ ਸਾਧਿ ਸਾਧ ਸਦਾਇਆ॥

ਇਹੀ ਸਾਧਿਆ ਗਿਆ ਮਨ ਹੀ ਉਨਮਨਿ ਅਵਸਥਾ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

ਮਮਾ ਮਨ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਹੈ ਮਨ ਸਾਧੇ ਸਿਧਿ ਹੋਇ ॥

ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸਿਉ ਕਹੈ ਕਬੀਰਾ

ਮਨ ਸਾ ਮਿਲਿਆ ਨ ਕੋਇ ॥ ੩੨ ॥

ਇਹੁ ਮਨੁ ਸਕਤੀ ਇਹੁ ਮਨੁ ਸੀਉ ॥

ਇਹੁ ਮਨੁ ਪੰਚ ਤਤ ਕੋ ਜੀਉ ॥

ਇਹੁ ਮਨੁ ਲੇ ਜਉ ਉਨਮਨਿ ਰਹੈ ॥

ਤਉ ਤੀਨਿ ਲੋਕ ਕੀ ਬਾਤੈ ਕਹੈ ॥ ੩੩ ॥

ਅੰਗ- ੩੪੨

ਸੋ ਸਾਰੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਹੈ। ਮਨ ਵਰਗਾ ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮਨ ਵਰਗਾ ਵੈਰੀ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਭਰਥਰੀ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ-

ਮਨ ਰਿਪ ਜਿਤੇ, ਸਭ ਰਿਪ ਜਿਤੇ।

ਮਨ ਰਿਪ ਜਿਤੇ, ਸਭ ਰਿਪ ਜਿਤੇ।

ਜਿਸ ਨੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਉਹਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਜੇ ਮਨ ਰੂਪੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। 'ਮਨਿ ਜੀਤੈ ਜਗੁ ਜੀਤੁ।'

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਉਤੇ ਮਨ ਦੀ ਘਾੜਤ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਲੇਖੇ ਵਿਚ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਜੁਗਤੀਆਂ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਨੂਰਾਨੀ ਮਿਲਣੀ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਵਰਦਾਨ ਹੈ। ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਹੈ। ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ।

ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ.....।

(ਪੰਨਾ 45 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਾਦ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਉਤਰਾ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾਇਆ। ਉਪਰੰਤ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਬਾਲੂ ਹਸਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਬਣਾਇਆ। ਭਾਈ ਬਾਲੂ ਜੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਅਨਿੰਨ ਸਿੱਖ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਕਿਧਰੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੀਂ ਹੋ ਕੇ ਅੱਗੇ ਦੌੜ-ਦੌੜ ਕੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਹਸ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ 'ਬਾਲੂ ਹਸਨਾ' ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕੀਰਤਪੁਰ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸੋ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਮਹਾਤਮਾ, ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਬਿਖੜੇ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਸੇਵਾ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਅੰਸ-ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੇਂ ਥਾਂ ਬਾਬਾ ਕਲਾਧਾਰੀ ਜੀ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਨੇਹ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਕਲਾਧਾਰੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ! ਸਾਡੀ ਕੁਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣੋਂ ਰੁਕ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ। ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਖੰਡੇਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਓ। ਕਹਿੰਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਮਹਾਂ-ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਪੋਤਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਵੇਗਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਸਦਕਾ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਨੇ ਵਾਲੇ ਹੋਏ, ਜੋਕਿ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮੁੱਠ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਕਰਚਕੀਆਂ ਮਿਸਲ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਖੀ ਬਣਾ ਕੇ 'ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦੇ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਸ-ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਕਲੁ ਬਾਬਾ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ ਹਨ ਜੋ ਅਕਸਰ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਚਮਤਕਾਰ)

ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ-ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਫਰਵਰੀ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-49)

ਇਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸ਼ਬਦ 'ਮੋਤੀ ਤ ਮੰਦਰ ਉਸਰਹਿ' ਜੋ ਆਪ ਨੂੰ ਬੜਾ ਪਿਆਰਾ ਸੀ, ਬੜੇ ਵੈਰਾਗ ਦੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਗਾਵਿਆ।

ਹੁਣ ਧਰਮਸਾਲ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਗਤ ਦਾ ਸਤਿਸੰਗ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪਾਂਡਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਰਹੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਰਤੀ ਵੇਲੇ ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਰਾਜਾ ਵੀ ਕੀਰਤੀ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਰਿਆਂ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਰਤੀ ਵੇਲੇ ਆਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਘੱਲੋ। ਸੋ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਿਨਯ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਅੱਪੜੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਚਰਜ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੀ ਆਰਤੀ ਹੈ? ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਥ ਦੀ ਆਰਤੀ ਰੋਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਗ਼ੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਂ ਬਈ ਚੱਲਾਂਗੇ, ਸਿਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਚੱਲਾਂਗੇ, ਕਹੁ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਅੱਜ ਆਵਾਂਗੇ।

ਪਾਂਡੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਸਾਰੀ ਗੁਰਾਂ ਵਲ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਚਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਰਜ ਕੱਢ ਲਈਏ। ਜੇ ਆਪ ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਆਉ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਰਚਾ ਬਣਿਆ ਰਹੂ ਅਤੇ ਇਹ ਨਵੀਂ ਸੰਗਤ ਮੰਦਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਊ ਤੇ ਸਾਡਾ ਤੋਰਾ ਤੁਰਿਆ ਰਹੂ। ਪਰ ਚੋਜੀ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੀ ਸੰਕਲਪ ਤੋਂ ਟੁਰ ਪਏ ਤੇ ਆਰਤੀ ਵੇਲੇ ਆ ਅੱਪੜੇ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਆਦਰ ਨਾਲ ਬਿਠਾਇਆ। ਆਰਤੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਕ ਸੋਨੇ ਦਾ ਥਾਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੀਰੇ ਮੋਤੀ ਜੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਵਿਚਕਾਰ ਚਉਮੁਖੀਆ ਦੀਵਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ, ਘਿਉ ਤੇ ਬੱਤੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਥਾਲ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਰਕੇਬੀ ਪਰ ਸੰਦਲ ਬੂਰ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਤੇ ਮੁਸ਼ਕ ਕਾਫੂਰ ਦੀ ਡਲੀ ਰੱਖੀ ਸੀ ਤੇ ਅੱਗ ਲਾਈ ਸੀ। ਮੂਰਤੀ ਪਰ ਚੌਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਢੋਲਕੀ ਵਜ ਪਈ। ਛੈਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ, ਨਾਲ ਬੀਨ ਛਿੜ ਪਈ, ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਅਦਬ ਬਾਲ ਉਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਆਰਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਲਕੜੇ ਜਿਹੇ ਉੱਠੇ, ਪਿੱਛੇ ਹਟੇ ਤੇ ਪਰੇ ਵਾਰ ਓਥੇ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਜਿਥੇ ਕਿ ਛੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਸਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਏਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ, ਇਕ ਲੰਮਾਂ ਸਾਹ ਲਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਅਡੋਲ ਹੋ ਗਏ। ਐਸੇ ਟਿਕੇ ਕਿ ਅੰਦਰ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਆਰਤੀ ਬੀ ਮੁੱਕ ਗਈ, ਪਰ ਆਪ ਅਜੇ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੈਣ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਅਚਰਜ ਤੌਰ ਤੇ ਰਸਭਿੰਨਤੀ ਭਿੰਜ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਸਲਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੋਈ-ਕੋਈ ਟੋਪਾ ਤੁੱਲ ਮੋਤੀ ਵਾਂਗ ਅੱਖ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗੱਲੂਾਂ ਤੇ ਆ-ਆ ਦਮਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਫੁਹਾਰ ਪੈ ਰਹੀ ਅਜਬ ਸੁਹਣੀ ਤਰੋਂਤ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੱਥਾ ਖਿੜਿਆ ਹੈ, ਡਲੁਕ ਵਿਸਮਾਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਪਿਆਰ ਦੀ ਖਿੱਚ ਅਗੰਮੀ ਐਉਂ ਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮੇਘ ਤੋਂ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਆਰਤੀ ਮੁਕਾ ਕੇ ਜਦ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਏ। ਰਾਜੇ ਪੁਛਿਆ, "ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਾਂ ਹੈਂ? ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਓਹ ਸ਼ਾਇਦ ਖਿਸਕ ਗਏ, ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਹੁਣ ਭਾਲ ਹੋਈ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਖੁਲ੍ਹੇ ਅੰਬਰ ਹੇਠ ਪਰੇ ਵਾਰ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਰਾਜਾ ਕੁਛ ਹੈਰਾਨ, ਕੁਛ ਗੁੱਸੇ ਭਰਿਆ ਉਠਿਆ, ਨਾਲ ਲੋਕ ਭੀ ਉੱਠੇ, ਪੰਡਾਂ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਰਾਜ ਭੀ ਵਿਚ ਸਨ। ਜਦ ਪਾਸ ਵਾਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਕਦੇ ਨਾ ਡਿੱਠੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਠਿਠੰਬਰ ਗਏ। ਰਾਜਾ ਬੀ ਅਝੱਕ ਗਿਆ। ਕੁਛ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ 'ਧੰਨ ਕਰਤਾਰ!' 'ਧੰਨ ਕਰਤਾਰ!' ਆਖਿਆ ਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਬੈਠੇ ਹੁਣ ਰਾਜੇ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਆਖਿਆ-

ਗੁਰੂ ਜੀ! ਆਪ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਅਸੀਂ ਤੁਸਾਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਜਗਨ ਨਾਥ ਜੀ ਦੀ ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵਾਂਗੇ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਖਿਸਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਚਲੇ ਆਏ। ਇਹ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸੀ?

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਆ ਰਾਜਾ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਥ ਦੀ ਆਰਤੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪੂ ਉਸ ਦੀ ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

ਰਾਜਾ (ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ) - ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, (ਪਾਸੇ ਤੱਕ ਕੇ) ਕਿਉਂ ਬਈ?

ਸਾਰੇ - ਜੀ ਸਰਕਾਰ! ਸਾਰੇ ਆਰਤੀ ਉਤਾਰ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ।

ਰਾਜਾ - ਆਪ ਬਚਨ ਦੇ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਬਈ ਰਾਜਾ! ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਥ ਦੀ ਆਰਤੀ ਅਸਾਂ ਕੀਤੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਜਗਤ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਅਨਾਥ ਦੀ ਅਨਾਰਤੀ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਹੋਵੋਗੇ, ਤਾਂ ਤੇ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਹੋਵੋਗੇ।

ਰਾਜਾ (ਘਬਰਾ ਕੇ) - ਹਮ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਜੇ ਜਗਤ ਦਾ ਨਾਥ ਹੈ, ਜਗਤ ਓਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਓਹ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਸਵਾਮੀ ਦੀ ਆਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਆਪ ਚੇਤਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਚੇਤਨ ਓਸ ਨੂੰ ਘੜਦੇ ਹਨ ਪਹਿਨਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਓਹ ਜਗਤ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਅਨਾਥ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਜਗਤ ਓਸ ਨੂੰ ਪੂਜੇ, ਚਾਹੇ ਅਨਾਦਰ ਕਰੇ। ਆਰਤੀ ਕਰਨੀ, ਆਰਤ ਹੋ ਕੇ ਨਿਉਂ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ। ਆਪਣੇ ਕਰਨਹਾਰ ਅੱਗੇ ਨਿਉਂਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਰਤੀ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਆਰਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਅੱਗੇ ਆਰਤੀ ਕਰਨੀ ਅਨਾਰਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਰਾਜਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸੋਚੀਂ ਭੀ ਪੈ ਗਿਆ, ਪਰ ਤਪ ਭੀ ਉਠਿਆ। ਢੇਰ ਸਿਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਬੋਲਿਆ - ਕੀਹ ਆਰਤੀ ਕੀਤੀ ਨੇ, ਸੁਣਾਓ ਤਾਂ ਸਹੀ? ਉਸ ਦੇ ਇਹ ਆਖਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਜੋ ਪਾਸ ਆਯਾ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਰਬਾਬ ਛੇੜ ਬੈਠਾ। ਆਪ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਉਵੇਂ ਉਚੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹੋ ਤੋਲ ਭਿੰਨੀ ਰਸ ਭਿੰਨਤੀ ਛਬੀ ਛਾ ਗਈ। ਸ਼ਬਦ ਧਨਾਸਰੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਸੁਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ -

ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਗਗਨ ਮੈ ਥਾਲੁ ਰਵਿ ਚੰਦੁ ਦੀਪਕ ਬਨੇ

ਤਾਰਿਕਾ ਮੰਡਲ ਜਨਕ ਮੋਤੀ ॥

ਧੂਪੁ ਮਲਆਨਲੋ ਪਵਣੁ ਚਵਰੋ ਕਰੇ

ਸਗਲ ਬਨਰਾਇ ਫੁਲੰਤ ਜੋਤੀ ॥ ੧ ॥

ਕੈਸੀ ਆਰਤੀ ਹੋਇ ॥ ਭਵ ਖੰਡਨਾ ਤੇਰੀ ਆਰਤੀ ॥

ਅਨਹਤਾ ਸਬਦ ਵਾਜੰਤ ਭੇਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਸਹਸ ਤਵ ਨੈਨ ਨਨ ਨੈਨ ਹਹਿ ਤੋਹਿ ਕਉ

ਸਹਸ ਮੁਰਤਿ ਨਨਾ ਏਕ ਤੋਹੀ ॥

ਸਹਸ ਪਦ ਬਿਮਲ ਨਨ ਏਕ ਪਦ ਗੰਧ ਬਿਨੁ

ਸਹਸ ਤਵ ਗੰਧ ਇਵ ਚਲਤ ਮੋਹੀ ॥ ੨ ॥

ਸਭ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈ ਸੋਇ ॥

ਤਿਸ ਦੈ ਚਾਨਣਿ ਸਭ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਇ ॥

ਗੁਰ ਸਾਖੀ ਜੋਤਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥

ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੁ ਆਰਤੀ ਹੋਇ ॥ ੩ ॥

ਹਰਿ ਚਰਣ ਕਵਲ ਮਕਰੰਦ ਲੋਭਿਤ

ਮਨੋ ਅਨਦਿਨੋ ਮੋਹਿ ਆਹੀ ਪਿਆਸਾ ॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਲੁ ਦੇਹਿ ਨਾਨਕ ਸਾਰਿੰਗ ਕਉ

ਹੋਇ ਜਾ ਤੇ ਤੇਰੈ ਨਾਇ ਵਾਸਾ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥

ਅੰਗ - ੧੩

ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਾਜੇ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਬੋਲੇ - ਹੇ ਰਾਜਨ! ਜੇ ਜਗਤ ਦਾ ਨਾਥ ਹੈ, ਸੇ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਲੁਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਦੀ ਆਰਤੀ ਇਕ ਥਾਲ ਤੇ ਟਿਮਟਿਮੇ ਦੀਵੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਜੇ ਆਕਾਸ਼ ਹੈ, ਜੇ ਸਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਇਕ ਥਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਚੰਦ, ਸੂਰਜ, ਦੀਵੇ, ਤਾਰਾ ਮੰਡਲ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮੋਤੀ ਜੜਤ ਵਾਂਗੂੰ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਜਗਤ ਦੇ ਚੰਦਨ ਬਨਾਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਧੂਪ ਧੁਖ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਵਨ ਚੌਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਬਨਾਂ ਦੇ ਫੁਲ ਪੁਸ਼ਪ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਨਾਹਦ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਆਰਤੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਦੇ ਵਿਸਮਾਦ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣਾ, ਦੱਸ ਉਸ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਆਰਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਰਾਜਾ - ਕਿਆ ਉਸ ਜਗਤ ਨਾਥ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਰਤੀ ਵੇਖਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਉਸ ਦਾ ਨੱਕ ਹੈ ਕਿ ਸੁੰਘਦਾ ਹੈ? ਪੈਰ ਹਨ ਕਿ ਚੱਲ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਓਸ ਦੀ ਕੋਈ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੰਦਰੇ ਧਾਰੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅੱਖਾਂ ਓਸ ਦੀਆਂ ਜਾਣੋਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹੈ। ਉਹ ਇੰਦ੍ਰੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਪਰ ਸਰਬੱਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਹਰ ਸੈ ਦਾ ਆਪ ਰਸਿਕ ਤੇ ਰਸਿਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇੰਦ੍ਰੇ ਧਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪੰਜ ਭੱਤਕ ਪੈਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਓਹ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵੇਗਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਵੇਗਵਾਨ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਨਣਾ ਹੈ, ਓਸ ਦਾ ਚਾਨਣਾ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਓਸ ਦੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਹਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਉਸ ਨੇ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਪਰ ਸਭ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਉਸ ਨੇ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਰਾਜਾ - ਐਸਾ ਜੇ ਅਗੰਮ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਕੋਈ ਕਿੱਕੂ ਜਾਣੇ?

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਉਸ ਦੀ ਜੋਤਿ ਸਭ ਨੂੰ ਜਯੋਤੀ ਮਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਾ ਨਹੀਂ ਲਖਾ ਰਹੀ, ਉਸ ਜਯੋਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਲੱਖਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈਏ ਤਾਂ।

ਰਾਜਾ - ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਹੈ?

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਜਗਤ ਵਿਚ ਹੈ।

ਰਾਜਾ - ਉਹ ਕਿਥੇ ਹੈ?

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਜਿਥੇ ਲੋੜ ਤੇ ਭਾਵਨੀ ਹੈ।

ਰਾਜਾ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਿਆ, ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਨਾਥ ਦੀ ਆਰਤੀ ਸੁਣੀ, ਆਰਤੀ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝੇ, ਅੰਦਰ ਸੋਝੀ ਹੋ ਆਈ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀ ਘੜੀ ਮੂਰਤ ਪੂਜਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਘੜਿਆ ਉਸ ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੀ ਕੋਈ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕੀਤੀ! ਸਰਬ ਪੂਜਾ ਉਸ ਮਹਾਂ ਜਯੋਤੀ ਵਾਸਤੇ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਭੁਲੇਵੇਂ ਜੜ੍ਹ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅੱਗੇ ਆਰਤ ਹੋ ਹੋ ਆਰਤੀ ਕੀਤੀ। ਸੋਚਾਂ ਸੱਚ ਹਨ, ਸੱਚ ਦਮਕ ਮਾਰਦਾ ਸੀ, ਕੁਛ ਲੋਕ ਲਾਜ ਦਬਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਸੂਰਜ ਜਦ ਚੜ੍ਹੇ ਚਾਹੇ ਪੂਰੇ ਵਲ ਨੂੰ ਘਟਾਂ ਭੀ ਹੋਣ ਉਹ ਆਖਰ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਪੜਦੇ ਪਾੜ ਨਿਕਲ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਰਾਜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਇਆ, ਦਿਲ ਪਾਟ ਪਿਆ ਤੇ ਰਾਜਾ ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ਹੇ ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੇ ਪਿਆਰੇ! ਕੋਈ ਸੋਝੀ ਪਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਸੋਝੀ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਰਾਜਨ! ਉਹ ਜਯੋਤੀ ਸਰੂਪ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕਿ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਫੇਰ ਸੁਖ ਵਿਚ ਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਾਈਂ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਆ, ਉਸ ਅੱਗੇ ਆਰਤ ਹੋ, ਕੀਰਤੀ ਕਰ, ਸਦਾ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਰਹੁ, ਤੇਰਾ ਮਨ ਉੱਚਾ ਉਠ ਆਵੇਗਾ, ਰੌਂ ਫਿਰੇਗੀ, ਅੰਦਰ ਉਸਰੇਗੀ ਆਵੇਗੀ, ਜਾਗ੍ਰਤ ਹੋ ਆਵੇਗੀ, ਉਸ ਜਾਗ ਵਿਚ ਜੀਉ। ਹੇ ਰਾਜਾ! ਭਲੇ ਇਨਸਾਨ ਜਗਤ ਵਿਚ ਹਨ, ਨੇਕੀ, ਪੁੰਨ, ਭਲਿਆਈ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦ ਤਕ ਅੰਦਰ ਜਾਗ ਨਹੀਂ ਤਦ ਤਕ ਉੱਚਾ ਤੇ ਅਸਲੀ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ, ਜੀਵਨ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵ ਮੁਰਦਾ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਸੁਹਾਵਾ ਹੈ, ਰੰਗ ਕੋਮਲਤਾ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਫੁੱਲ ਉਹ ਸਫਲ ਹੈ ਜੋ ਸੁਗੰਧੀ ਨਾਲ ਲਪਟਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਗ੍ਰਤ ਹੋਵੇ, ਦਿਲ ਉਮਾਹ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਰਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਝਰਨਾਟ ਹੋਵੇ, ਆਤਮ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਮਾਹ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਨਰ ਸਫਲ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਉਚੇਰੇ ਜੀਵ ਹਾਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਉਹ ਉਚੇਰਾ ਜੀਵ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਓਤ ਪੋਤ ਵਜਦੀ ਹੈ। ਜੀਵ ਦੀ ਆਰਤੀ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਵਿਖੇ ਜਾ ਟਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਚਰਨਾਂ ਕਮਲਾਂ ਤੋਂ ਮਿਹਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਵਜਦੀ ਹੈ। ਰਸ ਰੰਗ ਦੀ ਸਾਂਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੇ ਰਾਜਨ! ਪੂਜਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਾਨ ਨਹੀਂ।

ਰਾਜਾ - ਸੱਤਿ ਹੈ। ਹੇ ਭਗਵਨ! ਉਮਰਾ ਇਸੇ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਣੀ ਫਿਰ ਪਾ ਦਿਓ ਜੋ ਜੀ ਪਈਏ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਾ ਵੱਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖਯ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਡਾਢੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਹੁ -

'ਵਾਹਿਗੁਰੂ'

ਕਰ ਪ੍ਰਤੀਤ -

ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਦੇਖ ਅੰਦਰ ਹੁਲਾਰਾ -

ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਕਿਸੇ ਅਚਰਜ ਝਰਨਾਟ ਛਿੜਵੀਂ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਦਾਤਾ ਸਾਈਂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਕਿ ਰਾਜਾ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਕਰਦਾ ਅੰਦਰ ਗੁੰਮ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਗੁੰਮ ਹੁੰਦਾ-ਹੁੰਦਾ ਮੁੜ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਠੰਢ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਕ ਜਾਗ੍ਰਤ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ, ਆਪ ਉੱਚਾ-ਉੱਚਾ, ਪਰ ਸੀਤਲ ਤੇ ਦੇਖਣਹਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਨਮਨੀ (ਮਨ ਦੇ ਉੱਚੇ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ) ਲਹਿਰ ਟਕਰਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਧੁਨਿ ਆਪੂੰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਸੁਆਦ ਅਗੰਮੀ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਰਸ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਚਰਨੀ ਢੱਠਾ। ਤਾਰਨਹਾਰ ਦਾਤੇ ਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਆਖਿਆ - ਨਿਹਾਲ।

ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਰਾਜਾ, ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਗਈ ਸੰਗਤ। ਨਿਰਵੈਰ ਦਾਤੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੇ ਸੁੱਤੇ ਜਗਾ ਦਿਤੇ, ਮੋਏ ਜਿਵਾ ਦਿਤੇ, ਰੱਬ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਜੋੜ ਦਿਤੇ, ਅਗੰਮ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਰੋਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਖੋਲ ਦਿਤੇ, ਹਾਂ ਜੀ, 'ਨਾਮ ਧਰੀਕ' ਕਰ ਦਿਤੇ।

ਪੂਰੀ ਵਿਚ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ, ਧਰਮਸਾਲ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਟਰ ਪਿਆ। ਐਉਂ ਰੇਤ ਥਲਿਆਂ ਵਿਚ ਖਜੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਝੰਗੀਆਂ ਤੇ ਚਸ਼ਮੇ ਲਾ ਕੇ ਬਾਬਾ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੰਗਤਾਂ ਜੋ ਜੀ ਉਠਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਬਾਬੇ ਤੋਂ ਵਿਛੁੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ, ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਹੁਕਮ ਦੀ ਥਾਰ ਮਗਰ ਉੱਠ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਰਰਹੋਂ ਦਾ ਅਜਬ ਨਕਸ਼ਾ ਬੱਝਦਾ ਹੈ, ਛੇਕੜ ਰਜਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਰਵਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਮਰ ਜੀਵਨ-ਸਤਿਸੰਗ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਆਸਰੇ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨਾਲ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਮਿਲੇ ਜੀਵਨ, ਸਫਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਉਂ ਦੋ ਤ੍ਰੈ ਮਹੀਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਓਥੇ ਰਹੇ, ਫੇਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਓਥੋਂ ਰਵਦੇ ਰਹੇ।

'ਚਲਦਾ.....!'

ਨਾਮ-ਜਪ-ਸਿਮਰਨ: ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ?

ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਫਰਵਰੀ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-51)

ਸਿਮਰਨ ਸਰਵੋਤਮ ਕਰਮ ਧਰਮ

ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਹੀ ਸਰਵੋਤਮ ਕਰਮ ਅਤੇ ਸਰਵੋਤਮ ਧਰਮ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਤਮਕ-ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ, ਅਠ-ਸਠ ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਹੋਮ-ਜਗ, ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਪਾਠ, ਸਾਰੀ ਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਕੋਈ ਆਤਮਕ ਲਾਭ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਚਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕੇਵਲ ਐਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਪ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੰਨ ਕੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਕ-ਰਸ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਜਗਤ ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਭਟਕ-ਭਟਕ ਕੇ ਗ਼ਾਫਲ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਸੁਤਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਆਯੂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇਸ ਨੀਂਦ ਵਿਚੋਂ ਜਗਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਜਾਗਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਮਾਤਮ-ਨਾਮ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਤਮਕ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ -

ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ਪੁੰਨ ਪਾਪ ਬੀਚਾਰਦੇ ਤਤੈ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣੀ ॥
ਤਤੈ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣੀ ਗੁਰੂ ਬਾਝਹੁ ਤਤੈ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣੀ ॥
ਤਿਹੀ ਗੁਣੀ ਸੰਸਾਰੁ ਭ੍ਰਮਿ ਸੁਤਾ ਸੁਤਿਆ ਰੈਣਿ ਵਿਹਾਣੀ ॥
ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਸੇ ਜਨ ਜਾਗੇ
ਜਿਨਾ ਹਰਿ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਬੋਲਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ॥
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸੋ ਤਤੁ ਪਾਏ
ਜਿਸ ਨੋ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗੈ
ਜਾਗਤ ਰੈਣਿ ਵਿਹਾਣੀ ॥ ੨੭ ॥ ਅੰਗ- ੯੨੦

ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੀ ਤਰਕ-ਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡੀ ਰਸਮਾਂ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਫਜ਼ੂਲ ਤੇ ਘਟੀਆ ਦੱਸਿਆ ਹੈ -

ਬਹੁ ਸਾਸਤ੍ਰੁ ਬਹੁ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਪੇਖੇ ਸਰਬ ਫਢੋਲਿ ॥
ਪੂਜਸਿ ਨਾਹੀ ਹਰਿ ਹਰੇ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਅਮੋਲ ॥ ੧ ॥
ਅੰਗ- ੨੬੫

ਵੇਦ-ਮੰਤਰਾਂ ਦੇ ਜਾਪ, ਕਠਨ ਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤਪਾਉਣਾ, ਜੋਗ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਕਰਮ-ਕਾਂਡੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਭਰਮਣ, ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਅਤੇ ਹਵਨ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਰੱਤੀ-ਰੱਤੀ ਕਟਵਾਉਣ ਅਤੇ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸਾੜ

ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਵਰਤਾਂ ਦੇ ਬੰਧੇਜ, ਲੰਮੇਰੀ ਉਮਰਾ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਭਰਮਣ, ਉਪਰਾਮ ਹੋ ਕੇ ਤਪ ਸਾਧਨਾ, ਅੱਗ ਵਿਚ ਜਿੰਦ ਹਵਨ ਕਰਨੀ, ਸੋਨਾ, ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਦਾਨ, ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਸਨ, ਜੈਨੀਆਂ ਦੇ ਕਠਨ ਸਾਧਨ ਤੇ ਸੰਜਮ, ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਚਤਰਾਈਆਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖ ਇਤਿਆਦਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਿਆਂ ਭੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਸੁਰਖਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਦਾ, ਸਗੋਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਨੂੰ ਜਮਰਾਜ ਡੰਨ ਲਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਇਹੋ ਇਕ ਸਾਧਨ ਹੈ -

ਅਵਰ ਕਰਤੂਤਿ ਸਗਲੀ ਜਮੁ ਡਾਨੈ ॥
ਗੋਵਿੰਦ ਭਜਨ ਬਿਨੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਮਾਨੈ ॥.....
ਨਹੀ ਤੁਲਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਬੀਚਾਰ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਜਪੀਐ ਇਕ ਬਾਰ ॥ ੧ ॥੧,੩॥
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਸਮਸਰਿ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਗਤਿ ਪਾਹਿ ॥ ੨ ॥੨,੩॥
ਅੰਗ- ੨੬੫

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਰਮ ਇਹ ਹੈ - ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਚਰਣ। ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਰਸਮ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਭੈੜੀ ਮਤ ਦੀ ਮੈਲ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ, ਸਾਰੇ ਉਦਮਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਉਦਮ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਜਸ ਕੰਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਜੀਭ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਹੋਰ ਸਭ ਬੋਲਣ ਸੁਣਨ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਤਮ ਹੈ। ਜਿਸ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਰਮੁ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮੁ ॥
ਸਗਲ ਕ੍ਰਿਆ ਮਹਿ ਉਤਮ ਕਿਰਿਆ ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਦੁਰਮਤਿ ਮਲੁ ਹਿਰਿਆ ॥
ਸਗਲ ਉਦਮ ਮਹਿ ਉਦਮੁ ਭਲਾ ॥
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਜੀਅ ਸਦਾ ॥
ਸਗਲ ਬਾਨੀ ਮਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਨੀ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਜਸੁ ਸੁਨਿ ਰਸਨ ਬਖਾਨੀ ॥
ਸਗਲ ਥਾਨ ਤੇ ਓਹੁ ਉਤਮ ਥਾਨੁ ॥
ਨਾਨਕ ਜਿਹ ਘਟਿ ਵਸੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ॥ ੮ ॥ ੩ ॥

ਅੰਗ - ੨੬੬

ਗੁਰੂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ

ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਦਾਤ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਿਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਮਨੋਰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਿਲ ਜਾਣ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ, ਅੰਦਰੋਂ ਜੁੜ ਜਾਣ ਨਾਲ, ਅੰਦਰ ਖਿੜਾਉ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਡੋਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮਨ ਵਿਚ ਮਾਨੋ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਵਾਜੇ ਵੱਜਦੇ ਹਨ। ਐਸਾ ਆਤਮਕ ਅਨੰਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਮਾਨੋ ਸੋਹਣੇ ਰਾਗ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਰਾਗਣੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਵਣ ਆ ਗਏ ਹੋਣ -

ਅਨੰਦ ਭਇਆ ਮੇਰੀ ਮਾਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਤ ਪਾਇਆ ਸਹਜ ਸੇਤੀ

ਮਨਿ ਵਜੀਆ ਵਾਧਾਈਆ ॥

ਰਾਗ ਰਤਨ ਪਰਵਾਰ ਪਰੀਆ ਸਬਦ ਗਾਵਣ ਆਈਆ ॥

ਸਬਦੇ ਤ ਗਾਵਹੁ ਹਰੀ ਕੇਰਾ ਮਨਿ ਜਿਨੀ ਵਸਾਇਆ ॥

ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਅਨੰਦੁ ਹੋਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ ॥ ੧ ॥

ਅੰਗ - ੯੧੭

ਵਿਪਰੀਤ ਇਸ ਦੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾ ਆਤਮਕ ਅਨੰਦ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪੁਭਾਵ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਅਨੇਕਾਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਏਥੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਹੀ ਸਹੀ ਜੀਵਨ-ਮਾਰਗ ਦਰਸਾਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨਮੁਖ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ -

ਜੇ ਕੇ ਗੁਰ ਤੇ ਵੇਮੁਖੁ ਹੋਵੈ ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ ॥

ਪਾਵੈ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਰ ਥੈ ਕੋਈ ਪੁਛਹੁ ਬਿਬੇਕੀਆ ਜਾਏ ॥

ਅਨੇਕ ਜੂਨੀ ਭਰਮਿ ਆਵੈ

ਵਿਣੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਏ ॥

ਫਿਰਿ ਮੁਕਤਿ ਪਾਏ ਲਾਗਿ ਚਰਣੀ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਬਦ ਸੁਣਾਏ ॥

ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਵੀਚਾਰਿ ਦੇਖਹੁ

ਵਿਣੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਏ ॥ ੨੨ ॥ ਅੰਗ - ੯੨੦

ਮੋਹ ਦੇ ਬੰਧਨ ਕੱਟਣ ਲਈ, ਜੂਨਾਂ ਦੀ ਭਟਕਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾਮ-ਰਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆਵੱਸ਼ਕ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹਿਰਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ -

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੇ ॥

ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜਨੁ ਮਾਨੈ

ਪਰਤਖਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ੫ ॥

ਅੰਗ - ੯੮੨

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਆਤਮਕ-ਹੁਲਾਰੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ, ਸਭ ਬਾਣੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਗਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ -

ਆਵਹੁ ਸਿਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰਿਹੋ ਗਾਵਹੁ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥

ਬਾਣੀ ਤ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰੂ ਕੇਰੀ ਬਾਣੀਆ ਸਿਰਿ ਬਾਣੀ ॥

ਜਿਨ ਕਉ ਨਦਰਿ ਕਰਮੁ ਹੋਵੈ ਹਿਰਦੈ ਤਿਨਾ ਸਮਾਣੀ ॥

ਪੀਵਹੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਦਾ ਰਹਹੁ ਹਰਿ ਰੰਗਿ

ਜਪਿਹੁ ਸਾਰਿਗਪਾਣੀ ॥

ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸਦਾ ਗਾਵਹੁ ਏਹ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ੨੩ ॥

ਅੰਗ- ੯੨੦

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸਾਧਾਰਨ ਗੀਤ ਨਹੀਂ, ਬ੍ਰਹਮ ਬੀਚਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਮੋਲਕ ਦਾਤ ਹੈ, ਕੀਮਤੀ ਰਤਨ ਜਵਾਹਰ ਹੀਰਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਮਨ ਟਿਕ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮ-ਨਾਮ-ਹੀਰਾ ਅੰਦਰ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਮਾਨੋ ਇਕ ਰਤਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ-ਰੂਪ-ਹੀਰਾ ਜੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦਾਤਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ -

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਰਤੰਨੁ ਹੈ ਹੀਰੇ ਜਿਤੁ ਜੜਾਉ ॥

ਸਬਦੁ ਰਤਨੁ ਜਿਤੁ ਮੰਨੁ ਲਾਗਾ ਏਹੁ ਹੋਆ ਸਮਾਉ ॥

ਸਬਦੁ ਸੇਤੀ ਮਨੁ ਮਿਲਿਆ ਸਚੈ ਲਾਇਆ ਭਾਉ ॥

ਆਪੇ ਹੀਰਾ ਰਤਨੁ ਆਪੇ ਜਿਸ ਨੋ ਦੇਇ ਬੁਝਾਇ ॥

ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸਬਦੁ ਰਤਨੁ ਹੈ ਹੀਰਾ ਜਿਤੁ ਜੜਾਉ ॥ ੨੫ ॥

ਅੰਗ - ੯੨੦

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਤ-ਸਰੂਪ ਬਾਣੀ, ਸੋਹਣਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸ਼ਬਦ ਆਤਮਕ ਅਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਗੀਤ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਆਤਮਕ ਅਨੰਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਆਤਮਕ-ਅਨੰਦ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ -

ਏਹੁ ਸੋਹਿਲਾ ਸਬਦੁ ਸੁਹਾਵਾ ॥

ਸਬਦੇ ਸੁਹਾਵਾ ਸਦਾ ਸੋਹਿਲਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਣਾਇਆ ॥

ਏਹੁ ਤਿਨ ਕੈ ਮੰਨਿ ਵਸਿਆ

ਜਿਨ ਯੁਰਹੁ ਲਿਖਿਆ ਆਇਆ ॥

ਇਕਿ ਫਿਰਹਿ ਘਨੇਰੇ ਕਰਹਿ ਗਲਾ

ਗਲੀ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਇਆ ॥

ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸਬਦੁ ਸੋਹਿਲਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਣਾਇਆ ॥ ੧੬ ॥

ਅੰਗ- ੯੧੯

ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਲਾਹ ਵਾਲਾ ਇਹ ਅਨੰਦ-ਮਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਗੀਤ, ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ, ਸਾਧ-ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਬੈਠ

ਕੇ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ -
 ਏਹੁ ਸਾਚਾ ਸੋਹਿਲਾ ਸਾਚੈ ਘਰਿ ਗਾਵਹੁ ॥
 ਗਾਵਹੁ ਤ ਸੋਹਿਲਾ ਘਰਿ ਸਾਚੈ ਜਿਥੈ ਸਦਾ ਸਚੁ ਧਿਆਵਹੇ ॥
 ਸਚੇ ਧਿਆਵਹਿ ਜਾ ਤੁਧੁ ਭਾਵਹਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਿਨਾ ਬੁਝਾਵਹੇ ॥
 ਇਹੁ ਸਚੁ ਸਭਨਾ ਕਾ ਖਸਮੁ ਹੈ
 ਜਿਸੁ ਬਖਸੇ ਸੇ ਜਨੁ ਪਾਵਹੇ ॥
 ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸਚੁ ਸੋਹਿਲਾ ਸਚੈ ਘਰਿ ਗਾਵਹੇ ॥ ੩੯ ॥

ਅੰਗ - ੯੨੨

ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ, ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਗਾਇਨ ਦਾ ਲਾਭ ਕੀ ਹੈ? ਜੇ ਲਾਭ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਹਨ, ਓਹੀ ਲਾਭ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਗਾਇਨ ਰਾਹੀਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਣ ਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਸਥਿਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਪਰਮਾਤਮ-ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਪਰਮਾਤਮ-ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਦੀਵ-ਕਾਲ ਲਈ ਚੇਤੇ ਵਿਚ, ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਥਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਜ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਕੋ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਇਕੋ ਮਾਰਗ ਦੇ ਦੋ ਅੰਗ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਨੰਦਮਈ ਬਾਣੀ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ? ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ ਸੁਣਨ, ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੋੜਾਂ ਮੁਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਲਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰਮ-ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਚਿੰਤਾ-ਝੋਰੇ ਮਨ ਤੋਂ ਲਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦੁਖ ਰੋਗ, ਕਲੇਸ਼ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਹਿਰਦਾ ਖਿੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਇਕ-ਰਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਅਨਹਦ-ਨਾਦ ਵਜਦਾ ਹੈ। ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ -

ਅਨਦੁ ਸੁਣਹੁ ਵਡਭਾਗੀਹੋ ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ॥
 ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਇਆ ਉਤਰੇ ਸਗਲ ਵਿਸੂਰੇ ॥
 ਦੁਖ ਰੋਗ ਸੰਤਾਪ ਉਤਰੇ ਸੁਣੀ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥
 ਸੰਤ ਸਾਜਨ ਭਏ ਸਰਸੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਣੀ ॥
 ਸੁਣਤੇ ਪੁਨੀਤ ਕਹਤੇ ਪਵਿਤੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ ॥
 ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕੁ ਗੁਰ ਚਰਣ ਲਾਗੇ
 ਵਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰੇ ॥ ੪੦ ॥

ਅੰਗ - ੯੨੨

ਏਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਦਿਲੋਂ ਸਾਂਝ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਦਾ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਰਵੋਤਮ ਸਾਧਨ ਹੈ -

ਪੂਰਾ ਬਾਟ ਬਣਾਇਆ ਪੂਰੈ ਵੇਖਹੁ ਏਕ ਸਮਾਨਾ ॥
 ਇਸੁ ਪਰਪੰਚ ਮਹਿ ਸਾਚੇ ਨਾਮ ਕੀ ਵਡਿਆਈ
 ਮਤੁ ਕੇ ਧਰਹੁ ਗੁਮਾਨਾ ॥ ੧ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮਤਿ ਆਵੈ
 ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਮਾਹਿ ਸਮਾਨਾ ॥
 ਇਹ ਬਾਣੀ ਜੋ ਜੀਅਹੁ ਜਾਣੈ
 ਤਿਸੁ ਅੰਤਰਿ ਰਵੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਚਹੁ ਜੁਗਾ ਕਾ ਹੁਣਿ ਨਿਬੇੜਾ ਨਰ ਮਨੁਖਾ ਨੇ ਏਕੁ ਨਿਧਾਨਾ ॥
 ਜਤੁ ਸੰਜਮ ਤੀਰਥ ਓਨਾ ਜੁਗਾ ਕਾ ਧਰਮੁ ਹੈ
 ਕਲਿ ਮਹਿ ਕੀਰਤਿ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥ ੨ ॥
 ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਆਪੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮੁ ਹੈ
 ਸੋਧਿ ਦੇਖਹੁ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨਾ ॥
 ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਿਨੀ ਧਿਆਇਆ ਹਰਿ ਹਰਿ
 ਜਗਿ ਤੇ ਪੂਰੇ ਪਰਵਾਨਾ ॥ ੩ ॥
 ਕਹਤ ਨਾਨਕੁ ਸਚੇ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਏ
 ਚੁਕੈ ਮਨਿ ਅਭਿਮਾਨਾ ॥
 ਕਹਤ ਸੁਣਤ ਸਭੇ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ
 ਮਾਨਤ ਪਾਹਿ ਨਿਧਾਨਾ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥

ਅੰਗ - ੨੯੮

ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਵੀ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਚਾਰਾਂ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਮਤਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਜਤ ਸਤ ਸੰਜਮ ਤੀਰਥ ਆਦਿਕ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰੇ। ਇਸ ਜੁਗ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਤੋਂ ਹੀ ਇਜ਼ਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਾਮ-ਮੰਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ -

ਸਰਬ ਕਲਾ ਸੋਈ ਪਰਬੀਨ ॥
 ਨਾਮ ਮੰਤੁ ਜਾ ਕਉ ਗੁਰਿ ਦੀਨ ॥ ੩ ॥

ਅੰਗ- ੧੨੯੮

ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਖਸ਼ੇ ਨਾਮ-ਮੰਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਮੁਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

ਮਨਿ ਆਨੰਦੁ ਮੰਤੁ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ॥
 ਤ੍ਰਿਸਨ ਬੁਝੀ ਮਨੁ ਨਿਹਚਲੁ ਥੀਆ ॥ ੩ ॥

ਅੰਗ- ੩੮੭

ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਮੰਤਰ ਜਾਪ ਕਰਨ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ। ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ ਤਾਂ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਮੰਤਰ ਦੇ ਜਾਪ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਾਧਨ ਪੱਖ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਵੀ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਸੁਣਨਾ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਨਾਮ-ਜਾਪ ਦਾ ਹੀ ਦੂਜਾ ਢੰਗ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਰਮ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਹੋਣੇ ਆਵਸ਼ਕ ਹਨ -

ਸਚੁ ਮੰਤੁ ਤੁਮਾਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ॥
 ਸੀਤਲ ਪੁਰਖ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਸੁਜਾਣੀ ॥ ੨ ॥

ਅੰਗ - ੫੬੨

ਜੇ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜਾਪ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਪਾਠ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ, ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਥਿਰ ਕਰਨਾ ਹੈ -

ਗੁਰਿ ਮੰਤੁ ਅਵਖਧੁ ਨਾਮੁ ਦੀਨਾ
 ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਸੰਕਟ ਜੋਨਿ ਨ ਪਾਇ ॥

ਅੰਗ - ੧੦੦੨

ਸੁਆਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ (Inspired Thoughts of Swami Ram)

ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ
ਅਨੁਵਾਦਕ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਮਲਹੋਤਰਾ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਫਰਵਰੀ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-55)

ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ 'Spirituality transformation within and without ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ A call to humanity ਦਾ ਹੀ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਰੂਪ ਹੈ। ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਪਾਏ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਸਚਾਈ ਕੀ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਇਕ ਅੰਤਰ ਜਾਗਰਣ ਲਈ ਵਰਤਣਗੇ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।

'ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਇ ਨਿਹਕਾਮੀ ॥ ਤਿਸ ਕਉ ਹੋਤ ਪਰਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ॥' (ਅੰਗ-286) ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਖ ਸੰਤਾਪ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਈਏ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਵੀ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖਦੇ ਹੋ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ, ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਧਰਮਾਤਮਾ ਹੋ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਹੋ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ, 'ਜੇਹਾ ਬੀਜੈ ਸੋ ਲੁਣੈ ਕਰਮਾ ਸੰਦੜਾ ਖੇਤੁ ॥' (ਅੰਗ-134) ਪਰ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਲੜੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਘੁੰਮਣ-ਘੇਰੀ। ਫੇਰ ਉਹ ਮੰਦਰਾਂ ਚਰਚਾਂ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ, ਪੰਡਤਾਂ, ਸੁਆਮੀਆਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਸ਼ਟਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ। ਮੇਰਾ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਸ਼ਟਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਇਹ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਦੁਖ ਸੰਤਾਪ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ। ਸਵੈ ਰਚਿਤ ਕਸ਼ਟ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਬੰਧਨਾਂ

ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਸ਼ਟਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਰਾਹ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਹੋ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ। ਸੁਚੱਜੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਸੇਵਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਹੋਣਾ, ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਕੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਕੇਵਲ ਆਤਮ-ਤ੍ਰਿਪਤੀ, ਆਤਮ ਤੁਸਟੀ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦੁਖ, ਕਸ਼ਟ ਕੇਵਲ ਨਾ ਸਮਝੀ ਕਾਰਣ, ਸੁਆਰਥੀ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਹੀ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਪਾਅ ਹੈ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮ।

ਕਈ ਲੋਕ ਤਿਆਗ ਮਾਰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਦੂਸਰੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਲੋੜ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸੁਚੱਜੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਦੀ ਜਾਚ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲਿਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਲੋੜ ਹੈ ਕਮਲ ਫੁੱਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਚਿੱਕੜ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਗ ਉਸ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਤੁਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹੋ ਪਰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੁਹਾਡੇ ਉਤੇ ਨਾ ਪਵੇ। ਅਸੀਂ ਕਰਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤਾਂ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਧਨ ਹੈ ਉਹ ਕਰਮ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਫਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਫਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਮੁਕਤ ਹੋ।

ਅੱਜ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੇ ਸਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਐਨਾ ਗੰਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਅਪਵਿੱਤਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਹੋ ਕੇ ਕੁਛ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਹਿਮਾਲੀਆ ਤੋਂ ਆਇਆ, ਮੈਂ detroit ਇਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਆਇਆ,

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਲਈ ਕੁਛ ਕਰਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੋਕ ਪੁੱਛਣ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿਉਂ ਇਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੋਈ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਪੈਸੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਵਿਹਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਇਥੇ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਹੋ ਕੇ ਕੁਛ ਕਰੋ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਣਗੇ, ਫੇਰ ਤੁਹਾਡੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸੁਆਰਥੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਗੇ।

ਘਰ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖਿਆ

ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਲਾ, ਜਿਉਣ ਦੀ ਕਲਾ, ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਕਲਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ, ਨਾ ਹੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸੰਸਕਾਰ, ਬੀਜ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹੀ ਪੱਕੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਹੋਇਆਂ ਦੇ ਪਾਏ ਸੰਸਕਾਰ ਬਹੁਤ ਪੱਕੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਵਗੁਣ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਚ ਘਾਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੇਂਦਰ ਜਿਥੋਂ ਬੱਚੇ ਸਿਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੈ ਘਰ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦੀ, ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰਨ ਦੀ। ਜੇਕਰ ਘਰਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਜਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੰਗਠਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਉਦੋਂ ਤਕ ਇਕ ਨਵੇਂ ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਚੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿਤੀ ਜਾਣ ਲਗ ਪਵੇ, ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਨਫ਼ਰਤ, ਈਰਖਾ, ਸੁਆਰਥੀ ਹੋਣਾ, ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਕਿ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ, ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣਾ, ਥੋੜ੍ਹੀ-ਥੋੜ੍ਹੀ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣੀ, ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਸੌਖੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਸਥਿਰ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਜਾਓ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤਕ ਮਨ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ

ਲੋੜ ਹੈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣੀ। ਜੇਕਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜੋ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਹੈ, ਦੇਣਾ ਹੈ, ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਕਦੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਉਦਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਗੁਣ ਇਹ ਕੀਮਤਾਂ ਸਿਖਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਪਨਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਈਸਾਈ ਮਜ਼ਹਬ, ਜੂਡਾ (judaism) ਹਿੰਦੂ ਮਜ਼ਹਬ ਖਤਮ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰਕ ਰੂਪ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਕ ਰੂਪ ਖਤਮ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਹਬ ਹਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ, ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆਉਣੀ ਹੈ, ਵਰਤਣੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਵੰਡਣਾ, ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣਾ, ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ, ਫੇਰ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਪੱਖੋਂ, ਅਧਿਆਤਮਕ ਪੱਖੋਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਰਹਿ ਸਕਣਗੇ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ, ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦਾ। ਬੱਚੇ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸਿਖਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸਿਖਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਗਾ ਸਬੰਧ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਖੇੜਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੇ ਜੀਵਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਸਿਕੋ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਅਸੀਂ ਜੀਉਣਾ ਹੈ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਤਿਆਗ ਵੀ ਦੇਈਏ, ਫੇਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹਟ ਸਕਦੇ, ਦੌੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰੀਰ, ਸੁਆਸ, ਮਨ ਇਹ ਸਾਰੇ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਲੋਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਪਤੀ, ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੁਆਰਥੀ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੁਆਰਥੀ ਹੋ।

ਚਲਦਾ.....।'

ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕ ਜਨੋ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ!

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਟਰੱਸਟ ਵੱਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਸੱਚਖੰਡਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸਰਵਣ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟੀ.ਵੀ. ਤੇ ਸਬਸਕਰਾਇਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ ਜੀ।

ਫਾਸਟਵੇਅ ਕੇਬਲ ਟੀ.ਵੀ. ਨੈਟਵਰਕ
ਚੈਨਲ ਨੰਬਰ - 142 ਪੰਜਾਬ ਪਲੱਸ ਰਾਹੀਂ
ਸਮਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ - ਸਵੇਰੇ
4.45 ਤੋਂ 6.45 ਤੱਕ (2 ਘੰਟੇ)

ਸੱਚਖੰਡ ਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ

ਇਹ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਫਾਸਟਵੇਅ ਕੇਬਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਉਤੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਾਰੇ ਐਤਵਾਰ - ਸਮਾਂ-ਦੁਪਹਿਰ 12.00 ਤੋਂ 3.30 ਵਜੇ ਤੱਕ ।

ਚੇਤਿ - ਸੰਗਰਾਂਦ-14 ਮਾਰਚ, ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ (ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ 5.30 ਤੋਂ 8.00 ਵਜੇ ਤੱਕ)

ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ - 18 ਮਾਰਚ, ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ-ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ,
 (ਸਮਾਂ - ਸ਼ਾਮੀ 7.00 ਤੋਂ 9.00 ਵਜੇ ਤੱਕ)

ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀ

'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ/ਰਿਨਿਊਲ ਜਾਂ ਦਸਵੰਧ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਾਖਾ ਰਾਹੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਭਾਰਤ (INDIA)

ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ/ਰਿਨਿਊਲ ਭੇਜਣ ਲਈ

VGRMCT/Atam Marg Magazine

A/C No. 12861100000008, RTGS/IFSC Code - PSIB0021286,

Branch Code - C1286

ਦਸਵੰਧ ਭੇਜਣ ਲਈ -

Vishav Gurmat Roohani Mission Charitable Trust

A/C No. 12861100000005, RTGS/IFSC Code - PSIB0021286,

Branch Code - C1286

Within India	
Subscription Period	By Ordinary Post/Cheque
1 Year	Rs. 300/320
3 Year	Rs. 750/770
5 Year	Rs. 1200/1220
Life	Rs 3000/3020

ਜੇਕਰ ਚੈਕ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਰਾਹੀਂ ਮਾਇਆ ਭੇਜਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ Gurudwara Ishar Parkash Ratwara Sahib, P.O. Mullanpur Garibdas. Distt SAS Nagar (Mohali) - 140901 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਜੀ। ਜੇਕਰ Online ਮਾਇਆ ਭੇਜਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰ: +91 98889 10777 'ਤੇ sms ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

PURSUANT OF GOVT. OF INDIA FCRA GUIDELINES REGARDING DONATIONS FROM ABROAD

It is for your kind information that Bank Account No. 0779000100179603 earlier opened in Punjab National Bank, Mullanpur Garibdas, Distt. S.A.S Nagar (Mohali)-140901 for receiving donation from foreign countries has been changed with immediate effect. Now, FCRA Saving Bank Account for this purpose has been opened in State Bank of India as per instructions of Govt. of India. Particulars of the New Account are given below for online transfer of donation amount:

Name of Account – Vishav Gurmat Roohani Mission Charitable Trust

Account No. – 40227222757, Bank - State Bank of India

Branch - New Delhi Main Branch, 11 Sansad Marg, New Delhi-110001

Swift Code - SBININBB104, IFSC Code - SBIN0000691, Branch Code – 00691,

Purpose Code - P1303 (Donations to religious and Charitable Institutions in India)

You are requested that forthwith all donations amounts should be sent to the Trust only through one of the following banks specified by Govt. of India:

LIST OF CORRESPONDENT BANKS

Australia

1. Commonwealth Bank Of Australia CTBAAU2S
2. Australia And NewZealand Banking Group Ltd ANZBAU3M
3. National Australia Bank Ltd NATAAU33
4. Westpack Banking Corporation WPACAU2F

Canada

1. SBI Canada Bank SBINCATX
2. Canadian Imperial Bank Of Commerce CIBCCATT
3. Bank Of Montreal BOFMCAM2
4. Royal Bank Of Canada ROYCCAT2
5. The Toronto Dominion Bank TDOMCATT
6. The Bank Of Nova Scotia (SCOTIA BANK) NOSCCATT

Germany

1. Commerze bank AGCOBADEFF
2. DZ Bank AG Deutsche Zentral-Genos GENODEFF
3. Uni Credit Bank AGHYVEDEMM
4. Bayerische Landes bank BYLADEMM
5. Landes bank Baden Wurttemberg SOLADEST
6. Norddeutsche Landes bank Girozen trale NOLADE2H
7. Deutsche Bank AGDEUTDEFF
8. HSBCT rinkauss & Burkhadt AGTUBDDEDD

Italy

1. Credit Agricole Italia SpACRPPIT2P
2. Intesa Sanpaolo Sp ABCITITMM
3. Unicredit SPAUNCRITMM
4. Banca Popolare di Sondrio Societa Cooperativa perAzioni POSOIT22
5. BPERB anca Sp ABPMOIT22

United Kingdom

1. Standard Chartered Bank SCBLGB2L
2. Coutts and Company COUTGB22
3. National Westminster Bank Plc (NatWestBank) NWBKGB2L
4. Royal Bank of Scotland Plc RBOSGB2L
5. Barclays Bank Plc BARCGB22
6. HSBC Bank Plc MIDLGB22
7. Lloyds Bank Plc LOYDGB2L
8. State Bank of India (UK) Ltd. SBOIGB2L

United States

1. Fifth Third Bank FTBCUS3C
2. HSBC Bank USA National Association MRMDUS33
3. Deutsche Bank Trust Company Americas BKTRUS33
4. Wells Fargo Bank National Association WFBIUS6S
5. Silicon Valley Bank SVBKUS6S
6. State Bank of India (California) SBCAUS6L
7. The Bank of New York Mellon IRVTUS3N
8. PNC Bank National Association PNCCUS33
9. BOKF National Association BOKUS44
10. MUFG Union Bank National Association BOFCUS33
11. Bank of America National Association BOFAUS3N
12. Key bank National Association KEYBUS33
13. US Bank National Association USBKUS44
14. Citi bank NACITIUS33
15. JP Morgan Chase Bank National Association CHASUS33
16. The Northern Trust Company CNORUS44

In case you want to send donations by cheque, please send it to the Trust along with Donor's ID Proof & Address Proof at the address : Gurdwara Isher Parkash, Ratwara Sahib, (Near New Chandigarh), P.O Mullanpur Garibdas, Distt. S.A.S Nagar (Mohali)-140901, Punjab (India)

For any query, please contact Mobile No. 98889-10777. Email id : gurmukh4124@gmail.com

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜੋ ਕਿ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਮ	ਪੰਜਾਬੀ	ਹਿੰਦੀ	ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਮ	ਪੰਜਾਬੀ
1. ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ	120/-	70/-	43. ਧਰਮ ਹੇਤਿ ਸਾਕਾ	20/-
2. ਕਿਵ ਕੁੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ	120/-	35/-	44. ਮੰਝ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬੋਹਿਥਾ	30/-
3. ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ	400/-	400/-	45. ਜਾ ਕੈ ਮਨਿ ਗੁਰ ਕੀ ਪਰਤੀਤ	30/-
4. ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ -	400/-		46. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮਾਨਿਉ	10/-
5. ਹੋਵੈ ਅਨੰਦੁ ਘਣਾ		30/-	47. ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ	10/-
6. ਚਉਥੈ ਪਹਿਰ ਸਬਾਹ ਕੈ	55/-	60/-	48. ਤ੍ਰੈ ਸ਼ਤਾਬਦੀ	20/-
7. ਸੁਰਤਿਆਂ ਉਪਜੈ ਚਾਉ	40/-	60/-	49. ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਭਾਗ - 2	120/-
8. ਬਾਬਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ	50/-	50/-	50. ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਭਾਗ - 3	120/-
9. ਸਰਬ ਪ੍ਰਿਅ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ	10/-	10/-	51. ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਦੀ ਚਿਰ ਸਥਾਈ...	
10. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫੁਹਾਰ	10/-	10/-	English Version	Price
11. ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਦਾ ਮਾਰਗ	60/-	70/-	1. Baisakhi (ਬੈਸਾਖੀ)	5/-
12. ਪੁਰਾਤਨ ਟੀਕਾ - ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ	30/-		2. How Rend The Veil of Untruth (ਕਿਵ ਕੁੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ)	70/-
13. ਅਮਰ ਜੋਤਾਂ	20/-	15/-	3. Discourses on the Beyond-1 (ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ ਭਾਗ - 1)	50/-
14. ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਨਿਵਾਸ	100/-		4. Discourses on the Beyond -2 (ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ ਭਾਗ - 2)	50/-
15. ਅਮਰ ਗਾਥਾ	200/-	100/-	5. Discourses on the Beyond -3 (ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ ਭਾਗ - 3)	50/-
16. ਧਰਮ ਯੁਧ ਕੇ ਚਾਇ	50/-		6. Discourses on the Beyond -4 (ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ ਭਾਗ - 4)	60/-
17. ਪਵਿੱਤਰ ਪੈਂਡਾ	25/-		7. Discourses on the Beyond -5 (ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ ਭਾਗ - 5)	60/-
18. ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ	10/-	10/-	8. The way to the imperceptible (ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਦਾ ਮਾਰਗ)	80/-
19. ਵੈਸਾਖੀ	10/-	10/-	9. The Lights Immortal (ਅਮਰ ਜੋਤਾਂ)	20/-
20. ਸਾਜਨ ਚਲੇ ਪਿਆਰਿਆ		10/-	10. Transcendental Bliss (ਚਉਥੈ ਪਹਿਰ ਸਬਾਹਿ ਕੈ)	70/-
21. ਅਬਿਨਾਸੀ ਜੋਤ ਭਾਗ - 1	90/-	90/-	11. How to Know Thy Real Self-(Vol-1) (ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ)	80/-
22. ਅਬਿਨਾਸੀ ਜੋਤ ਭਾਗ - 2	90/-		12. How to Know Thy Real Self-(Vol-2) (ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ)	80/-
23. ਪੰਚ ਪਰਵਾਣ (ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ) (ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਲਦਸਤਾ ਭਾਗ 1 ਅਤੇ 2)	200/-		13. How to Know Thy Real Self-(Vol-3) (ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ)	110/-
24. ਸੰਤ ਤੁਮਾਰੇ ਤੁਮਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ	50/-		14. The Dawn of Khalsa Ideals	10/-
25. ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਪਰਸੀਐ	100/-		15. A Glimpse of His Holiness - Baba ji	5/-
26. ਅਨੰਦਮਈ ਜੀਵਨ ਜਾਚ			16. Divine Word Contemplation Path', (ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ)	150/-
27. ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉੱਤਰ	60/-		17. The Story of Immortality (ਅਮਰ ਗਾਥਾ)	260/-
28. ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਵਚਨ	300/-		18. Why not thy contemplate the Lord? (ਸਿਮਰਤ ਕਹਾ ਨਹੀਂ?)	200/-
29. ਅੰਦਰਲੀ ਖੋਜ	300/-			
30. ਸਿਮਰਤ ਕਹਾਂ ਨਹੀਂ	300/-			
31. ਰੂਹਾਨੀ ਪ੍ਰਵਚਨ	35/-			
32. 'ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਜੁਗਤੀਆਂ	250/-			
33. 'ਮਾਨੁਖ ਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ'	300/-			
34. ਜੀਵਨ ਜੁਗਤਿ	440/-			
35. ਮਾਰਗ ਚੋਣ	60/-			
36. ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਰਤੋਂ	50/-			
37. ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਭਾਗ - 1	120/-			
38. ਜਨਮ ਪਦਾਰਥੁ ਸਫਲੁ ਹੋਇ	120/-			
39. ਜਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਆਏ (ਭਾਗ -1)	65/-			
40. ਜਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਆਏ (ਭਾਗ -2)	65/-			
41. ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਅਮਰ ਨਿਧਾਨ	10/-			
42. ਕਲਜੁਗਿ ਜਹਾਜ ਅਰਜੁਨ ਗੁਰ	100/-			

ਉਪਰੋਕਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਆਪ ਜੀ ਮਨੀਆਰਡਰ,ਚੈਕ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਰਾਹੀਂ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਟਰਸਟ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਮਾਇਆ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ 9417214391, 9417214379, 8437812900 ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

**A/c Name : VGRMCT / Atam Marg Magazine
Punjab & Sind Bank - S/B A/C No. 12861100000008
RTGS/IFSC Code - PSIB0021286, Branch Code - C1286**

**Our Address: Gurdwara Ishar Parkash, Ratwara Sahib,
(Near New Chandigarh) P.o. Mullanpur Garibdas,
Teh. Kharar, Distt. S.A.S Nagar (Mohali)
140901, Pb. India**

Discourses on the Beyond (Part - 6)

Heroes are true to their word: Poor Maya by the Saints is beguiled.

Sri 108 Sant Ishar Singh Ji Maharaj

Sant Waryam Singh Ji

On 4th August, 1905, a radiant existence in the form of a child got manifested in the world at village Alowal in Patiala District. Time passed and he received his elementary education from good and competent teachers in the village itself. Then he got admitted to Model School, Patiala. There he came into contract with Shri T. L. Biswani, a Sindhi holy man, at whose persuasion he memorized '*Japu Ji Sahib*' in just three days. Virtuous proclivities of former births ever continued urging him to gain close and intimate association with holy men. He became closely associated with exalted holy men who had lost all interest in material things, such as Mahatma Ram Das Ji and Harman Das Ji of village Khera and Sant Santokh Das Ji of Tripuri, who was very refined in nature and liked cleanliness very much. Baba Dhiana Ji was a perfect '*Brahmgyani*' (one having knowledge of Ultimate Reality) who was highly revered in Patiala City. His life and conduct also, he (Sant Ishar Singh Ji) observed very carefully. *Sudhasar Sarovar* (pool) situated at the back of the Moti Bagh Palace was an extremely secluded spot, where lived Exalted Saint Sohan Das Ji. He developed a very intimate relationship with him. The world called this child by the name of Gulab Singh, and he was, in fact, a rose having its beauty, sweetness, innocence and fragrance of its own. He, who looked at him once, could not bear his magnetic spiritual gaze. Anybody looking straight in his eyes was filled with vibrations in his body and he

quietly came to abide in his heart. Owing to this, all holy men had a friendly interest in him. On meeting Mahatma T. L. Biswani and listening to his words, he was spiritually awakened. In the previous birth too, by merging his self totally in the omnipotent Divine Light, he had gained the status of souls approved and accepted at the Divine Portal and it was for the good and welfare of the world that God chose him for incarnation as a saint.

In common language, it can be said that he was born, but, in fact, he had assumed physical form to enter the world in the light of spiritual experience. As a result, Baba Biram Das Ji of Bidaushi, who was famed to be the knower of present, past and future and was worshipped as such, once remarked on seeing the writ of Fate on his brow and inhaling the fragrance of his rose-like person, "Ram Singh! people call me too a '*Sant*' (saint, holy man) but in your home has been born this child who will liberate not only your dynasty but also the whole world. You have named him too as Gulab Singh, but this '*Gulab*' (rose) will, one day, by effacing his self and becoming absorbed in some pure fragrance, spread spiritual fragrance in the world. Countless souls longing to gain union with God will light up their path by meeting him, having his glimpse and listening to his utterances. In this way, they will achieve their goal and render God's service. Don't treat him as your son. It is to liberate your coming generations that he has taken birth in your home due to the virtuous deeds of your

progenitors.”

While he was studying at school, he developed love for and kinship with the Sikh soldiers in the artillery, who loved and enjoyed meditating on the Name Divine. In a state of absorption and trance, he expressed the cries of his heart by singing *Gurbani*. When he was in the seventh class, he came to impress and enchant spiritual seekers of a high order. Some invisible power within him was absorbing him in the continuous Name-melody of ‘*Waheguru - Waheguru ...*’ (God’s Name) sounding in him, as a result of which, breaking his sleep at 2 A.M., he left home quietly. The guards of the house closed the gates. But this Dhruv-like being of the ‘*Kalyuga*’ (Dark age), oblivious of the darkness and desolation of the night, used to go to the *Sudhasar Sarovar*, bathed in it and like perfect Yogis (a sect of ascetics) sat in ‘*padam-asan*’ (lotus posture) with his backbone straight at 90 degrees and became absorbed in Divine Name melody. By treading on the footprints of the spiritual path attained during former births, and crossing the region of the unstruck primordial sound, he became immersed in the world of Divine Light and for full five hours, he became absorbed in the inaccessible and indescribable sprays of Name elixir. On watching the assiduous spiritual strivings of this child-yogi, Sant Sohan Das Ji thanked God and prayed: “O God! keep this child-yogi ever aligned with Thee. May he remain safe from the powerful blows of Thy *Maya* (Mammon)!”

Once, on my great insistence, Sant Maharaj Ji revealed to me: “I had heard from fellow companions in holy congregations that he who goes into ‘*samadhi*’ (trance) for three hours, it becomes easy for him to attain sainthood.

I used to sit in ‘*samadhi*’ (trance) undisturbed by any thought or idea for full five hours. Inaccessible heavenly powers seated me on a radiant flower which floated in water as did Brahma emerging from the lotus float before the creation of the world.” He further said, “At that very time, I became devoted to and absorbed in doing reading of *Gurbani* and in five hours with the full alacrity of my mind’s consciousness, I heard 25 ‘*paths*’ (readings) of *Sukhmani Sahib* in an unbroken series from within me.” At school, he was an object of attraction for his class fellows. Every student respected him and wanted to be his friend. He was dear to everyone and lived in this loving attraction.

In August 1923, Sant Maharaj Ji had holidays. His spiritual destiny took a leap. Taking Bhai Hira Singh along with him, he reached Reru Sahib (Rampur) via Ludhiana. Sant Attar Singh Ji, an embodiment of perfect knowledge of God and service, recognized the diamond in Sant Maharaj Ji at first sight. The giver of perfect knowledge of past, present and future saw in the first glance that the heir to the Divine knowledge and treasure of spiritual power granted to Bhai Daya Singh by the Tenth Guru Sahib had arrived himself. Bhai Daya Singh Ji passed on these powers to Baba Sobha Singh Ji and he bestowed them on Baba Sahib Singh of the Bedi dynasty, who entrusted this invaluable gift to Baba Bhag Singh Ji. Baba Bhag Singh Ji passed it on to Baba Bir Singh Ji of Naurangabad. From him this treasure got transferred to Baba Maharaj Singh, the greatest self-sacrificing living martyr. This precious treasure of spiritual powers and Divine knowledge passing through Baba Ram Singh Ji and

Baba Karam Singh Ji Hoti Mardaan, reached Baba Attar Singh Ji of Reru Sahib. The recipient of this great boon appeared in the person of supremely exalted Gulab Singh who was living as a student. Sant Attar Singh Ji administered 'amrit' (baptismal nectar) to him and granted him abode at his feet to enable him to receive and preserve the great boon. By granting the boon of 'Waheguru-chant' to Gulab Singh, through the Five Beloved Ones, Sant Ji christened him as 'Ishar Singh'. As soon as he received the boon of 'Waheguru-chant' from the Five Beloved ones, the melody of this chant became absorbed in every particle of his being. Delivering a brief sermon to him, Sant Attar Singh Ji said, "Consciousness in the form of infinite rays of light emerging from God's Light established contact with Maya (Mammon). As soon as it came into contact with Maya, it experienced a different kind of joy. The effect of that joy, like the globe over a lamp, fell upon this supreme progeny and making a circle of bliss, took it in its embrace. This was the first miracle of Maya from where the sentient part forgetting its origin and assuming the title of 'jeev' (sentient being) became 'jeev-atma' (individual soul). The consciousness first got confined in the fold of egoism and saw itself separate from totality. The wise and experienced named this state as 'anandmai kosh' (covering of the virtuous superior soul). It received push of nature, and the 'jeev atma' (individual soul) alongwith 'anandmai kosh' got enclosed in the ambit of another globe or covering, from where it gained intelligence and understanding. It came to be called the 'region of intelligence or intellect'. Getting separated from the soul, it declined further and forgetting its origin became completely confined in 'vigyanmai

kosh' (covering of five sense organs and intellect). Then, this wakeful (conscious), unpronounced and imaginary form was further pushed down where various kinds of thoughts started coming into it continuously. This consciousness forgot completely: "What I was and what I have I become!" In this region of ignorance, it got changed into thoughts and ideas. Countless thoughts to become something started rising in it. Another push it received, and entering the region of 'praans' (life breaths), it travelled very far from its origin. These were the coverings of 'manomai kosh' (veil or covering of five sense organs and mind) and 'praanmai kosh' (covering or veil of five motor organs and five 'praans' [Life breaths]) in which this consciousness totally forgot what it was. Nature gave another push and it started seeing itself as a physical body made up of five elements, and this extremely subtle 'Light' started considering itself a physical form and got trapped in the pitch darkness of ignorance. Breaking from the totality and considering itself a single entity, it kept partaking of joys and suffering sorrows. Under the influence of deeds done, it suffered various types of punishments, lived in heavens, bore the heat and fire of hells and kept crying and wailing. Exalted holy men came and raised the voice of truth and said, "You are neither this clay, nor the power of life-breaths, nor any of the five elements (of which the body is made), nor the mind that harbours thoughts, nor intellect or intelligence, nor heart. Considering yourself a separate entity, you have conceived your surroundings. You are not that thinking entity too. You are an integral power - inaccessible, invisible, desireless, indescribable and having no needs. You do not have a separate

independent existence. You are the self of the entire visible world; you are everything. Try to know and understand thyself -

'My self! In aspect thou art the image of Divine Light:

Thy own exalted origin realize.' P. 441

ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪ ਹੈ ਆਪਣਾ ਮੂਲੁ ਪਛਾਣੁ ॥

'Kabir, the pure rain-drop from heaven into the earth is absorbed.

Millions of wise men have striven and failed. It can be separated not.' P. 1375

ਕਬੀਰ ਨਿਰਮਲ ਬੂੰਦ ਅਕਾਸ ਕੀ ਲੀਨੀ ਭੂਮਿ ਮਿਲਾਇ ॥
ਅਨਿਕ ਸਿਆਨੇ ਪਚਿ ਗਏ ਨਾ ਨਿਰਵਾਰੀ ਜਾਇ ॥

Maya's influence, giving you the form of five elements, made you separate. The result is that, separating from your Supreme Self, you have become the ashes of a furnace -

'Saith Kabir: The pure drop from the sky on waste land is fallen.

Without the holy congregation take it to be turned to burnt ashes.' P. 1374

ਕਬੀਰ ਨਿਰਮਲ ਬੂੰਦ ਅਕਾਸ ਕੀ ਪਚਿ ਗਈ ਭੂਮਿ ਬਿਕਾਰ ॥
ਬਿਨੁ ਸੰਗਤਿ ਇਉਂ ਮਾਨਈ ਹੋਇ ਗਈ ਭਠ ਛਾਰ ॥

Without gaining union with the Supreme Light, your state has become like the ash of a furnace. Without meeting a perfect holy man you cannot enter your real existence."

So, in this manner, the holy man (Sant Attar Singh Ji) said, "Bhai Ishar Singh Ji! by virtue of your spiritual earnings of previous births, today, you have entered the circle of the reality of spiritual region, where, by contemplating Truth-embodiment exalted holy Word, you can truly rise above the position of God Himself. Let me tell you that for the welfare of the people of the world, God has granted Divine knowledge and understanding, with whom lie secure the

keys to that True Abode. God has put a lock on it and the doors are indeed very hard, which cannot be broken; they open only with the recitation of the Lord's holy chant. This 'chant' is the same that you have received from the Five Beloved ones in the august presence of *Sri Guru Granth Sahib* according to the Sikh practice and tradition laid down by earlier exalted forefathers. Its verbal form is 'Waheguru' (God's Name). It is the 'Waheguru-chant'. This chant is capable of uplifting you and enabling you to enter the Timeless Realm of Eternity. This 'chant' is called 'Gurmantar' (Initiatory formula granted by the Guru). Without its attainment, man is no better than animals, howsoever educated he may be. Without the Guru's holy chant, life is a curse; it is contemptible.

'Cursed is the creature devoid of the Master's (Guru's) teaching (chant), foul his birth.

Stupid is he and like to dog, hog, ass, crow and snake.' P. 1357

ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰੁ ਹੀਣਸ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਿਗੰਤ ਜਨਮ ਭ੍ਰਸਟਣਗ ॥
ਕੁਕਰਹ ਸੂਕਰਹ ਗਰਪਭਹ ਕਾਕਹ ਸਰਪਨਹ ਤੁਲਿ ਖਲਹ ॥

So, you have gained the Guru's chant all right. By concentrating the mind on it and giving up all other thoughts and ideas, when we recite and contemplate it, we become capable of covering at a very high speed the long gap created by millions and billions of separation. There is energy in the Guru's chant. There aren't merely words in it. In them is hidden an invisible power which is revealed by recitation and meditation. Initially, until we become unattached with '*anmai kosh*' (depending on foodstuffs), and cease living only on foodstuffs, that is, at the physical level, we recite the 'Gurmantar' (Guru's holy chant) with the tongue by concentrating on it

with the mind. While doing recitation, the tongue starts experiencing Supreme relish. The tongue becomes heavy with it. As a result, it becomes difficult to recite the Name Divine with it. At this stage is revealed the second form of the Name, which is called 'tune', which is musical. The sweetness of 'anahad shabad' (unstruck sounds or words) is mixed in it. When we focus our attention on this 'tune', it gives us the strength to cross the region of 'praan-shakti' (power of life-breaths).

'By the tune of holy music is induced meditation;

By meditation comes realization - such is the inexpressible secret of the Divinely - enlightened.'

P. 879

ਧੁਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਮਹਿ ਜਾਨਿਆ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ॥

Mingling or uniting with this tune, the self hears many types of subtle unstruck words or sounds and thus becomes absorbed in itself. This self-absorption or ecstasy lifts us from the region of life-breaths and enables us to gain entry to the region of the mind, where we have to deal with thoughts and ideas. But this 'Name-tune or melody' is so enchanting that its joy a relish absorbs the mind in a state of extreme intoxication and ecstasy that there is no room left for thoughts and ideas. Owing to Divine illumination within, the Guru's image appears manifest. One's own existence disappears from the memory. If anything is visible, that is Guru's image. The Name-recitation and meditation annuls the sinful and evil deeds committed in countless earlier births or incarnations, and the consciousness becoming light rises further. Crossing the region of the self (mind), it enters the region of the intellect and awakens for the first time and tries to know or realize itself: "Who am I?"

Wherefrom have I come? Do I have any master or have I emerged myself?" At that moment, some vague understanding flashes within him exactly like the flash of light. In this state, some understanding dawns upon it: "I am neither body, neither 'praan' (life-breath), nor mind, nor even intellect or understanding; this intellect is mine, but what is my possession cannot be 'I.'" In this state, a wave of mercy or compassion wells up from God and it draws the 'jeev' (sentient being) into its fold. Meeting with Divinely-enlightened a holy man comes by chance and his unflinching dart-like utterances pierce the jeev's blissful veil of ignorance, and this 'jeev' returning home, sees his long journey coming to an end. Standing at the brink of 'anandmai kosh' (veil or covering of the superior virtuous soul), he cannot decide: "Who am I?" At that stage, perfect holy men who have realized the Ultimate Spiritual Reality, grant him knowledge and understanding: "You are Light; you are soul; you are desireless; there is perfect knowledge within you; you are totality; you are a total unity; all this world expanse has emanated from you; you are soul; you are creator -

'Now I see the Lord, hear of the Lord and narrate but the One Lord.

The Supreme Soul is the Creator of the world and Himself the Enjoyer.

Without the Lord, I know no other.'

P. 846

ਬ੍ਰਹਮੁ ਦੀਸੈ ਬ੍ਰਹਮੁ ਸੁਣੀਐ ਏਕੁ ਏਕੁ ਵਖਾਣੀਐ॥

ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕਰਣਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਜਾਣੀਐ॥

You are sheer 'light'. There is no trace of darkness within you. You should realize yourself; you are the Supreme Self. Supreme Being -

'Thou art the tree, Thy branch has blossomed.

*From being very minute
Thou hast become very big.
Thou art the ocean of water and Thou its
foam and bubble.*

Without Thee I see not another.' P. 102

*ਤੂੰ ਪੇਡ ਸਾਖ ਤੇਰੀ ਫੁਲੀ॥ ਤੂੰ ਸੁਖਮੁ ਹੋਆ ਅਸਬੁਲੀ॥
ਤੂੰ ਜਲਨਿਧਿ ਤੂੰ ਫੇਨੁ ਬੁਦਬੁਦਾ
ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਭਾਲੀਐ ਜੀਉ॥*

Unique is Thy tale. This soul is the image of God, the Transcendent One. Thou art never a child, nor ever old. Neither do you ever suffer pain or grief, nor can the messengers of Death throw their net on you. You are immortal. From the beginning of ages, it is you as Light manifesting everywhere in everything and being. Summer and winter do not affect you. Thou art without mother and father. From the beginning Thou art ever existent. Sin and virtue do not touch Thee. The *Maya* of three attributes cannot forget Thee. You are the Lord of all -

'Wondrous and greatly unequalled is the description of the beauty of the Supreme Soul and Glorious God. Pause.

He is not old, nor is He young.

He has no sorrow, nor is He caught in the death's noose.

He neither perishes, nor does He depart.

In the beginning and from commencement of ages, He is contained everywhere.

He feels not heat, nor feels He cold.

He has no enemy, nor has He any friend.

He feels not joy, nor feels He sorrow.

Everything belongs to Him and He is potent to do everything.

He has no father, nor has He any mother.

He is yonder of the yond and has ever been.

By vice and virtue, He is affected not.' P. 868

ਅਚਰਜ ਕਥਾ ਮਹਾ ਅਨੂਪ॥

ਪ੍ਰਾਤਮਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਰੂਪ॥

*ਨਾ ਇਹੁ ਬੂਢਾ ਨਾ ਇਹੁ ਬਾਲਾ॥
ਨਾ ਇਸੁ ਦੁਖੁ ਨਹੀ ਜਮ ਜਾਲਾ॥
ਨਾ ਇਹੁ ਬਿਨਸੈ ਨਾ ਇਹੁ ਜਾਇ॥
ਆਦਿ ਜੁਗਾਦੀ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ॥
ਨਾ ਇਸੁ ਉਸਨੁ ਨਹੀ ਇਸੁ ਸੀਤੁ॥
ਨਾ ਇਸੁ ਦੁਸਮਨੁ ਨਾ ਇਸੁ ਮੀਤੁ॥
ਨਾ ਇਸੁ ਹਰਖੁ ਨਹੀ ਇਸੁ ਸੋਗੁ॥
ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਇਸ ਕਾ ਇਹੁ ਕਰਨੈ ਜੋਗੁ॥
ਨਾ ਇਸੁ ਬਾਪੁ ਨਹੀ ਇਸੁ ਮਾਇਆ॥
ਇਹੁ ਅਪਰੰਪਰੁ ਹੋਤਾ ਆਇਆ॥
ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਕਾ ਇਸੁ ਲੇਪੁ ਨ ਲਾਗੈ॥
ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਸਦ ਹੀ ਜਾਗੈ॥*

This 'Waheguru-chant' will make you realize yourself, and efface all distance between you and God -

*'The Lord and His slave are One;
No difference between the two is,
Just as a wave rising from water in water
does it merge.'*

*'God's like Shiva themselves quest after
the God-enlightened.*

*Saith Nanak: The God-enlightened, with
the Supreme Being are at one.' P. 273*

ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨ ਦੁਇ ਏਕ ਹੈ ਬਿਬੁ ਬਿਚਾਰ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ॥

ਜਲ ਤੇ ਉਪਜ ਤਰੰਗ ਜਿਉ ਜਲ ਹੀ ਬਿਖੈ ਸਮਾਹਿ॥

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਉ ਖੋਜਹਿ ਮਹੇਸੁਰ॥

ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਆਪਿ ਪਰਮੇਸੁਰ॥

*'The holy alone have power to express
praise of the holy.*

*Saith Nanak: Between His saints and the
Lord no distance intervenes.' P. 272*

ਸਾਧ ਕੀ ਸੋਭਾ ਸਾਧ ਬਨਿ ਆਈ॥

ਨਾਨਕ ਸਾਧ ਪ੍ਰਭ ਭੇਦ ਨ ਭਾਈ॥

'Let no one slander the saints.

The Lord and the Saint are one.

*Says Kabir: I have obtained that Guru
whose name is True gnosis.' P. 793*

ਸੰਤਾ ਕਉ ਮਤਿ ਕੋਈ ਨਿੰਦਹੁ ਸੰਤ ਰਾਮੁ ਹੈ ਏਕੋ॥

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਮੈ ਸੋ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਜਾ ਕਾ ਨਾਉ ਬਿਬੇਕੋ॥

Now, let me briefly tell you once again about the Name Divine: First, this

Name is recited with the tongue, then, with each breath coming in and going out according to the method prescribed by holy men.

'Some rare one knows, what sort of Name is that, which is uttered in the mind without the tongue.' P. 1256

ਬਿਨੁ ਜਿਹਵਾ ਜੋ ਜਪੈ ਹਿਆਇ॥
ਕੋਈ ਜਾਣੈ ਕੈਸਾ ਨਾਉ॥

That Name Divine is contemplated with the mind. Going above 'trikuti' (triad-middle of the forehead just above the eyebrows), the 'Name tune' sounds spontaneously at a very sweet and gentle pace and suffused with great spiritual relish becomes totally absorbed in it, and goes into a state of spiritual equipoise. Just as water flows from a spring, similarly, this 'Gurmantar' (Guru-bestowed initiatory chant or formula) is automatically uttered at that place. In every particle of the body, the vibration of this 'Name-tune' is felt to be supremely pleasurable. When the mind becomes more concentrated, the same tune is heard from all the elements - air, water, fire, moon - and stars - which is of this 'Waheguru - chant'. All these methods of Name meditation are learnt from accomplished and exalted holy men who have engaged in spiritual endeavours for a long time. So, in this way, the revered Guru Sahib has blessed you with the name 'Ishar'. By treading on this path, becoming 'Ishar Hari' and absorbing yourself in God's Supreme Light, you can become His very image."

So this was the state of that 'Gulab' (Sant Rarewala's first name), who mingling with 'Attar' (Sant Attar Singh Ji) was becoming 'Ishar Hari' (God). The holy man said, "For treading on this path the 'jeev' (sentient being) has to deal with the pangs of love and separation and its darts which

lead him to his goal in a short period."

This sermon really pierced the heart of Sant Maharaj Ji, and a strange state emerged in him -

*'Saith Kabir: As the heroic holy Preceptor shot his arrow,
When it struck, fell I to the earth and was my bosom pierced.'* P. 1374

ਕਬੀਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੂਰਮੇ ਬਾਹਿਆ ਬਾਨੁ ਜੁ ਏਕੁ॥
ਲਾਗਤ ਹੀ ਭੁਇ ਗਿਰਿ ਪਰਿਆ ਪਰਾ ਕਰੇਜੇ ਛੇਕੁ॥

So, the philosopher-stone-like exalted holy man told Sant Maharaj Ji an easy method to become his own image. This was a remarkable event in the spiritual field exactly like the one that took place with Saint Kabir Ji -

'Unattached with Maya, Saint Ramanand in Benares did sojourn.

To bathe in the Ganga, he went early in the morn.

At midnight, Kabir lay on the path by which Ramanand did go.

Him Ramanand with his foot did shove.

Rousing him, he instructed him 'Ram' (God's Name) to utter.

Just as philosopher-stone's touch transmutes iron into gold and sandalwood makes fragrant neem that's bitter,

Similarly, it is the great attribute of the Perfect Guru

That his touch changes animal and evil-witted into gods lofty and true.

This is what happened to Kabir -

The wonderful (Ramanand) transformed him (Kabir) into wonderful.

Just as water from a spring flows spontaneously,

Similarly, God-directed Ramanand's utterance transformed totally unhewn Kabir into a hewn one .

No difference was left between God and Kabir.'

Bhai Gurdas Ji, Var 10/15

ਹੋਇ ਬਿਰਕਤ ਬਨਾਰਸੀ ਰਹਿੰਦਾ ਰਾਮਾਨੰਦ ਗੁਸਾਈਂ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠਿ ਕੈ ਜਾਂਦਾ ਗੰਗਾ ਨ੍ਰਾਵਣ ਤਾਈਂ।
 ਅਗੋਂ ਹੀ ਦੇ ਜਾਇ ਕੈ ਲੰਮਾ ਪਿਆ ਕਬੀਰ ਤਿਥਾਈਂ।
 ਪੈਰੀਂ ਟੁੰਬਿ ਉਠਾਲਿਆ ਬੋਲਹੁ ਰਾਮ ਸਿਖ ਸਮਝਾਈ।
 ਜਿਉਂ ਲੋਹਾ ਪਾਰਸ ਛੁਹੇ ਚੰਦਨ ਵਾਸ ਨਿੰਮ ਮਹਿਕਾਈ।
 ਪਸੂ ਪਰੇਤਹੁ ਦੇਵ ਕਰਿ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ।
 ਅਚਰਜ ਨੋ ਅਚਰਜ ਮਿਲੈ ਵਿਸਮਾਦੈ ਵਿਸਮਾਦ ਮਿਲਾਈ।
 ਝਰਨਾ ਝਰਦਾ ਨਿੱਝਰਹੁ ਗੁਰਮੁਖ ਬਾਣੀ ਅਘੜ ਘੜਾਈ॥
 ਰਾਮ ਕਬੀਰੈ ਭੇਦ ਨ ਭਾਈ॥

Uninterrupted Divine Name recitation started. The holy man (Sant Attar Singh Ji) passed away after sometime and mingled with the Eternal Light. Suffering the pangs of this separation, Sant Maharaj Ji practised such rigorous Divine Name contemplation that blood seemed to have disappeared from the body. For nine years, he did not lie on the cot or the earth. This rigorous meditation resulted in meeting with the Lord, such as -

'From the Divine Portal, first, Guru Nanak received the boon.

In spiritual endeavours then did he engage. Eating sand and 'akk' (a wild plant of sandy region), he slept on pebble and stone.

Practised he austerity and rigorous meditation.

And then with great good fortune, For God he fostered love and devotion.'

Bhai Gurdas Ji, Var 1/24
 ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬੇ ਪਾਯਾ ਬਖਸ਼ ਦਰ ਪਿਛੋਂ ਦੇ ਫਿਰ ਘਾਲ ਕਮਾਈ।
 ਰੇਤ ਅੱਕ ਅਹਾਰ ਕਰ ਰੋੜਾਂ ਦੀ ਗੁਰ ਕਰੀ ਵਿਛਾਈ।
 ਭਾਰੀ ਕਰੀ ਤਪਸਯਾ ਬਡੇ ਭਾਗ ਹਰਿ ਸਿਉ ਬਣਿ ਆਈ।

'In this manner, I practised austerity and meditation.

Thus from two, we (God and I) became one.'

Bachittar Natak, Tenth Guru
 ਏਹ ਬਿਧਿ ਕਰਤ ਤਪੱਸਿਆ ਭਯੋ।
 ਦੈ ਤੇ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ ਗਯੋ॥

After receiving blessing from God's Portal, he preached and propagated truth all over the world. Then, for 54 years, without taking any holiday and without showing any laziness, he travelled at home and abroad and showed the path of truth to the deluded and straying souls and guided them on it. How should he be addressed? If we address him as 'Maharaj Ji' (Reverend Sir), it is no praise. Guru Sahib's edict is -

'He, whom God grants His laudations' blessings,

Is O Nanak, King of kings.' P. 5

ਜਿਸ ਨੋ ਬਖਸੇ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ॥

ਨਾਨਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਪਾਤਿਸਾਹੁ॥

It is very difficult to understand his supreme exalted state. We can only say what Kabir has said -

'Saith Kabir: The Lord in whose quest we wandered, was found in our own place.

He whom thou didst consider separate from thyself

As from the world thou didst turn away, Was thy ownself.' P. 1369

ਕਬੀਰ ਜਾ ਕਉ ਖੋਜਤੇ ਪਾਇਓ ਸੋਈ ਠਉਰੁ॥

ਸੋਈ ਫਿਰਿ ਕੈ ਤੂ ਭਇਆ ਜਾ ਕਉ ਕਹਤਾ ਅਉਰੁ॥

It won't be an exaggeration if we say that in his person God Himself worked and acted. Guru Sahib himself says -

'What are they like, who forget not the Name?

They are like the Lord, know that there is absolutely no difference between the two.'

P. 397

ਜਿਨਾ ਨ ਵਿਸਰੈ ਨਾਮੁ ਸੇ ਕਿਨੇਹਿਆ॥

ਭੇਦੁ ਨ ਜਾਣਹੁ ਮੂਲਿ ਸਾਂਈ ਜੇਹਿਆ॥

Countless devotees inspired by this lofty thought were aligned with him. Although he was not at all the physical body, yet not understanding that inner

state, we wished for a glimpse of his physical form. According to the laws of God, the physical body does not exist forever, but the saint, even after the destruction of his body, ever exists in a living state. This is the miracle of 'Waheguru-chant' (God's Name) which we cannot convey or confine in words. But we will say -

'The God-enlightened lives forever and dies not.' P. 273

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਸਦ ਜੀਵੈ ਨਹੀ ਮਰਤਾ॥

There is no difference between the saint (holy man) and the Infinite Lord. In India, the day of 27th August 1975 dawned bringing a message which threw Sant Maharaj's ardent devotees into pangs of separation. The news of his passing away was broadcast on the radio and flashed in the newspapers. This news of his mingling with the Eternal Light spread like wild fire. His devotees were rendered speechless with grief. They appeared to be undergoing unbearable pain and sorrow. They were trying to suppress it within their heart. Tears streamed from their eyes unchecked. Nobody said what had happened. In no time, Sant Maharaj's devotees started reaching Rara Sahib in large numbers. Their grief was immeasurable. None could describe or estimate it. All were dazed and suffered from one pang of separation. Hope was lost in dark clouds of grief.

Today twenty one years have passed. Yet the pangs of separation have continued to become intense instead of lesser. Shall we never meet this great and pious man again? This is the one question which defies solution. What should be done? The state is -

'Behoves it one to die before one's beloved:

Cursed be breath drawn after his departure.'

P. 83

ਜਿਸੁ ਪਿਆਰੇ ਸਿਉ ਨੇਹੁ ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਮਰਿ ਚਲੀਐ॥
ਪ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਣੁ ਸੰਸਾਰਿ ਤਾ ਕੈ ਪਾਛੈ ਜੀਵਣਾ॥

But dying out of separation, we are still alive. Now, the hope of meeting Sant Maharaj Ji has grown dim. In its place has dawned an understanding that he is abiding in every particle of our body. My 'I-ness' dying is getting converted into 'Thine'. Hope of perennial glimpse of him is consoling me. Now it seems that my beloved one is standing close by and smiling to me lovingly, and that he is inseparable from me. He is the self of the entire world, and by killing my narrow 'I-ness', he is wanting to convert it into Supreme Soul, Supreme Self. O my beloved! keep me wherever you like but never disappear from my perception. It is in your love that I am living. You are pervading everywhere - The soul it is that is the Supreme Soul or God. The latter is mingling and merging with the former. They are one. Thou art the Primal Existence. In delusion, we could not recognize you and thinking you to be a physical form, we continued seeing you as such. Grant us understanding and convert this 'I-ness' into 'Thou'. I should cease and only Thou should be in existence -

'Between saints and the Infinite Lord, there is no difference.' P. 486

ਸੰਤ ਅਨੰਤਹਿ ਅੰਤਰੁ ਨਾਹੀ॥

ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਦੀ ਨਵੀਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਰਿਨੀਊਵਲ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿਛ

ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਗਾਇਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਕੈਸਟਾਂ, CD.'S, VCD.'S, DVD.'S MP3 ਦੇ ਆਪ ਜੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਐਡਰੈਸਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੀ।

For all enquiries about 'Atam Marg' viz. renewal, new membership, non-receipt of the magazine etc. and also for procuring audios, videos & CDs; and books authored by Sant Waryam Singh Ji, please contact the following

England (U.K.)

For U.K. renewal of Atam Marg Magazine please forward cheque £ 40.00 payable to A.M.S.S.E.C.T. (U.K.) 9 Elizabeth Road, Walsall, West Midlands WS5 3 PF

**Atam Marg Spiritual Scientific
Educational Charitable Trust (U.K.)**

9 Elizabeth Rd.,

Walsall West Midlands, WS5 - 3PF U. K.

Contact : Mrs. Gurbax Kaur,
Mr. Jagtar Kulair : Tel : 0044-1212002818
Fax : 0044-1212002879
Voicemail : 0044-8701654402
Raj Mobile : 0044-7968734058
Email : info@atammarguk.com

U.S.A.

**Vishav Gurmat Roohani Mission
Charitable Trust,**

Contact : Bhai Amardeep Singh Atwal,
2755, Guildhall Dr., San Jose,
Ca - 95132, U.S.A

Phone :- 001-408-263-1844,
vgrmctusa@yahoo.com

S. Baldev Singh Grewal

Fremont, U.S.A - 001-510-249-9456

Canada

Bhai Sarmukh Singh Pannu

Phone - 001-604-433-0408

Bhai Parmjit Singh Sandhu

Cell: 001-250-600-3072

Bhai Tarsem Singh Bains

Cell : 001-604-862-9525, Phone : 001-604-599-5000

IN INDIA

09417214391, 09417214379 09814612900, 9417214378

Email: atammarg1@yahoo.co.in

Australia

Bibi Jaspreet Kaur

Cell : 0061-406619858

Email :- jaspreetkaur20@hotmail.com

Foreign Membership

	Annual	Life
U.S.A.	60 US\$	600 US\$
U.K.	40 £	400 £
EUROPE	50 Euro	500 Euro
AUS.	80 AU\$	800 AU\$
CANADA	80 CANS	800 CANS

SANT WARYAM SINGH MEMORIAL PUBLIC SR. SEC. SCHOOL

Founder Chairman
Shri Man Sant Baba Waryam Singh ji
&
Respected Mata Ji

Chairman
Sant Baba Lakhbir Singh ji
Ratwara Sahib

Ratwara Sahib

Aff. to P.S.E.B English Medium

Admission Open

for Pre-Nur to class XII

- Starting of the day with Japuji Sahib Path followed by Ardas.
- Highly Qualified & experienced Staff
- Emphasis on Kirtan and Gurbani Recitation
- Healthy spiritual environment
- 100% Results

- New Building with spacious class rooms
- Well Equipped Labs- Science and Computer
- Outdoor Sports—Handball, Lawn Tennis, Kho—Kho, Volleyball, Basketball, Cricket, Badminton, Kabbadi
- Indoor Sports—Chess, Carrom, Table Soccer
- Well Stocked Library

- Coaches for Special training
- Health Care Facility
- Mobile Equipped Transport Facility
- Audio—Visual Learning Aids
- Regular Medical Ch
- 24 hours CCTV Surveillance of students

- Winners at block level Distt. level competitions
Shabad Gayan, Folk Song, Folk Dance, Drg, Speech, Debate, Drama, Kawishri etc
- Winners in Sports at Block, Distt. and State Level

Director
Er. Jaswant Singh (9646101996) Email : swsmpschool@gmail.com

Principal
Mrs. Gurpreet Kaur
95920 95914

Phone : 95920-55581, 9592095916

ੴ ਸਿਤਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ROOHANI KIRTAN UPDESH

SANT HARPAL SINGH JI RATWARA SAHIB WALE WITH JATHA

in accordance with the tradition set by

His Holiness Sant Waryam Singh ji Ratwara Sahib Wale

ROOHANI PARCHAR FERI

USA & CANADA

in
Canada

Sant Waryam Singh Ji Maharaj
Ratwara Sahib

in
USA

Sant Baba Harpal Singh Ratwara Sahib
with Jatha Ratwara Sahib

21 APRIL 2022
TO 15 JUNE 2022

20 FEBRUARY 2022 TO
20 APRIL 2022

25th February to 27th February
Akhand Paath, San Jose, CA

28th February to 10th March
Gurdwara San Jose, CA

11th March to 13th March
Sacramento/YubaCity

17th March to 20th March
Tracy, Turlock, Stockton, CA

21th March to 27th March
Portland / Seattle

31th March to 9th April
Bakersfield & Los Angeles

April 11th to 20th
Indiana

21 April to 10 May
Toronto

11 May to 20 May
Edmonton

21 May to 25 May
Calagary

26 May to 27 May
Terrace

28 May to 31 May
Prince Rupert

1 June to 15 June
Vancouver, surrey

Contact Numbers for
Booking Programs
in Canada :
Bhai Raghubir Singh
Raju
+1-431-336-4555

-: Contact :-
BHAJ MANJIT SINGH
+ 1-317-488-8831
BHAJ AMARDIP SINGH
+ 1-408-393-8199

-:Contact :-

TORONTO	VANCOUVER SURREY KELOWNA
Bhai Avtar Singh - + 1-647-968-5039	Bhai Parmjit Singh - +1-286-636-3373
Bhai Jatsinder Kaur - + 1-416-277-1375	Bhai Jasbir Singh Raju - +1-758-240-6610
Bhai Jatsenderpal Singh - + 1-647-720-4100	Bhai Tejinder Singh (Soni) - +1-250-896-6791
Bhai Manjit Singh - + 1-317-488-8831	Bhai Anit Anand Ji - +1-604-767-4781
Bhai Jagjit Singh Jagga - + 1-647-622-7878	Bhai Harjit Singh (Jr) - +1-778-887-4701
	Bhai Harjit Singh - +1-778-713-7400
EDMONTON	CALGARY
Bhai Raghubir Singh Raju - +1-431-336-4555	Bhai Gurmel Singh Bains - +1-403-289-7311
Bhai Amardip Singh Lall - +1-780-990-6738	Bhai Jasbir Singh - +1-587-436-7933
Bhai Malkit Singh Khanna - +1-780-340-3851	

Books Authored by Sant Waryam Singh ji Maharaj Ratwara Sahib and
Atam Marg Magazine will be available at all the Programs in USA & Canada